

2/6

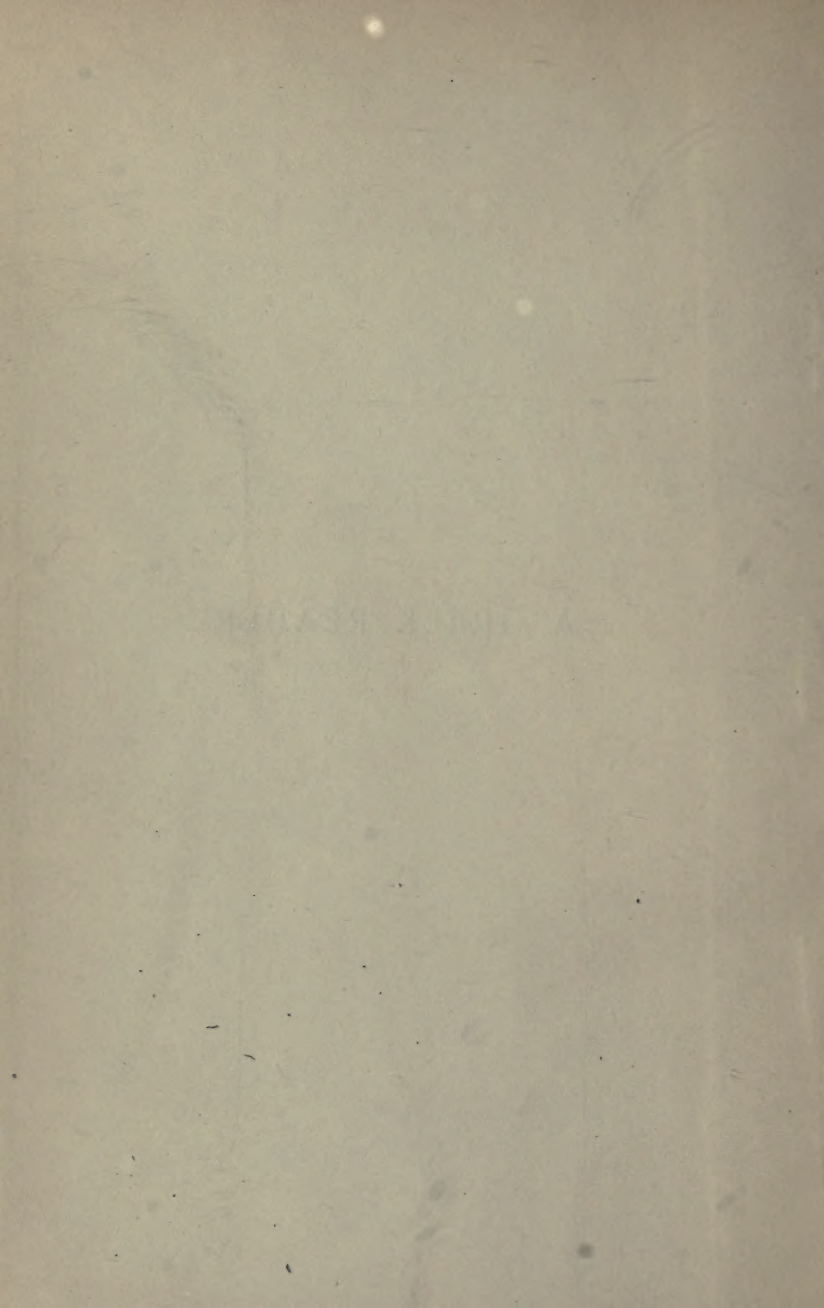
G W Johnston

A GREEK READER

La Gr. Gr
R863gr

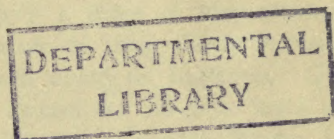
A

GREEK READER

William Henry
BY
W. H. D. ROUSE, LITT.D.

HEAD-MASTER OF THE PERSE GRAMMAR SCHOOL, CAMBRIDGE
UNIVERSITY TEACHER OF SANSKRIT

182005
6.7.23.

LONDON

BLACKIE & SON, LIMITED, 50 OLD BAILEY, E.C.
GLASGOW, DUBLIN AND BOMBAY

1907

PREFACE

THIS Reader was meant to be used with my First Greek Course, as supplementing the pieces of Greek there given ; it may, however, follow any beginner's book of Greek, as soon as the elementary grammar has been learnt.

All the pieces in this book (except some of the comic fragments) are complete in themselves, and present a unity of action or thought, if they are sometimes abstracted from a larger whole. They are of three kinds. First, there are pieces of simple verse : such as the Anacreontea, the fragments of comedy, the epigrams from the Anthology, the Swallow Song. Secondly, simple narratives and dialogues in prose : for this section I found the statements of case in the orators, and the openings of Plato's dialogues, most useful. The orators in particular supply a series of very dramatic scenes, which have the advantage of being closely in touch with life, and are therefore well suited for beginners. One short specimen is given from Lucian, but no more, since his Dialogues, with omissions, form an admirable Reader by themselves. For the same reason, Herodotus has been left untouched ; in some shape his work ought to be read within the first two years of Greek. Lastly, a number of pieces have been chosen for their bearing on the daily life of the Greeks : two private letters, some descriptions of street scenes and the like, proverbs and riddles, and the extracts from Hippocrates and Oribasius. My attention was first called to Oribasius by Prof. U. von Wilamowitz - Möllendorff ; and I think the

extracts given are of great interest : we see the daily life of the Greek gentleman, and the training of his sons, very clear before us. If the style of these pieces is not so elegant as Plato, it is admirably lucid, and I cannot help thinking that boys who could write as good Greek would be not unwelcome in an English school on their merits. Hippocrates is more than a physician ; he is a philosopher and a man of letters, besides being a singularly noble and dignified figure. Those who may disapprove of such authors in a schoolbook, may leave them alone ; for my part, I find the extracts not only worth reading, but very useful as material for original composition, in a style which is perhaps meant to be better.

I hope no one will object to the presence of Euclid i. 1 because it does not fit into any of the above classes.

Very little change has been made in the text beyond shortening. Attic forms have replaced Ionic or Doric : and the grammatical blunders of the Egyptian schoolboy have been tacitly corrected. Although his schoolmaster is unknown, I think it would be unkind to expose the shortcomings of a colleague. For the father I have no sympathy ; and I feel sure that the mother was not blameless.

I have plenty of material for another Reader, of quite a different kind, if this should prove to be interesting. But really, if any one wants a piece of advice gratis, I offer him this : Buy a dozen copies of all the Greek texts you can lay hands on, and keep them in your class-room ; from these make your own Reader, by handing them round and reading out the piece of your choice on the spot ; no Reader of mine will be wanted then. And when I say reading, I mean reading ; not translating. But this brings in King Charles's head, and I will only add, that if you wish your pupils of all ages to understand Greek, and to enjoy it, this is the way.

W. H. D. ROUSE.

CONTENTS

PART I

	PAGE		PAGE
Cupid and the Bee	1	A Quiet Life	19
A Friendly Visit	2	Blue Blood	20
How to spell a Name	2	Luck	20
Banqueting Song	3	Wine	21
Merry Eld	4	Money	21
Europa	4	A School of Cookery	22
A Nest of Chicks	5	A Clumsy Cook	23
The Cicala	5	A Search for Traitors	23
An Ungrateful Guest	6	A Case of Poisoning	24
Whom to Welcome	7	A Bad Neighbour	26
Venter Improbis	8	Disagreeable Neighbours	28
Wonderland	8	A Pair of Rascals	30
The Happy Land	9	A Prison Scene	31
The Contented Man	10	A Mysterious Disappearance	32
A Thirsty World	10	A Conspiracy	35
Sibi Cuique	11	A Plot	36
A Deaf Servant	11	Election Tactics	37
A Champion Runner	12	An Ungrateful Friend	39
A Light Weight	12	A Disputed Succession	44
The Oculist	12	Rough Hospitality	50
Potent Physic	13	A Letter	52
More Potent Skill	13	Invitation to a Wedding-Feast	52
Most Potent of All	13	A Boy to his Father	52
A Climax	13	A Morning's Occupations	53
A Thoughtful Act	14	Dress	53
A Miser	14	Street Scenes	54
Another Miser	14	A Bad Season	55
A Singer	14	Another Bad Season	56
Under the Tiles	15	A Sad Case	57
A New Peer	15	A Sudden Stroke	57
A Miser	15	Back from the War	58
A Powerful Hairwash	15	A Friendly Visit	59
A Long Nose	16	In a Gymnasium	61
A Flatterer Rebuked	16	A Problem in Geometry	65
Hermes and Charon	16	Euclid i. 1	72
The Swallow Song of Rhodes	17	A Doughty Pair	73
Epitaphs	18	An Adventure in Wonderland	80

PART II

Fragments of the New Comedy, 1-205	PAGE 89
--	------------

PART III

	PAGE		
Parts of the Body	115	περὶ ἰππασίας	130
περὶ ὑγιεινῆς διαίτης	118	περὶ νήξεως	131
ὑγιεινὴ διαίτα	122	περὶ κωρύκου	131
περὶ σφαίρας	127	περὶ ἀλτηριοβολίας	131
περὶ πάλης	129	Ἴπποκράτους ὄρκος	132
περὶ σκιαμαχίας	129	περὶ ἀέρων ὑδάτων τόπων	133
περὶ χειρονομίας	130	Superstition Criticised	135
περὶ ἀφαλοῦ καὶ ἐξαλοῦ	130		

PART IV

	PAGES		
1-30. Proverbs	140-141	1-4. Riddles	142

PART I

I

CUPID AND THE BEE

Ἔρως ποτ' ἐν ῥόδοισιν
κοιμωμένην μέλιτταν
οὐκ εἶδεν, ἀλλ' ἐτρώθη
τὸν δάκτυλον· παταχθεὶς
τὰς χεῖρας ὠλόλυξεν·
δραμὼν δὲ καὶ πετασθεὶς
πρὸς τὴν καλὴν Κυθήραν—
“ὄλωλα, μήτερ,” εἶπεν
“ὄλωλα κάποθνήσκω·
ὄφεις μ' ἔτυψε μικρὸς
πτερωτός, ὃν καλοῦσιν
μέλιτταν οἱ γεωργοί.”
ἢ δ' εἶπεν· “εἰ τὸ κέντρον
πονεῖ τὸ τῆς μελίττης,
πόσον, δοκεῖς, πονοῦσιν,
Ἔρως, ὅσους σὺ βάλλεις ;”

Anacreon.

2

A FRIENDLY VISIT

Gorgo—Praxinoe.

ΓΟ. Ἐνδον Πραξινόη ;

ΠΡ. Γοργοῖ φίλη, ὡς χρόνῳ · ἔνδον.
 θαῦμ' ὅτι καὶ νῦν ἦλθες.—ὄρα δίφρον, Εὐνόη,
 αὐτῇ.
 ἔμβαλε καὶ πρόσκρανον.¹

ΓΟ. Ἐχει κάλλιστα.

ΠΡ. Καθίζου.

(To the maid)

κινού δή, φέρε θάπτον ὕδωρ.—ὕδατος πρότερον
 δεῖ,

ἡ δὲ σμῆμα φέρει.—δὸς ὅμως. μὴ δὴ πολύ,
 ἄπληστε.

ἔγχει ὕδωρ. δύστηνε, τί μοι τὸ χιτώνιον ἄρδεις ;
 παῦε. ὅποια θεοῖς ἐδόκει, τοιαῦτα νένιμμαι.

¹ =pillow, cushion.

3

HOW TO SPELL A NAME

ἐγὼ πέφυκα γραμμάτων μὲν οὐκ ἴδρις,
 μορφὰς δὲ λέξω καὶ σαφῇ τεκμήρια.
 κύκλος τις ὡς τόρνοισιν ἐκμετρούμενος,
 οὗτος δ' ἔχει σημείον ἐν μέσῳ σαφές.
 τὸ δεύτερον δέ, πρῶτα μὲν γραμμαὶ δύο,
 ταύτας διείργει δ' ἐν μέσαις ἄλλη μία·
 τρίτον δὲ βόστρυχός τις ὥς εἰλιγμένος·
 τὸ δ' αὖ τέταρτον, ἣν μὲν εἰς ὀρθὸν μία,

λοξαὶ δ' ἀπ' αὐτῆς τρεῖς κατεστηριγμένοι
 εἰσὶν· τὸ πέμπτον δ' οὐκ ἐν εὐμαρεῖ φράσαι·
 γραμμαὶ γὰρ εἰσὶν αἱ διεστάτην δύο
 αὐται δὲ συντρέχουσιν ἐς μίαν βάσιν·
 τὸ λοίσθιον δὲ τῷ τρίτῳ προσεμφερές.

Euripides, *frag.* 382.

4

BANQUETING SONG

ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω,
 ὥσπερ Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων
 ὅτε τὸν τύραννον κτανέτην¹
 ἰσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποίησάτην.

φίλταθ' Ἀρμόδι', οὗ τι που τέθνηκας,
 νήσοις δ' ἐν μακάρων σέ φασιν εἶναι,
 ἵνα περ ποδώκης Ἀχιλεὺς,
 Τυδεΐδην δὲ φασὶν Διομήδεα.²

ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω,
 ὥσπερ Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων,
 ὅτ' Ἀθηναίαις ἐν θυσίαις
 ἄνδρα τύραννον Ἰππαρχον ἐκαινέτην.

αἰεὶ σφῶν κλέος ἔσσεται³ κατ' αἶαν,
 φίλταθ' Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων
 ὅτι τὸν τύραννον κτανέτην,
 ἰσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποίησάτην.

Scolion.

¹ For ἐκτανέτην.

² For Διομήδη.

³ For ἔσται.

5

MERRY ELD

λέγουσιν αἱ γυναῖκες·
 Ἀνακρέων, γέρων εἶ,
 λαβὼν ἔσοπτρον ἄθρει
 κόμας μὲν οὐκέτ' οὔσας,
 ψιλὸν δέ σοι πρόσωπον.
 ἐγὼ δὲ τὰς κόμας μέν,
 εἴτ' εἰσίν, εἴτ' ἀπῆλθον,
 οὐκ οἶδα· τοῦτο δ' οἶδα,
 ὥς τῷ γέροντι μᾶλλον
 πρέπει τὰ τερπνὰ παίζειν
 ὄσφ' πέλας τὰ Μοίρας.

Anacreontea 6.

6

EUROPA

ὁ ταῦρος οὗτος, ὦ παῖ,
 Ζεὺς μοι δοκεῖ τις εἶναι·
 φέρει γὰρ ἀμφὶ νώτοις
 Σιδωνίαν γυναῖκα·
 περὰ δὲ πόντον εὐρύν,
 τέμνει δὲ κύμα χηλαῖς·
 οὐκ ἂν δὲ ταῦρος ἄλλος
 ἐξ ἀγέλης ἐλασθεῖς
 ἔπλευσε τὴν θάλατταν,
 εἰ μὴ μόνος γ' ἐκείνος.

Ibid. 52.

7

A NEST OF CHICKS

σὺ μὲν φίλῃ χελιδών,
 ἔτησία μολούσα,
 θέρει πλέκεις καλιάν·
 χειμῶνι δ' εἰς¹ ἄφαντος
 ἢ Νεῖλον ἢ 'πὶ Μέμφιν.
 Ἔρως δ' αἰὲ πλέκει μου
 ἐν καρδίᾳ καλιάν,
 Πόθος δ' ὁ μὲν πτεροῦται,
 ὁ δ' ὥόν ἐστιν ἀκμήν,²
 ὁ δ' ἡμίλεπτος ἤδη.
 βοή δὲ γίγνεται αἰεὶ
 κεχηνότων νεοττῶν.
 Ἐρωτιδεῖς δὲ μικροὺς
 οἱ μείζονες τρέφουσιν.
 οἱ δὲ τραφέντες ἐντὸς
 πάλιν κύουσιν ἄλλους.
 τί μῆχος οὖν γένηται;
 οὐ γὰρ σθένω τοσούτους
 Ἐρωτας ἐκσοβῆσαι.

Anacreontea 25.

8

THE CICALA

μακαρίζομέν σε, τέττιξ,
 ὅτε δεινδρέων ἐπ' ἄκρων
 ὀλίγην δρόσον πεπωκὼς
 βασιλεὺς ὅπως αἰεῖδεις·

¹ = εἴ.

² = just.

σὰ γάρ ἐστι κείνα πάντα
 ὀπόσα βλέπεις ἐν ἀγροῖς,
 ὀπόσα τρέφουσιν ὕλαι.
 σὺ δὲ τίμιος βροτοῖσιν¹
 θέρεος² γλυκὺς προφήτης·
 φιλέουσι³ μὲν σε Μοῦσαι,
 φιλέει³ δὲ Φοῖβος αὐτός,
 λιγυρὰν δ' ἔδωκεν οἴμην.
 τὸ δὲ γῆρας οὐ σε τείρει,
 σοφέ, γηγενής, φίλυμνε·
 ἀπαθὴς δ', ἀναιμόσαρκε,
 σχεδὸν εἰ θεοῖς ὁμοῖος.

Anacreontea 32.

9

AN UNGRATEFUL GUEST

μεσονυκτίοις ποθ' ὥραις,
 στρέφεθ' ἡνίκ' Ἄρκτος ἤδη
 κατὰ χεῖρα τὴν Βοώτου,
 μερόπων⁴ δὲ φύλα πάντα
 κέεται⁵ κόπῳ δαμέντα,
 τότε Ἐρως ἐπισταθεὶς μου
 θυρέων ἔκοπτ' ὀχῆας.⁶
 Τίς, ἔφην, θύρας ἀράττει;
 κατὰ μου σχίζεις ὀνείρους.
 ὁ δ' Ἐρως, Ἄνοιγε, φησὶν·
 βρέφος εἰμί, μὴ φόβησαι·
 βρέχομαι δὲ κασέληνον
 κατὰ νύκτα πεπλάνημαι.
 ἔλεῃσα ταῦτ' ἀκούσας,

¹ = βροτοῖς.

² = θέρους.

³ = φιλοῦσι, φιλεῖ.

⁴ = ἀνθρώπων.

⁵ = κέϊται.

⁶ = θυρῶν ὀχέας.

ἀνὰ δ' εὐθὺν λύχνον ἄψας
 ἀνέφξα, καὶ βρέφος μὲν
 ἐσορῶ φέροντα τόξον
 πτέρυγας τε καὶ φαρέτρην.
 παρὰ δ' ἐστιὰν καθίσα,
 παλάμαις τε χεῖρας αὐτοῦ
 ἀνέθαλπον, ἐκ δὲ χαίτης
 ἀπέθλιβον ὑγρὸν ὕδωρ.
 ὁ δ' ἐπεὶ κρύος μεθήκεν,
 Φέρε, φησί, πειράσωμεν
 τόδε τόξον, εἴ τι μοι νῦν
 βλάβεται βραχεῖσα¹ νευρά.
 τανύει δὲ καί με τύπτει
 μέσον ἦπαρ, ὥσπερ οἷστρος·
 ἀνὰ δ' ἄλλεται καχάζων,
 Ξένε δ', εἶπε, συγχάρηθι·
 κέρας ἀβλαβὲς μὲν ἡμῖν,
 σὺ δὲ καρδίαν πονήσεις.

Anacreontea 31.

IO

WHOM TO WELCOME

ἔστιν δ' ἀπάντων τῶν γενῶν μοι διαγραφή,
 ἐς ποῖα μισθοῦν ἢ φυλάττεσθαι με δεῖ.
 οἷον τὸ κατὰ τοῦμπόριον, εἰ βούλει, γένος.
 ναύκληρος ἀποθύει τις εὐχὴν, ἀποβαλὼν
 τὸν ἰστὸν ἢ πηδάλια συντρίψας νεώς,
 ἢ φορτί' ἐξέρριψ' ὑπέραντλος γενόμενος·
 ἀφήκα τὸν τοιοῦτον· οὐδὲν ἡδέως
 ποιεῖ γὰρ οὗτος, ἀλλ' ὅσον νόμου χάριν.
 ὁμοῦ δὲ ταῖς σπονδαῖσι διαλογίζεται

¹ from βρέχω.

τοῖς συμπλέουσιν ὅποσον ἐπιβάλλει μέρος
 τιθείς, τά θ' αὐτοῦ σπλάγχν' ἕκαστος ἐσθίει.
 ἀλλ' ἕτερος εἰσπέπλευκεν ἐκ Βυζαντίου
 τριταῖος, ἀπαθής, εὐπορηκώς, περιχαρής
 ἐς δέκ' ἐπὶ τῇ μνᾷ γεγονέναι καὶ δώδεκα,
 λαλῶν τὰ ναῦλα καὶ δάνει' ἐρυγγάνων·
 ὑπὸ τοῦτον ὑπέκυψ' εὐθύς ἐκβεβηκότα,
 τὴν δεξιὰν ἐνέβαλον, ἐμνήσθην Διὸς
 σωτήρος, ἐμπεπήγα τῷ διακονεῖν.

Diphilus 43.

II

VENTER IMPROBUS

εὖ γ' ὁ κατάχρυσος εἶπε πόλλ' Εὐριπίδης·
 “νικᾷ δὲ χρεῖα μ' ἢ ταλαίπωρός τε μου
 γαστήρ.” ταλαιπωρότερον οὐδέν ἐστι γὰρ
 τῆς γαστρὸς ἀνθρώποισιν. ἐν πῆρᾳ φέροις
 ἄρτους ἄν, ἀλλ' οὐ ζωμόν, ἢ διαφθερεῖς.
 ἐς σπυρίδα μάζας ἐμβαλεῖς, ἀλλ' οὐ φακῆν,
 οἰνάριον ἐς λάγυνον, ἀλλ' οὐ κάραβον.
 ἐς τὴν θεοῖς ἐχθρὰν δὲ ταύτην εἰσφόρει
 τὰ πάνθ' ἑαυτοῖς μὴδὲν ὁμολογούμενα.
 κοῦ προστίθῃμι τᾶλλα, διότι πανταχοῦ
 διὰ τὴν τάλαιναν πάντα ταύτην γίγνεται.

Id. 60.

12

WONDERLAND

- A. Ἐπειτα δοῦλον οὐδὲ εἰς κεκτήσεται οὐδὲ δούλην,
 ἀλλ' αὐτὸς αὐτῷ δῆτ' ἀνὴρ γέρων διακονήσῃ ;
 B. Οὐ δῆθ'· ὁδοιποροῦντα γὰρ τὰ πάντ' ἐγὼ ποιήσω.

- A. Τί δῆτα τοῦτ' αὐτοῖς πλέον ; B. Πρόσεισιν αὖθ' ἑκαστον
 τῶν σκευαρίων, ὅταν καλῇ τι. “ παρατίθου,
 τράπεζα.—
 ἄμης, παρασκεύαζε σαυτόν.—μάττε, θυλάκισκε.—
 ἔγχει, κύαθε.—ποῦσθ' ¹ ἢ κύλιξ ; διάνιζ' ἰούσα
 σαυτήν.—
 ἀνάβαινε, μᾶζα.—τὴν χύτραν χρῆν ἑξεῖραν τὰ
 τεῦτλα.—
 ἰχθύ, βádiζ'.—ἀλλ' οὐδέπω 'πὶ θάτερ' ὀπτός εἰμι.—
 οὓκουν μεταστρέψας σεαυτὸν ἀλὶ πάσεις ἀλείφων ;”
 Crates 14.

13

THE HAPPY LAND

- A. Πλούτῳ δ' ἐκεῖν' ἦν πάντα συμπεφυρμένα·
 ποταμοὶ μὲν ἀθάρης καὶ μέλανος ζωμοῦ πλέω
 διὰ τῶν στενωπῶν πομφολυγούντες ἔρρεον
 αὐταῖσι μυστιλαῖσι, καὶ ναστῶν τρύφη,
 ὥστ' εὐμαρῇ γε καὐτομάτην τὴν ἔνθεσιν
 χωρεῖν λιπαρὰν κατὰ τοῦ λάρυγγος τοῖς νεκροῖς.
 φύσκει δὲ καὶ σίζοντες ἀλλάντων τόμοι
 παρὰ τοῖς ποταμοῖσιν ἐξέκειντ' ἀντ' ὀστράκων.
 καὶ μὴν παρὴν τεμάχη μὲν ἐξωπτημένα
 καταχυσματίοισι παντοδαποῖσιν εὐπρεπῇ,
 τεύτλοισι τ' ἐγχέλεια συγκεκαλυμμένα.
 σχελίδες δ' ὀλόκημοι πλησίον τακερώταται
 ἐπὶ πινακίσκοις, καὶ διέφθ' ἀκροκῶλια
 ἥδιστον ἀπατμίζοντα, καὶ χόλικες βοός,
 καὶ πλεῦρα δελφάκει' ἐπεξανθισμένα
 χναυρότατα παρέκειτ' ἐπ' ἀμύλοις καθήμενα.
 B. Οἴμ' ὥς ἀπολεῖς μ' ἐνταῦθα διατρίβων ἔτι

¹ ποῦ ἐστιν.

- παρὸν κολυμβᾶν ὥς ἔχω 'ς τὸν τάρταρον.
 Α. Τί δῆτα λέξεις, τὰπίλοιπ' ἤνπερ πύθη;
 ὅπται κίχλαι γὰρ εἰς ἀνάβραστ' ἡρτυμέναι
 περὶ τὸ στόμ' ἐπέτοντ' ἀντιβολοῦσαι καταπιεῖν.
 τὰ δὲ μῆλ' ἐκρέμαθ' ἔτοιμα καὶ κάλλιστ' ἰδεῖν
 ὑπὲρ κεφαλῆς, ἐξ οὐδενὸς πεφυκότα.
 κόραι κύλικας οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου
 ἤντλουν διὰ χώνης τοῖσι βουλομένοις πιεῖν.
 καὶ τῶνδ' ἐκάστοτ' εἰ φάγοι τις ἢ πίοι,
 διπλάσι' ἐγίγνετ' εὐθύς ἐξ ἀρχῆς πάλιν.

Pherecrates 108.

14

THE CONTENTED MAN

οὐ μοι μέλει τὰ Γύγον
 τοῦ Σάρδεων ἄνακτος·
 οὐδ' εἰλέ πω με ζῆλος,
 οὐδὲ φθονῶ τυράννοις.
 ἐμοὶ μέλει μύροισιν
 καταβρέχειν ὑπήνην·
 ἐμοὶ μέλει ῥόδοισιν
 καταστέφειν κάρηνα.
 τὸ σήμερον μέλει μοι,
 τὸ δ' αὔριον τίς οἶδεν;

Anacreontea 7.

15

A THIRSTY WORLD

γῇ μὲν μέλαινα πίνει,
 πίνει δὲ δένδρε' αὖ γῆν,
 πίνει θάλαττ' ἀναύρους,

ὁ δ' ἥλιος θάλατταν,
 τὸν δ' ἥλιον σελήνη.
 τί μοι μάχεσθ', ἑταῖροι,
 καὐτῷ θέλοντι πίνειν;

Anacreontea 20.

16

SIBI CUIQUE

φύσις κέρατα ταύροις,
 ὀπλὰς δ' ἔδωκεν ἵπποις,
 λέουσι χάσμ' ὀδόντων,
 τοῖς ἰχθύσιν τὸ νηκτόν,
 τοῖς ὀρνέοις πέτασθαι,
 τοῖς ἀνδράσιν φρόνημα.

Ibid. 24.

17

A DEAF SERVANT

τὴν δύσκωφον γραῖαν, Ὀνήσιμε, πρὸς Διός, ἔξω
 ἔκβαλε· πολλὰ λίαν πράγματά μοι παρέχει.
 ἦν αὐτῇ τυροὺς ἀπαλοὺς εἵπωμεν ἐνέγκαι,
 οὐ τυρούς, πυρούς δ' ἔρχετ' ἔχουσα νέους.
 πρῶην τὴν κεφαλὴν ἐπόνουν, καὶ πήγανον αὐτὴν
 ἦτουν· ἡ δ' ἔφερεν τήγανον ὀστράκινον.
 ὄξος ἐὰν αἰτῶ, τόξον φέρει· ἄν δέ γε τόξον,
 ὄξος· ὅλως δ' ὃ λέγω, οὐποτ' ἐπαισθάνεται.
 αἰσχροὺς τῆς γραὸς με χάριν κήρυκα γενέσθαι,
 καὶ μελετᾶν ἔξω, νυκτὸς ἐγειρόμενον.

Anthology xi. 74.

18

A CHAMPION RUNNER

πέντε μετ' ἄλλων Χάρμος ἐν Ἀρκαδίᾳ δολιχεύων,
 θαῦμα μὲν, ἀλλ' ὄντως ἔβδομος ἐξέπεσεν.
 ἐξ ὄντων, τάχ' ἐρεῖς, πῶς ἔβδομος; εἰς φίλος αὐτοῦ,
 "θάρσει, Χάρμε" λέγων, ἦλθεν ἐν ἱματίῳ.
 ἔβδομος οὖν οὕτω παραγίγνεται. εἰ δ' ἔτι πέντε
 εἶχε φίλους, ἦλθ' ἄν, Ζωΐλε, δωδέκατος.

Anthology xi. 82.

19

A LIGHT WEIGHT

βουλόμενός ποθ' ὁ λεπτὸς ἀπάγξασθαι Διόφαντος,
 νῆμα λαβὼν ἀράχνης αὐτὸν ἀπηγχόνησεν.
Ibid. xi. 111.

20

THE OCULIST

ιατρὸς Καπίτων Χρύσην ἔχρισεν, ὀρώντα
 ὁκτὼ μὲν μακρὸν πύργον ἀπὸ σταδίων,
 ἄνδρα δ' ἀπὸ σταδίου, διὰ δώδεκα δ' ὄρτυγα πηχῶν,
 φθειρα δ' ἀπὸ σπιθαμῶν καὶ δύο δερκόμενον.
 νῦν δ' ἀπὸ μὲν σταδίου πόλιν οὐ βλέπει, ἐκ δὲ
 διπλέθρου
 καιόμενον κατιδεῖν τὸν φάρον οὐ δύναται.
 ἵππον ἀπὸ σπιθαμῆς δὲ μόλις βλέπει, ἀντὶ δὲ τοῦ
 πρὶν
 ὄρτυγος οὐδὲ μέγαν στρουθὸν ἰδεῖν δύναται.
Ibid. xi. 117.

21

POTENT PHYSIC

πέντ' ἱατρὸς Ἀλεξίς ἅμ' ἔκλυσε, πέντ' ἐκάθηρε,
 πέντ' ἶδεν¹ ἀρρώστους, πέντ' ἐνέχρισε πάλιν.
 καὶ πᾶσιν μία νύξ, ἐν φάρμακον, εἰς σοροπηγός,
 εἰς τάφος, εἰς Ἀιδης, εἰς κοπετὸς γέγονεν.

Anthology xi. 122.

22

MORE POTENT SKILL

Ἄγισ Ἀρισταγόραν οὐτ' ἔκλυσεν, οὐτ' ἔθιγ' αὐτοῦ.
 ἀλλ' ὅσον εἰσῆλθεν—κῶχετ'² Ἀρισταγόρας.

Ibid. xi. 123.

23

MOST POTENT OF ALL

οὐτ' ἔκλυσεν Φεῖδων μ', οὐθ' ἤψατο· ἀλλὰ πυρέξας
 ἐμνήσθην αὐτοῦ τοῦνομα, καπέθανον.

Ibid. xi. 118.

24

A CLIMAX

τοῦ λιθίνου Διὸς ἐχθὲς ὁ κλινικὸς ἤψατο Μάρκος·
 καὶ λίθος ὢν, καὶ Ζεὺς, τήμερον ἐκφέρεται.

Ibid. xi. 113.

¹ = εἶδεν.

² = καὶ ᾤχετο.

25

A THOUGHTFUL ACT

χειρουργῶν ἔσφαξεν Ἀκεστορίδην Ἀγέλαος·
ζῶν γὰρ χωλεύειν, φησίν, ἔμελλε τάλας.

Anthology xi. 121.

26

A MISER

δακρύει Φείδων ὁ φιλάργυρος, οὐχ ὅτι θνήσκει,
ἀλλ' ὅτι πέντε μνῶν τὴν σόρον ἐπρίατο.
τοῦτ' αὐτῷ χαρίσασθε, καὶ ὡς τόπος ἐστὶν ἐν αὐτῇ,
τῶν πολλῶν τέκνων ἔν τι προσεμβάλετε.

Ibid. xi. 170.

27

ANOTHER MISER

θνήσκων Ἑρμοκράτης ὁ φιλάργυρος, ἐν διαθήκαις
αὐτὸν τῶν ιδίων ἔγραφε κληρονόμον.

Ibid. xi. 171.

28

A SINGER

νυκτικόραξ ἄδει θανατηφόρον· ἀλλ' ὅταν ᾄσῃ
Δημόφιλος, θνήσκει καὶ αὐτὸς ὁ νυκτικόραξ.

Ibid. xi. 186.

29

UNDER THE TILES

ἐκλήθην ἐχθές, Δημήτριε· τήμερον ἦλθον
 δειπνεῖν. μὴ μέμψη, κλίμακ' ἔχεις μεγάλην.

Anthology xi. 330.

30

A NEW PEER

βουλεύεις, Ἀγαθίνε· τὸ βῆτα δὲ τοῦτ' ἐπρίω νῦν,
 εἰπέ, πόσης τιμῆς; δέλτα γὰρ ἦν πρότερον.

Ibid. xi. 337.

31

A MISER

μῦν Ἀσκληπιάδης ὁ φιλάργυρος εἶδεν ἐν οἴκῳ,
 καὶ "τί ποιεῖς" φησὶν "φίλτατε μῦ, παρ' ἐμοί;"
 ἡδὺ δ' ὁ μῦς γελάσας, "μηδὲν, φίλε" φησὶ "φοβηθῆς·
 οὐχὶ τροφῆς παρὰ σοὶ χρῆζομεν, ἀλλὰ μονῆς."

Ibid. xi. 391.

32

A POWERFUL HAIRWASH

τὴν κεφαλὴν βάπτων τις ἀπώλεσε τὰς τρίχας αὐτάς,
 καὶ δασὺς ὦν λίαν, ὥν ἅπας γέγονεν.

Ibid. xi. 398.

33

A LONG NOSE

τοῦ γρυποῦ Νίκωνος ὁρῶ τὴν ῥίνα, Μένιππε·
 αὐτὸς δ' οὐ μακρὰν φαίνεται εἶναι ἔτι.
 ἥξει δὴ, μείνωμεν ὁμῶς· εἰ γὰρ πολὺ, πέντε
 τῆς ῥινὸς σταδίους, οἶομαι, οὐκ ἀπέχει.
 ἀλλ' αὐτὴ μέν, ὁρᾷς, προπορεύεται. ἦν δ' ἐπὶ βουνὸν
 ὑψηλὸν στῶμεν, καὐτὸν ἐσοψόμεθα.

Anthology xi. 406.

34

A FLATTERER REBUKED

ἂν μὲν ἀπόντα λέγῃς με κακῶς, οὐδέν μ' ἀδικεῖς σύ·
 ἂν δὲ παρόντα καλῶς, ἴσθι κακῶς με λέγων.

Ibid. xi. 421.

35

HERMES AND CHARON

EP. Λογισώμεθα, ὦ Χάρων, εἰ δοκεῖ, ὅποσα μοι
 ὀφείλεις ἤδη, ὅπως μὴ αὐθις ἐρίζωμεν περὶ
 αὐτῶν.

XA. Λογισώμεθα, ὦ Ἑρμῇ.

EP. Ἄγκυραν κελεύοντι ἐκόμισα πέντε δραχμῶν.

XA. Πολλοῦ λέγεις.

EP. Νῆ τὸν Πλούτωνα, τῶν πέντε ἐωνησάμην, καὶ
 τροπωτήρα δύο ὀβολῶν.

XA. Τίθει πέντε δραχμὰς καὶ ὀβολοὺς δύο.

EP. Καὶ ἀκέστραν ὑπὲρ τοῦ ἱστίου· πέντε ὀβολοὺς ἐγὼ κατέβαλον.

XA. Καὶ τούτους προστίθει.

EP. Καὶ κηρὸν ὥς ἐπιπλάσαι τοῦ σκαφιδίου τὰ ἀνεργότα, καὶ ἥλους, καὶ κάλων, δύο δραχμῶν ἅπαντα.

XA. Καὶ ἄξια ταῦτα ἐωνήσω.

EP. Ταῦτά ἐστιν, εἰ μὴ τι διέλαθεν ἡμᾶς ἐν τῷ λογισμῷ. πότε δ' οὖν ταῦτα ἀποδώσειν φής;

XA. Νῦν μέν, ὦ Ἑρμῇ, ἀδύνατον· ἐὰν δὲ λοιμός τις ἢ πόλεμος καταπέμψῃ ἀθρόους τινάς, ἐνέσται τότε ἐπειδὰν λάβω τὰ πορθμεῖα.

Lucian, *Dialogues of the Dead*.

36

THE SWALLOW SONG OF RHODES

ἦλθ' ἦλθε χελιδών,
καλὰς ὥρας ἄγουσα
καλοὺς ἐνιαυτούς,
ἐπὶ γαστέρα λευκή,
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.
παλάθην σὺ προκύκλει
ἐκ πίονος οἴκου,
οἶνον τε δέπαστρον,
τυροῦ τε κάνιστρον.
καὶ πύρνα χελιδών
καὶ λεκιθίτην
οὐκ ἀπωθεῖται. πότερ' ἀπίωμεν ἢ λαβώμεθα;
εἰ μέν τι δώσεις—εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἐάσομεν·
ἢ τὴν θύραν φέρωμεν ἢ θοῦπέρθυρον¹
ἢ τὴν γυναῖκα τὴν ἔσω καθημένην.

¹ τὸ ὑπέρθυρον.

μικρὰ μὲν ἐστὶ, ῥαδίως νιν¹ οἴσομεν.
 ἂν δὲ φέρῃς τι,
 μέγα δὴ τι φέροιο.
 ἄνοιγ' ἄνοιγε τὴν θύραν χελιδόνη.
 οὐ γὰρ γέροντές ἐσμεν, ἀλλὰ παιδία.

Athenaeus viii. 360 B.

37

EPITAPHS

1. The Spartans at Thermopylae

ὦ ξεῖν',² ἄγγελον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
 κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Simonides, *Anthology* vii. 249.

2. The Athenian Dead at Plataea

εἰ τὸ καλῶς θνήσκειν ἀρετῆς μέρος ἐστὶ μέγιστον,
 ἡμῖν ἐκ πάντων τούτ' ἀπένειμε Τύχη.
 Ἑλλάδι γὰρ σπεύδοντες ἐλευθερίαν περιθελίαι
 κείμεθ' ἀγηράντῳ χρώμενοι εὐλογίᾳ.

Simonides, *Ibid.* 253.

3. The Spartan Dead at Plataea

ἄσβεστον κλέος οἶδε φίλῃ περὶ πατρίδι θέντες
 κυάνεον θανάτον ἀμφεβάλλοντο νέφος.
 οὐ δὲ τεθνήασι θανόντες, ἐπεὶ σφ'³ ἀρετὴ καθύπερθεν
 κυδαίνουσ' ἀνάγει δώματος ἐξ Ἀΐδου.

Simonides, *Ibid.* 251.

¹ αὐτήν.

² ξένη.

³ σφε = αὐτούς.

4. A Dead Warrior

καρτερὸς ἐν πολέμοις Τιμόκριτος, οὗ τόδε σῆμα·
 Ἄρης δ' οὐκ ἀγαθῶν φείδεται, ἀλλὰ κακῶν.

Anacreon, *Anthology* vii. 160.

38

A QUIET LIFE

ὦ πάντες ἄνθρωποι, τί τὸ ζῆν ἡδέως
 παρέντες ἐπιμελείσθε τοῦ κακῶς ποιεῖν
 πολεμοῦντες ἀλλήλους; πότερα πρὸς τῶν θεῶν
 ἐπιστατεῖ τις τοῦ βίου νυνὶ τύχῃ
 ἄγροικος ἡμῶν, οὐδὲ παιδείαν ὅλως
 εἰδυῖα, τί τὸ κακόν ποτ' ἢ τί τὰγαθόν
 ἔστ' ἀγνοοῦσα παντελῶς, εἰκῇ τέ πως
 ἡμᾶς κυλίνδουσ' ὄντιν' ἂν τύχῃ τρόπον;
 οἶμαί γε· πῶς γὰρ μᾶλλον ἂν προείλετο
 Ἕλλην ἀληθῶς οὔσα λεπομένους ὀρᾶν
 αὐτοὺς ὑφ' αὐτῶν καὶ καταπίπτοντας νεκρούς,
 ἐξὸν ἱλαροὺς παίζοντας ὑποπεπωκότας
 αὐλουμένους ἰδεῖν; λέγ' αὐτή, γλυκυτάτη,
 ἔλεγχ' ἄγροικον οὔσαν ἡμῶν τὴν τύχην.
 οὐ τοῦτο τὸ ζῆν ἐστι τὸν καλούμενον
 θεῶν ἀληθῶς βίον. ὅσφ' δ' ἡδίονα
 τὰ πράγματ' ἐν ταῖς πόλεσιν ἦν ἂν ἢ τὰ νῦν,
 εἰ μεταβαλόντες τὸν βίον διήγομεν·
 πίνειν Ἀθηναίους ἅπαντας τοὺς μέχρι
 ἐτῶν τριάκοντ', ἐξιέναι τοὺς ἱππέας
 ἐπὶ κῶμον εἰς Κόρινθον ἡμέρας δέκα,
 στεφάνους ἔχοντας καὶ μύρον πρὸ ἡμέρας,
 τοὺς τὴν ῥάφανον πωλοῦντες ἔψειν Μεγαρέων,

εἰς τὸ βαλανεῖον ἀπιέναι τοὺς συμμάχους,
κεραννύναι τὸν οἶνον Εὐβοέας. τρυφή
καὶ βίος ἀληθῶς. ἀλλ' ἀπαιδεύτῳ τύχῃ
δουλεύομεν.

Apollodorus 5.

39

BLUE BLOOD

ἀπολεῖ με τὸ γένος. μὴ λέγ', εἰ φιλεῖς ἐμέ,
μῆτερ, ἐφ' ἐκάστῳ τὸ γένος. οἷς ἂν τῇ φύσει
ἀγαθὸν ὑπάρχῃ μηδὲν οἰκεῖον προσόν,
ἐκείσε καταφεύγουσιν, εἰς τὰ μνήματα
καὶ τὸ γένος, ἀριθμοῦσίν τε τοὺς πάππους ὅσοι·
οὐδὲν δ' ἔχουσι πλείον, οὐδ' ἑρεῖς ὅτῳ
οὐκ εἰσὶ πάπποι· πῶς γὰρ ἐγένοντ' ἂν ποτε;
οἱ μὴ λέγειν δ' ἔχουσι τούτους διὰ τινα
τόπου μεταβολὴν ἢ φίλων ἐρημίαν,
τί τῶν λεγόντων εἰσὶ δυσγενέστεροι;
ὅς ἂν εὖ γεγονὼς ἢ τῇ φύσει πρὸς τὰγαθά,
κἂν Αἰθίοψ ἢ, μῆτερ, ἐστὶν εὐγενής.

Menander 533.

40

LUCK

εἰ γὰρ ἐγένου σύ, Τρόφιμε, τῶν πάντων μόνος,
ὅτ' ἔτικτεν ἡ μήτηρ σ', ἐφ' ᾧ τε διατελεῖν
πράττων ἂ βούλει καὶ διευτυχεῖν αἰεί,
καὶ τοῦτο τῶν θεῶν τις ὠμολόγησέ σοι,
ὀρθῶς ἀγανακτεῖς· ἐστὶ γάρ σ' ἐψευσμένος
ἀτοπὸν τε πεποίηκ'. εἰ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις
ἐφ' οἷσπερ ἡμεῖς ἔσπασας τὸν ἀέρα

τὸν κοινόν, ἵνα σοι καὶ τραγικώτερον λαλῶ,
οἷστέον ἄμεινον ταῦτα καὶ λογιστέον.
τὸ δὲ κεφάλαιον τῶν λόγων, ἄνθρωπος εἶ,
οὗ μεταβολὴν θάπτον πρὸς ὕψος καὶ πάλιν
ταπεινότητα ζῶον οὐδὲν λαμβάνει.
σὺ δ' οὐθ' ὑπερβάλλοντα, Τρόφιμ', ἀπώλεσας
ἀγαθά, τὰ νυνὶ τ' ἔστι μέτριά σοι κακά.
ὥστ' ἀνὰ μέσον που καὶ τὸ λοιπὸν δὴ φέρε.

Menander 531.

41

WINE

ὁ Μνησίθεος δ' ἔφη τὸν οἶνον τοὺς θεοὺς
θνητοῖς καταδείξαι τοῖς μὲν ὀρθῶς χρωμένοις
ἀγαθὸν μέγιστον, τοῖς δ' ἀτάκτως τοῦμπαλιν·
τροφὴν τε γὰρ δίδωσι τοῖς εὖ χρωμένοις,
ἰσχύν τε ταῖς ψυχαῖσι καὶ τοῖς σώμασιν·
εἰς τὴν ἰατρικὴν τε χρησιμώτατον·
καὶ τοῖς ποτοῖς γὰρ φαρμάκοις κεράννυται,
καὶ τοῖσιν ἐλκωθεῖσιν ὠφελίαν ἔχει·
ἐν ταῖς συνουσίαις τε ταῖς καθ' ἡμέραν
τοῖς μὲν μέτριον πίνουσι καὶ κεκραμένον
εὐθυμίαν, ἐὰν δ' ὑπερβάλῃς, ὕβριν,
ἂν ἴσον ἴσῃ δὲ προσφέρῃ, μανίαν ποιεῖ,
ἐὰν δ' ἄκρατον, παράλυσιν τῶν σωμάτων.

Com. Frag. Adesp. 106.

42

MONEY

περὶ χρημάτων λαλεῖς, ἀβεβαίου πράγματος·
εἰ μὲν γὰρ οἶσθα ταῦτα παραμενοῦντά σοι

εἰς πάντα τὸν χρόνον, φύλαττε μηδενὶ
 ἄλλῳ μεταδιδούς, αὐτὸς ὦν δὲ κύριος·
 εἰ μὴ δὲ σαυτοῦ, τῆς τύχης δὲ πάντ' ἔχεις,
 τί ἂν φθονοίης, ὦ πάτερ, τούτων τινί ;
 αὐτὴ γὰρ ἄλλῳ τυχὸν ἀναξίῳ τινὶ
 παρελομένη σου πάντα προσθήσει πάλιν.
 δίοπερ ἔγωγέ φημι δεῖν, ὅσον χρόνον
 εἰ κύριος, χρῆσθαί σε γενναίως, πάτερ,
 αὐτὸν ἐπικουρεῖν πᾶσιν, εὐπόρους ποιεῖν,
 οὓς ἂν δύνῃ πλείστους διὰ σαυτοῦ· τοῦτο γὰρ
 ἀθάνατόν ἐστι, καὶ ποτε πταίσας τύχης,
 ἐκείθεν ἔσται ταῦτό τοῦτό σοι πάλιν.
 πολλῶ δὲ κρεῖττόν ἐστιν ἐμφανὲς φίλος
 ἢ πλούτος ἀφανής, ὃν σὺ κατορύξας ἔχεις.

Menander 128.

43

A SCHOOL OF COOKERY

πολλῶν μαθητῶν γενομένων ἐμοί, Λύκε,
 διὰ τὸ νοεῖν αἰεὶ τι καὶ ψυχὴν ἔχειν
 ἄπει γεγονὼς μάγειρος ἐκ τῆς οἰκίας
 ἐν οὐχ ὅλοις δέκα μηνσί, πολὺ νεώτατος.
 Ἄγεις Ῥόδιος ὥπτηκεν ἰχθὺν μόνος ἄκρως·
 Νηρεὺς δ' ὁ Χῖος γόγγρον ἤψε τοῖς θεοῖς·
 θρίον τὸ λευκὸν οὐξ Ἀθηνῶν Χαριάδης.
 ζωμὸς μέλας ἐγένετο πρῶτῳ Λαμπριά.
 ἀλλᾶντας Ἀφθόνητος, Εὐθυνοῦ φακῆν,
 ἀπὸ συμβολῶν συνάγουσιν ἀρίστων πόρους.
 οὔτοι μετ' ἐκείνους τοὺς σοφιστὰς τοὺς πάλαι
 γεγόνασιν ἡμῶν ἐπτὰ δεύτεροι σοφοί.
 ἐγὼ δ' ὁρῶν τὰ πολλὰ προκατειλημμένα
 εὖρον τὸ κλέπτειν πρῶτος, ὥστε μηδένα

μισεῖν με διὰ τοῦτ', ἀλλὰ πάντας λαμβάνειν.
 ὑπ' ἐμοῦ δ' ὄρων σὺ τοῦτο προκατειλημμένον
 ἴδιον ἐφεύρηκας τι, καὶ τοῦτ' ἐστὶ σόν.

Euphron 1.

44

A CLUMSY COOK

μάγειρ', ἀηδής μοι δοκεῖς εἶναι σφόδρα·
 πόσας τραπέζας μέλλομεν ποιεῖν, τρίτον
 ἤδη μ' ἐρωτᾷς· χοιρίδιον ἐν θύομεν,
 ὁκτὼ ποιήσαντες τραπέζας δ' ἡ μίαν,
 τί σοὶ διαφέρει τοῦτο; παράθες σηπίαν.
 οὐκ ἔστι κανδύλους ποιεῖν, οὐδ' οἷα σὺ
 εἴωθας εἰς ταῦτόν καρυκεύειν, μέλι,
 σεμίδαλιν, ῥά. πάντα γὰρ τὰναντία
 νῦν ἐστιν· ὁ μάγειρος γὰρ ἐγχύτους ποιεῖ,
 πλακοῦντας ὀπτᾶ, χόνδρον ἔψει καὶ φέρει
 μετὰ τὸ τάριχος, εἶτα θρίον καὶ βότρυν.
 ἡ δημιουργὸς δ' ἀντιπαρατεταγμένη
 κρεάδι' ὀπτᾶ καὶ κίχλας τραγήματα.
 ἔπειθ' ὁ δειπνῶν μὲν τραγηματίζεται,
 μυρισάμενος δὲ καὶ στεφανωσάμενος πάλιν
 δειπνεῖ μελίπηκτα τὰς κίχλας.

Menander 518.

45

A SEARCH FOR TRAITORS

διαλαβόντες τὰς οἰκίας ἐβάδιζον. καὶ ἐμὲ μὲν
 ξένους ἐστιῶντα κατέλαβον, οὓς ἐξελάσαντες Πείσωνί
 με παραδιδόασιν· οἱ δ' ἄλλοι εἰς τὸ ἐργαστήριον

ἐλθόντες τὰ ἀνδράποδα ἀπεγράφοντο. ἐγὼ δὲ Πείσωνα μὲν ἡρώτων εἰ βούλοιτό με σῶσαι χρήματα λαβών. ὁ δ' ἔφασκεν, εἰ πολλὰ εἶη. εἶπον οὖν ὅτι τάλαντον ἀργυρίου ἔτοιμος εἶην δοῦναι. ὁ δ' ὠμολόγησε ταῦτα ποιήσειν. ἐγὼ δ' εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τὴν κιβωτὸν ἀνοιγνυμι. Πείσων δ' αἰσθόμενος εἰσέρχεται, καὶ ἰδὼν τὰ ἐνόντα καλεῖ τῶν ὑπηρετῶν δύο καὶ τὰ ἐν τῇ κιβωτῷ λαβεῖν ἐκέλευσεν. ἐπεὶ δὲ τρία τάλαντα εἶχεν ἀργυρίου, καὶ τετρακοσίους κυζικηνοὺς καὶ ἑκατὸν δαρεικοὺς καὶ φιάλας ἀργυρᾶς τέτταρας, ἐδεόμην αὐτοῦ ἐφόδιά μοι δοῦναι. ὁ δ' ἀγαπήσειν μ' ἔφασκεν, εἰ τὸ σῶμα σωσω. ἐν τοιούτῳ δ' ὄντι μοι κινδυνεύειν ἐδόκει — ἔμπειρος γὰρ ὢν ἐτύγχανον τῆς οἰκίας, καὶ ἤδη ὅτι ἀμφίθυρος εἶη. ἐδόκει οὖν ταύτῃ πειρᾶσθαι σωθῆναι, καὶ ἐνεθυμούμην ὅτι εἰ μὲν λάθω, σωθήσομαι, εἰ δὲ ληφθῶ, ὁμοίως ἀποθανοῦμαι. ταῦτα διανοηθεὶς ἔφευγον, ἐκείνων ἐπὶ τῇ αὐλείῳ θύρᾳ τὴν φυλακὴν ποιουμένων. τριῶν δὲ θυρῶν οὕσων, ἃς ἔδει με διελθεῖν, ἅπασαι ἀνεωγμέναι ἔτυχον.

Lysias, *Eratosthenes* 388.

46

A CASE OF POISONING

ὑπερφῶν τι ἦν τῆς ἡμετέρας οἰκίας, ὃ εἶχε Φιλόνεως ὁπότ' ἐν ἄστει διατρίβοι, ἀνὴρ καλὸς τε κάγαθος καὶ φίλος τῷ ἡμετέρῳ πατρί. καὶ ἦν αὐτῷ γυνή, ζηλότυπος οὔσα. ταύτην οὖν ἡ μητρὺς ἢ ἐμὴ ἐποίησατο φίλην. αἰσθομένη δ' ὅτι ἀδικεῖσθαι μέλλει ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω, μεταπέμπεται, καὶ ἐπειδὴ ἦλθεν, ἔλεξεν αὐτῇ ὅτι καὶ αὐτὴ ἀδικοῖτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμέτερου. εἰ οὖν ἐθέλοι πείθεσθαι, ἔφη ἱκανὴ εἶναι ἐκείνῃ τε τὸν Φιλόνεων φίλον ποιῆσαι καὶ αὐτῇ τὸν ἐμὸν πατέρα, εἶναι φάσκουσα

αὐτῆς μὲν τοῦτο εὖρημα, ἐκείνης δ' ὑπηρετήμα. ἡρώτα οὖν αὐτὴν εἰ ἐθελήσει διακονῆσαί οἱ. καὶ ἡ ὑπέσχετο τάχιστα, ὥς οἶμαι. μετὰ ταῦτα ἔτυχε τῷ Φιλόνεω ἐν Πειραιεὶ ὄντα ἱερὰ Διὶ Κτησίῳ, ὃ δὲ πατὴρ ὃ ἐμὸς εἰς Νάξον πλεῖν ἔμελλε. κάλλιστον οὖν εἶναι ἐδόκει τῷ Φιλόνεω τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἅμα μὲν προπέμψαι εἰς τὸν Πειραιᾶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν φίλον ὄντα ἑαυτῷ, ἅμα δὲ θύσαντα τὰ ἱερὰ ἐστιᾶσαι ἐκείνον. ἡ οὖν γυνὴ τοῦ Φιλόνεω ἠκολούθει τῆς θυσίας ἕνεκεν· καὶ ἐπειδὴ ἦσαν ἐν τῷ Πειραιεὶ, οἶον εἰκός, ἔθνον. καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἐτέθυτο τὰ ἱερά, ἐντεῦθεν ἐβουλευέτο ἡ ἄνθρωπος ὅπως ἂν αὐτοῖς τὸ φάρμακον δοίη· πότερον πρὸ δείπνου, ἢ ἀπὸ δείπνου. ἔδοξεν οὖν αὐτῇ βουλομένη βέλτιον εἶναι μετὰ δείπνον δοῦναι, ταῖς Κλυταιμνήστρας τῆς τούτου μητρὸς ὑποθήκαις ἅμα διακονοῦσα. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἡ μακρότερος ἂν εἴη λόγος περὶ τοῦ δείπνου ἐμοί τε διηγῆσασθαι ὑμῖν τ' ἀκοῦσαι· ἀλλὰ πειράσομαι τὰ λοιπὰ ὥς ἐν βραχυτάτοις ὑμῖν διηγῆσασθαι, ὥς γεγενῆται ἡ δόσις τοῦ φαρμάκου. ἐπειδὴ γὰρ ἐδεδειπνήκεισαν, οἶον εἰκός, ὃ μὲν θύων Διὶ Κτησίῳ καὶ ἐκείνον ὑποδεχόμενος, ὃ δ' ἐκπλεῖν τε μέλλων καὶ παρ' ἀνδρὶ ἐταίρῳ δειπνῶν, σπονδὰς τ' ἐποιοῦντο καὶ λιβανωτὸν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπετίθεσαν· ἡ δὲ γυνὴ τοῦ Φιλόνεω τὴν σπονδὴν ἅμα ἐκχέουσα ἐκείνοις εὐχομένοις ἃ οὐκ ἔμελλε τελεῖσθαι, ἐνέχει τὸ φάρμακον. καὶ ἅμα οἰομένη δεξιὸν ποιεῖν πλεον δίδωσι τῷ Φιλόνεω—ὥς μᾶλλον φιλησομένη ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω, εἰ δόλῃ πλεον· οὐπω γὰρ ἤδει ὑπὸ τῆς μητρικῆς τῆς ἐμῆς ἑξαπατωμένη, πρὶν ἐν τῷ κακῷ ἤδη ἦν.—τῷ δὲ πατρὶ τῷ ἡμετέρῳ ἔλαττον ἐνέχει. καὶ ἐκείνοι ἐπειδὴ ἀπέσπεισαν, ἐκπίνουσιν ὑστάτην πόσιν. ὃ μὲν οὖν Φιλόνεως εὐθὺς παραχρῆμα ἀποθνήσκει· ὃ δὲ πατὴρ ὃ ἡμέτερος ἐς νόσον ἐμπίπτει, ἐξ ἧς καὶ ἀπώλετο εἰκοσταῖος.

A BAD NEIGHBOUR

οὐκ ἦν ἄρα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χαλεπώτερον οὐδὲν ἢ γείτονος πονηροῦ καὶ πλεονέκτου τυχεῖν, ὅπερ ἐμοὶ νυνὶ συμβέβηκεν.

τοῦ γὰρ χωρίου τοῦ τ' ἐμοῦ καὶ τοῦ τούτων τὸ μέσον ὁδὸς ἐστίν· ὅρους δὲ περιέχοντος κύκλω, τοῖς χωρίοις τὸ καταρρέον ὕδωρ τῇ μὲν εἰς τὴν ὁδόν, τῇ δὲ εἰς τὰ χωρία συμβαίνει φέρεσθαι. καὶ δὴ καὶ τοῦτ' εἰσπίπτουν ἐνίοτε εἰς τὴν ὁδόν, ἥ μὲν ἂν εὐοδῇ, φέρεται κάτω κατὰ τὴν ὁδόν, ἥ δ' ἂν ἐνστῇ τι, τηνικαῦτα τοῦτ' εἰς τὰ χωρία ὑπεραίρειν ἀναγκαῖον ἦδη. καὶ δὴ καὶ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον, γενομένης ἐπομβρίας, συνέβη τὸ ὕδωρ ἐμβαλεῖν· ἀμεληθὲν δέ, οὐπω τοῦ πατρὸς κατέχοντος αὐτό, ἀλλ' ἀνθρώπου δυσχεραίνοντος ὅλως τοῖς τόποις καὶ μᾶλλον ἀστικού, δις καὶ τρίς ἐμβαλὼν τὸ ὕδωρ τὰ τε χωρία ἐλυμήνατο καὶ μᾶλλον ὠδοποίει. διὸ δὴ, ταῦθ' ὁ πατὴρ ὀρών, ὥς ἐγὼ τῶν εἰδότεων ἀκούω, τὴν αἵμασιαν περιωκοδόμησε ταύτην.

καὶ ὥς ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, παρέξομαι μὲν καὶ μάρτυρας ὑμῖν τοὺς εἰδότας· πολὺ δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μαρτύρων ἰσχυρότερα τεκμήρια. Καλλικλῆς μὲν γάρ φησι τὴν χαράδραν ἀποικοδομήσαντα βλάπτειν ἐμὲ αὐτόν· ἐγὼ δ' ἀποδείξω χωρίον ὃν τοῦτο, ἀλλ' οὐ χαράδραν. ἔστι γὰρ ἐν τῷ χωρίῳ δένδρα πεφυτευμένα, ἄμπελοι καὶ συκαῖ. καίτοι τίς ἐν χαράδρᾳ ταῦτ' ἂν φυτεύειν ἀξιώσειεν; οὐδεὶς γε. τίς δὲ πάλιν τοὺς αὐτοῦ προγόνους θάπτειν; οὐδὲ τοῦτ' οἶμαι. ταῦτα τοίνυν ἀμφότερ', ὦ ἄνδρες δικασταί, συμβέβηκε· καὶ γὰρ τὰ δένδρα πεφύτευται πρότερον ἢ τὸν πατέρα περιωκοδομήσαι τὴν αἵμασιαν, καὶ τὰ

μνήματα παλαιὰ καὶ πρὶν ἡμᾶς κτήσασθαι τὸ χωρίον γεγεννημένα ἐστίν. καίτοι τούτων ὑπαρχόντων, τίς ἂν ἔτι λόγος ἰσχυρότερος γένοιτο, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; τὰ γὰρ ἔργα φανερώς ἐξελέγχει.

καὶ σκέψασθε δὴ, εἴ τις ὑμῶν ἐόρακεν ἢ ἀκήκοε πώποτε παρ' ὁδὸν χαράδραν οὔσαν. οἶμαι γὰρ ἐν ἀπάσῃ τῇ χώρᾳ μηδεμίαν εἶναι. τοῦ γὰρ ἔνεκα, ὃ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς δημοσίας ἔμελλε βαδιεῖσθαι φερόμενον, τούτῳ διὰ τῶν ἰδίων χωρίων χαράδραν ἐποίησέ τις; ἔπειτα τίς ἂν ὑμῶν εἴτ' ἐν ἀγρῷ νῆ Δί', εἴτ' ἐν ἄστει, τὸ διὰ τῆς ὁδοῦ ὕδωρ ῥέον εἰς τὸ χωρίον ἢ τὴν οἰκίαν δέξαιτ' ἂν αὐτοῦ; ἀλλ' οὐκ αὐτὸ τούναντίον, καὶ βιάσεται ποτε, ἀποφράττειν ἅπαντες καὶ παροικοδομεῖν εἰώθαμεν; οὗτος οὖν ἀξιοῖ με ἐκ τῆς ὁδοῦ τὸ ὕδωρ εἰσδεξάμενον εἰς τὸ ἔμμαντοῦ χωρίον, ὅταν τὸ τούτου παραλλάξῃ χωρίον, πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν ἐξάγειν. οὐκοῦν πάλιν ὁ μετὰ τούτον γεωργῶν τῶν γειτόνων ἐγκαλεῖ· τὸ γὰρ ὑπὲρ τούτου δίκαιον δῆλον ὅτι κακείνοις ὑπάρξει πᾶσι λέγειν. ἀλλὰ μὴν εἴ γε εἰς τὴν ὁδὸν ὀκνήσω τὸ ὕδωρ ἐξάγειν, ἢ πού σφόδρα θαρρῶν εἰς τὸ τοῦ πλησίον χωρίου ἀφείην ἄν. ὅπου γὰρ νυνὶ ἀτιμήτους φεύγω δίκας, διότι τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ ῥέον ὕδωρ εἰς τὸ τούτου χωρίον εἰσέπεσε, τί πείσομαι πρὸς Διὸς ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ ἐμοῦ τοῦ ὕδατος εἰσπεσόντος βλαπτομένων; ὅπου δὲ μήτ' εἰς τὴν ὁδὸν μήτ' εἰς τὰ χωρία ἀφείναι μοι τὸ ὕδωρ ἔξεστι δεξαμένῳ, τί λοιπόν, ὃ ἄνδρες δικασταί, πρὸς θεῶν; οὐ γὰρ ἐκπιεῖν γε δήπου με Καλλικλῆς αὐτὸ προσαναγκάσει.

Demosthenes, *Callicles, init.*

DISAGREEABLE NEIGHBOURS

ἐξῆλθον, ἔτος τουτὶ τρίτον, εἰς Πάνακτον φρουρᾶς ἡμῖν προγραφείσης. ἐσκήνωσαν οὖν οἱ υἱεῖς οἱ Κόνωνος τουτουὶ ἐγγὺς ἡμῶν, ὥς οὐκ ἂν ἐβουλόμην· ἡ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἔχθρα καὶ τὰ προσκρούσματα ἐκείθεν ἡμῖν συνέβη, ἐξ ὧν δ' ἀκούσεσθε. ἔπινον ἐκάστοτε οὗτοι τὴν ἡμέραν, ἐπειδὴ τάχιστα ἀριστήσαιεν, ὅλην· καὶ τοῦτο, ἕως περ ἡμεν ἐπὶ τῇ φρουρᾷ, διετέλουν ποιοῦντες. ἡμεῖς δέ, ὥσπερ ἐνθάδε εἰώθαμεν, οὕτω διήγομεν καὶ ἔξω. ἦν οὖν δειπνοποιεῖσθαι τοῖς ἄλλοις ὥραν συμβαίνοι, ταύτην ἂν ἤδη ἐπαροίουν οὗτοι, τὰ μὲν πολλὰ εἰς τοὺς παῖδας ἡμῶν τοὺς ἀκολουθοὺς, τελευτῶντες δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς. φήσαντες γὰρ καπνίζειν αὐτοὺς ὀψοποιουμένους τοὺς παῖδας ἢ κακῶς λέγειν, ὃ τι τύχοιεν, ἔτυπτον, καὶ τὰς ἀμίδας κατεσκεδάννυνον, καὶ ἀσελγείας καὶ ὕβρεως οὐδ' ὅτιοῦν ἀπέλειπον. ὁρῶντες δ' ἡμεῖς ταῦτα καὶ λυπούμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεπεμφάμεθα· ὥς δ' ἐχλεύαζον ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπαύοντο, τῷ στρατηγῷ τὸ πρᾶγμα εἶπομεν, κοινῇ πάντες οἱ σύσσιτοι προσελθόντες, οὐκ ἐγὼ τῶν ἄλλων ἔξω. λοιδορηθέντος δ' αὐτοῖς ἐκείνου καὶ κακίσαντος, οὐ μόνον περὶ ὧν εἰς ἡμᾶς ἡσέλγαινον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν ὅλως ἐποιοῦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τοσούτου ἐδέησαν παύσασθαι ἢ αἰσχυνθῆναι, ὥστ' ἐπειδὴ θᾶπτον συνεσκότασεν, εὐθὺς εἰς ἡμᾶς εἰσεπήδησαν ταύτῃ τῇ ἐσπέρᾳ. καὶ τὸ μὲν πρῶτον κακῶς ἔλεγον, τελευτῶντες δὲ καὶ πληγὰς ἐνέτειναν ἐμοί· καὶ τοσαύτην κραυγὴν καὶ θόρυβον περὶ τὴν σκηνὴν ἐποίησαν, ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς ταξιάρχους ἐλθεῖν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν τινας, οἵπερ ἐκώλυσαν μηδὲν ἡμᾶς ἀνήκεστον παθεῖν μηδ' αὐτοὺς ποιῆσαι, παροινουμένους ὑπὸ τούτων. τοῦ δὲ

πράγματος εἰς τοῦτο προελθόντος, ὡς δεῦρ' ἐπανήλθομεν, ἦν ἡμῖν ὡς εἰκὸς ἐκ τούτων ὀργή καὶ ἔχθρα πρὸς ἀλλήλους.

χρόνῳ δ' ὕστερον οὐ πολλῷ περιπατοῦντος, ὥσπερ εἰώθη, ἐσπέρας ἐν ἀγορᾷ μου μετὰ Φανοστράτου τοῦ Κηφισέως τῶν ἡλικιωτῶν τινος, παρέρχεται Κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου, μεθύων, κατὰ τὸ Λεωκόριον, ἐγγὺς τῶν Πυθοδώρου. κατιδὼν δ' ἡμᾶς καὶ κραυγάσας καὶ διαλεχθεῖς τι πρὸς αὐτὸν οὕτως ὡς ἂν μεθύων, ὥστε μὴ μαθεῖν ὃ τι λέγοι, παρήλθεν πρὸς Μελίτην ἄνω· ἔπινον γὰρ ἐνταῦθα (ταῦτα γὰρ ὕστερον ἐπυθόμεθα) παρὰ Παμφίλῳ τῷ κναφεῖ, Κόνων οὔτοσί, Θεότιμός τις, Ἀρχεβιάδης, Σπίνθαρος ὁ Εὐβούλου, Θεογένης ὁ Ἀνδρομένους, πολλοὶ τινες· οὓς ἐξαναστήσας ὁ Κτησίας ἐπορεύετο εἰς τὴν ἀγοράν. καὶ ἡμῖν συμβαίνει, ἀναστρέφουσιν ἀπὸ τοῦ Φερρεφαττίου καὶ περιπατοῦσι, πάλιν κατ' αὐτό πως τὸ Λεωκόριον εἶναι, καὶ τούτοις περιτυγχάνομεν. ὡς δ' ἀνεμίχθημεν, εἰς μὲν αὐτῶν, ἀγνώς τις, τῷ Φανοστράτῳ προσπίπτει καὶ κατεῖχεν ἐκείνον· Κόνων δ' οὔτοσὶ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ Ἀνδρομένους υἱὸς ἐμοὶ περιπεσόντες, τὸ μὲν πρῶτον ἐξέδυσαν, εἰθ' ὑποσκελίσαντες καὶ ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον, οὕτω διέθηκαν ἐναλλόμενοι καὶ ὑβρίζοντες, ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς συγκλείσαι, οὕτω δὲ κακῶς ἔχοντα ὑπολιπεῖν, ὥστε μήτε ἀναστῆναι μήτε φθέγξασθαι δύνασθαι. κείμενος δ' αὐτῶν ἤκουον πολλὰ καὶ δεινὰ λεγόντων. καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ βλασφημίαν ἔχει τινά, καὶ ὀνομάζειν ὀκνήσαιμ' ἂν ἐν ὑμῖν ἔνια· ὃ δὲ τῆς ὕβρεως ἐστὶ τῆς τούτου σημεῖον, καὶ τεκμήριον τοῦ πᾶν τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τούτου γεγενῆσθαι, τοῦθ' ὑμῖν ἐρῶ. ἦδε γὰρ, τοὺς ἀλεκτρύονας μιμούμενος τοὺς νενικηκότας· οἱ δὲ κροτεῖν τοῖς ἀγκῶσιν αὐτὸν ἡξίουσαν ἀντὶ πτερύγων τὰς πλευράς. καὶ μετὰ ταῦτα ἐγὼ μὲν ἀπεκομίσθην ὑπὸ

τῶν παρατυχόντων γυμνός· οὗτοι δ' ὄχοντο, θοϊμάτιον λαβόντες μου. ὥς δ' ἐπὶ τὴν θυρὰν ἦλθον, κραυγὴ καὶ βοή τῆς μητρὸς καὶ τῶν θεραπαινίδων ἦν· καὶ μόλις ποτὲ εἰς τὸ βαλανεῖον ἐνεγκόντες με καὶ περιπλύναντες, ἔδειξαν τοῖς ἰατροῖς. μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν μὲν οἰδμημάτων τῶν ἐν τῷ προσώπῳ καὶ τῶν ἐλκῶν οὐδὲν ἔφη φοβεῖσθαι λίαν ὁ ἰατρός· πυρετοὶ δὲ παρηκολούθουν μοι συνεχεῖς, καὶ ἀλγήματα ὅλου τοῦ σώματος πάνυ σφοδρὰ καὶ δεινὰ, μάλιστα δὲ τῶν πλευρῶν καὶ τοῦ ἥτρου, καὶ τῶν σιτίων ἀπεκεκλήσμεν.

Demosthenes, *Conon* § 3.

49

A PAIR OF RASCALS

Ζηνόθεμις οὗτοσὶ ὦν ὑπηρέτης Ἡγεστράτου τοῦ ναυκλήρου, ὃν καὐτὸς ἔγραψεν ἐν τῷ ἐγκλήματι, ὥς ἐν τῷ πελάγει ἀπώλετο (πῶς δ', οὐ προσέγραψεν, ἀλλ' ἐγὼ φράσω), ἀδίκημα τοιουτονὶ μετ' ἐκείνου συνεσκεύασατο. χρήματ' ἐν ταῖς Συρακούσαις ἐδανείζεθ' οὗτος καὶ ἐκεῖνος. ὁμολόγει δ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τοὺς τούτῳ δανείζοντας, εἴ τις ἔροιτο, ἐνεῖναι σῖτον ἐν τῇ νηὶ τούτῳ πολύν, οὗτος δὲ πρὸς τοὺς ἐκείνῳ, τὸν γόμον οἰκεῖον ἔχειν αὐτὸν τῆς νεώς· ὦν δ' ὁ μὲν ναύκληρος, ὁ δ' ἐπιβάτης, ἐπιστεύοντ' εἰκότως ἅ περὶ ἀλλήλων ἔλεγον. λαμβάνοντες δὲ τὰ χρήματα, οἵκαδ' ἀπέστελλον εἰς τὴν Μασσαλίαν, καὶ οὐδὲν εἰς τὴν ναῦν εἰσέφερον. οὐσῶν δὲ τῶν συγγραφῶν, ὥσπερ εἰώθασιν ἅπασαι, σωθείσης τῆς νεώς ἀποδοῦναι τὰ χρήματα, ἵν' ἀποστερήσαιεν τοὺς δανείσαντας, τὴν ναῦν καταδῦσαι ἐβουλεύσαντο. ὁ μὲν οὖν Ἡγέστρατος, ὥς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπῆραν δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν πλοῦν, καταβὰς τῆς νυκτὸς εἰς κοίλῃν ναῦν, διέκοπτε τοῦ πλοίου

τοῦδαφος. οὕτοσὶ δ', ὡς οὐδὲν εἰδὼς ἄνω μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιβατῶν διέτριβεν. ψόφου δὲ γενομένου, αἰσθάνονται οἱ ἐν τῷ πλοίῳ, ὅτι κακόν τι ἐν κοίλῃ νηὶ γίνεται καὶ βοηθοῦσι κάτω. ὡς δ' ἠλίσκεθ' ὁ Ἡγέστρατος καὶ δίκην δώσειν ὑπελάμβανε, φεύγει καὶ ἐκδιωκόμενος ῥίπτει αὐτὸν εἰς τὴν θάλατταν, διαμαρτῶν δὲ τοῦ λέμβου διὰ τὸ νύκτ' εἶναι, ἀπεπνίγη. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτως, ὥσπερ ἄξιός ἦν, κακὸς κακῶς ἀπώλετο, ἃ τοὺς ἄλλους ἐπεβούλευσε ποιῆσαι, ταῦτα παθὼν αὐτός.

Demosthenes, *Zenothemis* § 4.

50

A PRISON SCENE

ἐν τοίνυν εἰπὼν ἔτι τῶν ιδίων αὐτοῦ πονηρευμάτων τὰ λοιπὰ ἑάσω. πρὶν γὰρ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἐμπεσόντος ἀνθρώπου τινὸς Ταναγραίου πρὸς κατεγγύην γραμματεῖον ἔχοντος, προσελθὼν καὶ λαλῶν ὅτιδὴποθ' ὑφαιρεῖται τὸ γραμματεῖον. αἰτιωμένου δὲ καὶ δεινὰ ποιούντος τὸν ἀνθρώπου, καὶ λέγοντος ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὑφήρηται, εἰς τοῦτ' ἀφικνεῖται βδελυρίας, ὥστε τύπτειν ἐπεχείρησε τὸν ἀνθρώπον. νεαλῆς δὲ καὶ πρόσφατος ὢν ἐκεῖνος, περιῆν αὐτοῦ τεταριχευμένου καὶ πολὺν χρόνον ἐμπεπτωκότος. ὡς δ' εἰς τοῦθ' ἦκεν, ἀπεσθίει τὴν ῥίνα τὸν ἀνθρώπου. καὶ τότε μὲν περὶ τὴν γεγонуῖαν συμφορὰν ἀνθρώπος γενόμενος, ἀπέστη τοῦ τὸ γραμματεῖον ἐρευνᾶν καὶ ζητεῖν· ὕστερον δ' εὐρίσκουσι τὸ γραμματεῖον ἐν κιβωτίῳ τινί, οὗ τὴν κλεῖν οὗτος εἶχεν. καὶ μετὰ ταῦτα ψηφίζονται περὶ αὐτοῦ τοῦθ' οἱ ἐν τῷ οἰκήματι, μὴ πυρός, μὴ λύχνου, μὴ ποτοῦ, μὴ βρωτοῦ μηδένα μηδενὸς τούτῳ κοινωνεῖν, μηδὲ λαμβάνειν, μηδ' αὐτὸν τούτῳ διδόναι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθὴ λέγω,

κάλει μοι τὸν ἄνθρωπον, οὗ τὴν ῥήν' ὁ μιὰρὸς οὗτος ἐσθίων κατέφαγεν.

Demosthenes, *Aristogeiton* i. § 60.

51

A MYSTERIOUS DISAPPEARANCE

ἐγὼ δὲ τὸν μὲν πλοῦν ἐποιησάμην ἐκ τῆς Μιτυλήνης ὦ ἄνδρες, ἐν τῷ πλοίῳ πλέων ᾧ Ἡρώδης οὗτος, ὃν φασιν ὑπ' ἐμοῦ ἀποθανεῖν· ἐπλέομεν δὲ εἰς τὴν Αἶνον, ἐγὼ μὲν ὡς τὸν πατέρα—ἐτύγχανε γὰρ ἐκεῖ ὢν τότε—ὁ δ' Ἡρώδης ἀνδράποδα Θραξίν ἀνθρώποις ἀπολύσων. συνέπλει δὲ τά τε ἀνδράποδα ἃ ἔδει αὐτὸν ἀπολύσαι, καὶ οἱ Θράκες οἱ λυσόμενοι. τούτων δ' ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ἡ μὲν πρόφασις ἐκατέρῳ τοῦ πλοῦ αὕτη· ἐτύχομεν δὲ χειμῶνι τιμὴν χρησάμενοι, ὑφ' οὗ ἠναγκάσθημεν κατασχεῖν εἰς τῆς Μηθυμναίας τι χωρίον, οὗ τὸ πλοῖον ὥρμει εἰς ὃ μετεκβάντα φασὶν ἀποθανεῖν αὐτὸν τὸν Ἡρώδην. καὶ πρῶτον μὲν αὐτὰ ταῦτα σκοπεῖτε, ὅτι οὐ προνοία μᾶλλον ἐγένετο ἢ τύχη. οὔτε γὰρ πείσας τὸν ἄνδρα οὐδαμῶς ἀπελέγχομαι σύμπλουν μοι γένεσθαι, ἀλλ' αὐτὸς καθ' αὐτὸν τὸν πλοῦν πεποιημένος ἕνεκα πραγμάτων ἰδίῳ. οὐτ' αὖ ἐγὼ ἄνευ προφασέως ἰκάνης φαίνομαι τὸν πλοῦν ποιησάμενος εἰς τὴν Αἶνον, οὔτε κατασχόντες εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἀπὸ παρασκευῆς οὐδεμιᾶς, ἀλλ' ἀνάγκῃ χρησάμενοι. οὐτ' αὖ ἐπειδὴ ὥρμισάμεθα, ἢ μετάβασις ἐγένετο εἰς τὸ ἕτερον πλοῖον οὐδενὶ μηχανήματι οὐδ' ἀπάτῃ, ἀλλ' ἀνάγκῃ καὶ τοῦτο ἐγένετο. ἐν ᾧ μὲν γὰρ ἐπλέομεν, ἀστεγαστον ἦν τὸ πλοῖον· εἰς ὃ δὲ μετέβημεν, ἐστεγασμένον. τοῦ δὲ ὑετοῦ ἕνεκα ταῦτ' ἦν. τούτων δ' ὑμῖν μαρτυρίας παρέξομαι.

ἐπειδὴ δὲ μετεξέβημεν εἰς τὸ ἕτερον πλοῖον, ἐπίνομεν.

καὶ ὁ μὲν ἐστὶ φανερός ἐκβὰς ἐκ τοῦ πλοίου καὶ οὐκ εἰσβὰς πάλιν. ἐγὼ δὲ τὸ παράπαν οὐκ ἐξέβην τοῦ πλοίου τῆς νυκτὸς ἐκείνης. τῇ δ' ὑστεραία, ἐπειδὴ ἀφανὴς ἦν ὁ ἀνὴρ, ἐζητεῖτο οὐδέν τι μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἢ καὶ ὑπ' ἐμοῦ· καὶ εἴ τῳ τῶν ἄλλων ἐδόκει δεινὸν εἶναι, καὶ ἐμοὶ ὁμοίως. καὶ εἰς τε τὴν Μιτυλήνην ἐγὼ αἴτιος ἢ πεμφθῆναι ἄγγελον, καὶ τῇ ἐμῇ γνώμῃ ἐπέμπετο. καὶ ἄλλου οὐδενὸς ἐθέλοντος βαδίζειν, οὔτε τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου οὔτε τῶν αὐτῷ τῷ Ἡρώδῃ συμπλέοντων, ἐγὼ τὸν ἀκόλουθον τὸν ἑμαυτοῦ πέμπειν ἔτοιμος ἦ· καίτοι γε οὐ δῆπου κατ' ἑμαυτοῦ μηνυτὴν ἔπεμπον εἰδώς. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνὴρ οὔτε ἐν τῇ Μιτυλήνῃ ἐφαίνετο ζητούμενος οὔτ' ἄλλοθι οὐδαμοῦ, πλοῦς τε ἡμῖν ἐγίνετο, καὶ τὰλλ' ἀνήγετο πλοῖα ἅπαντα, ὥχόμην καὶ γὰρ πλέων. τούτων δ' ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρασχέσομαι.

τὰ μὲν γενόμενα ταῦτ' ἐστίν. ἐκ δὲ τούτων ἤδη σκοπεῖτε τὰ εἰκότα. πρῶτον μὲν γὰρ πρὶν ἀνάγεσθαι με εἰς τὴν Αἴνον, ὅτε ἦν ἀφανὴς ὁ ἀνὴρ, οὐδεὶς ἠτιάσατό με ἀνθρώπων, ἤδη πεπυσμένων τούτων τὴν ἀγγελίαν. οὐ γὰρ ἂν ποτε ὥχόμην πλέων· ἀλλ' εἰς μὲν τὸ παραχρήμα κρεῖσσον ἦν τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ γεγεννημένον τῆς τούτων αἰτιάσεως, καὶ ἅμα ἐγὼ ἔτι ἐπεδήμουν. ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ τε ὥχόμην πλέων, καὶ οὗτοι ἐξ ἐπιβουλῆς συνέθεσαν ταῦτα καὶ ἐμηχανήσαντο κατ' ἐμοῦ, τότε ἠτιάσαντο. λέγουσι δὲ ὡς ἐν μὲν τῇ γῇ ἀπέθανεν ὁ ἀνὴρ, καὶ γὰρ λίθον ἐνέβαλον αὐτῷ εἰς τὴν κεφαλὴν, ὃς οὐκ ἐξέβην τὸ παράπαν ἐκ τοῦ πλοίου. καὶ τοῦτο μὲν ἀκριβῶς οὗτοι ἴσασιν. ὅπως δ' ἠφανίσθη ὁ ἀνὴρ, οὐδενὶ λόγῳ εἰκότι δύνανται ἀποφαίνειν. δῆλον γὰρ ὅτι ἐγγύς που τοῦ λιμένος εἰκὸς ἦν τοῦτο γένεσθαι, τοῦτο μὲν μεθύοντος τοῦ ἀνδρός, τοῦτο δὲ νύκτωρ ἐκβάντος ἐκ τοῦ πλοίου· οὔτε γὰρ αὐτοῦ κρατεῖν ἴσως ἐδύνατο, οὔτε τῷ ἀπάγοντι νύκτωρ μακρὰν ὁδὸν ἢ πρόφασιν ἂν εἰκότως ἐγίνετο· ζητουμένου δὲ τοῦ ἀνδρός

δύο ἡμέρας ἐν τῷ λιμένι καὶ ἄπωθεν τοῦ λιμένος, οὔτε
 ὁπτήρ οὔδεις ἐφάνη οὔθ' αἷμα οὔτ' ἄλλον σημεῖον οὔδέν.
 καὶ τ' ἐγὼ συγχωρῶ τῷ τούτων λόγῳ, παρεχόμενος μὲν
 τοὺς μάρτυρας ὥς οὐκ ἐξέβην ἐκ τοῦ πλοίου, οὔδενι
 τρόπῳ εἰκὸς ἦν ἀφανισθέντα λαθεῖν τὸν ἄνθρωπον,
 εἴπερ μὴ πάνυ πόρρω ἀπῆλθεν ἀπὸ τῆς θαλάσσης.
 ἀλλ' ὥς κατεποντώθη λέγουσιν. ἐν τίνι πλοίῳ;
 δῆλον γὰρ ὅτι ἐξ αὐτοῦ τοῦ λιμένος ἦν τὸ πλοῖον.
 πῶς ἂν οὖν οὐκ ἐξευρέθη; καὶ μὴν εἰκὸς γε ἦν καὶ
 σημείον τι γένεσθαι ἐν τῷ πλοίῳ ἀνδρὸς τεθνεώτος καὶ
 ἐκβαλλομένου νύκτωρ. νῦν δ' ἐν ᾧ μὲν ἔπινε πλοίῳ
 καὶ ἐξ οὗ ἐξέβαινε, ἐν τούτῳ φασὶν εὑρεῖν σημεῖα, ἐν
 ᾧ αὐτοὶ μὴ ἀποθανεῖν ὁμολογοῦσιν τὸν ἄνδρα. ἐν ᾧ
 δὲ κατεποντώθη, οὐχ εὖρον οὔτ' αὐτὸ τὸ πλοῖον οὔτε
 σημεῖον οὔδέν. τούτων δ' ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρα-
 στήσομαι.

ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ φροῦδος μὲν ἦν πλέων εἰς τὴν
 Αἶνον, τὸ δὲ πλοῖον ἦκεν εἰς τὴν Μιτυλήνην ἐν ᾧ ἐγὼ
 καὶ Ἡρώδης ἐπλέομεν, πρῶτον μὲν εἰσβάντες εἰς τὸ
 πλοῖον ἠρεύνων, καὶ ἐπειδὴ τι αἷμα εὔρον, ἐνταῦθα
 ἔφασαν τεθνάναι τὸν ἄνδρα. ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς τοῦτο
 οὐκ ἐνεχώρει, ἀλλ' ἐφαίνετο τῶν προβάτων ὄν αἷμα,
 ἀποτραπόμενοι τούτου τοῦ λόγου συλλαβόντες ἐβασάνισαν
 τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ὃν μὲν τότε παραχρῆμα ἐβασάνισαν,
 οὗτος μὲν οὔδεν εἶπε περὶ ἐμοῦ φλαῦρον. ὃν δ' ἡμέραις
 ὕστερον πολλαῖς ἐβασάνισαν, ἔχοντες παρὰ σφίσιν
 αὐτοῖς τὸν πρόσθεν χρόνον, οὗτος μὲν ὁ πεισθεὶς ὑπὸ
 τούτων καὶ καταψευσάμενος ἐμοῦ.

Andocides, *Herodes* § 35.

A CONSPIRACY

ἐπαρθεὶς τοῖς πόλεως κακοῖς εἰσαγγέλλει Διοκλείδης εἰς τὴν βουλήν, φάσκων εἰδέναι τοὺς περικόψαντας τοὺς Ἑρμᾶς, καὶ εἶναι αὐτοὺς εἰς τριακοσίους· ὥς δ' ἴδοι καὶ περιτύχοι τῷ πράγματι, ἔλεγε. καὶ τούτοις, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν προσέχοντας τὸν νοῦν ἀναμνησκεισθαι ἐὰν ἀληθῇ λέγω, καὶ διδάσκειν ἀλλήλους· ἐν ὑμῖν γὰρ ἦσαν οἱ λόγοι, καὶ μοι ὑμεῖς τούτων μάρτυρες ἐστέ. ἔφη γὰρ εἶναι μὲν ἀνδράποδόν οἱ ἐπὶ Λαυρίῳ, δεῖν δὲ κομίσασθαι ἀποφοράν, ἀναστὰς δὲ πρωί, ψευσθεὶς τῆς ὥρας βαδίζειν· εἶναι δὲ πανσέληνον. ἐπεὶ δὲ πάρα τὸ Προπύλαιον τὸ Διονύσου ἦν, ὁρᾶν ἀνθρώπους πολλοὺς ἀπὸ τοῦ ᾠδείου καταβαίνοντας εἰς τὴν ὀρχήστραν· δείσας δὲ αὐτούς, εἰσελθὼν ὑπὸ τὴν σκιὰν καθέξεσθαι μεταξὺ τοῦ κίονος καὶ τῆς στήλης ἐφ' ἧ ὁ στρατηγός ἐστιν ὁ χαλκοῦς. ὁρᾶν δὲ ἀνθρώπους τὸν μὲν ἀριθμὸν μάλιστα τριακοσίους, ἐστάναι δὲ κύκλῳ ἀνὰ πέντε καὶ δέκα ἄνδρας, τοὺς δὲ ἀνὰ εἴκοσιν· ὁρῶν δὲ αὐτῶν πρὸς τὴν σελήνην τὰ πρόσωπα τῶν πλείστων γινώσκειν. καὶ πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες, τοῦθ' ὑπέθετο δεινότατον πρᾶγμα (οἶμαι) ὅπως ἐν ἐκείνῳ εἴη ὄντινα βούλοιτο Ἀθηναίων φάναι τῶν ἄνδρων τούτων εἶναι, ὄντινα δὲ μὴ βούλοιτο, λέγειν ὅτι οὐκ ἦν. ἰδὼν δὲ ταῦτ' ἔφη ἐπὶ Λαύριον ἰέναι, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ὅτι οἱ Ἑρμαῖ εἶεν περικεκομμένοι· γινῶναι οὖν εὐθὺς ὅτι τούτων εἴη τῶν ἄνδρων τὸ ἔργον.

Andocides, *de Mysteriis* § 36.

53

A PLOT

ἀφικόμενος προπέρυσιν εἰς τὴν πόλιν, οὐπω δύο μῆνας ἐπιδεδημηκὼς κατελέγην στρατιώτης. αἰσθόμενος δὲ τὸ πραχθέν, ὑπετοπούμην εὐθέως ἐπὶ μηδενὶ ὑγιεῖ κατεiléχθαι. προσελθὼν οὖν τῷ στρατηγῷ, ἐδήλωσα ὅτι ἐστρατευμένος εἶην, ἔτυχον δὲ οὐδενὸς τῶν μετρίων· προπηλακιζόμενος δ' ἡγανάκτουν μὲν, ἡσυχίαν δ' εἶχον. ἀπορούμενος δὲ καὶ συμβουλευόμενός τινα τῶν πολιτῶν, τί χρῆσθαι τῷ πράγματι, ἐπυθόμην ὥς καὶ δήσειν με ἀπειλοῖεν, λέγοντες ὅτι οὐδὲν ἐλάττω χρόνον Καλλικράτους Πολύαινος ἐνδημοίῃ. κάμοι μὲν τὰ προειρημένα διείλεκτο ἐπὶ τῇ Φιλίου τραπέζῃ· οἱ δὲ μετὰ Κτησικλέους τοῦ ἄρχοντος, ἀπαγγείλαντός τινος ὥς ἐγὼ λοιδороῖμι, τοῦ νόμου ἀπαγορεύοντος ἐάν τις ἀρχὴν ἐν συνεδρίῳ λοιδορῇ, πὰρὰ τὸν νόμον ζημιῶσαι ἡξίωσαν. ἐπιβαλόντες δὲ τὸ ἀργύριον πράξασθαι μὲν οὐκ ἐπεχείρησαν, ἐξιούσης δὲ τῆς ἀρχῆς γράψαντες εἰς λεύκωμα τοῖς ταμίαις παρέδοσαν. οἷδε μὲν τάδε διεπράξαντο· οἱ δὲ ταμίαι, οὐδὲν ὅμοιον τοῖσδε διανοηθέντες, ἀνακαλεσάμενοι δὲ τοὺς παρόντας καὶ τὴν γραφὴν, ἐσκοποῦντο τῆς αἰτίας τὴν πρόφασιν. ἀκούσαντες δὲ τὸ γεγεννημένον, ἐννοοῦμενοι οἷα πεπονθὼς ἦν, τὸ μὲν πρῶτον ἔπειθον αὐτοὺς ἀφεῖναι, διδάσκοντες ὥς οὐκ ἐπιεικὲς εἶη τῶν πολιτῶν τινὰς διὰ τὰς ἔχθρας ἀναγράφεσθαι· ἀπορούντες δὲ μεταπεῖσαι αὐτούς, τὸν παρ' ὑμῶν κίνδυνον ὑποστάντες ἄκυρον τὴν ζημίαν ἔκριναν.

ὧ μὲν τρόπῳ παρεδόθη καὶ ἐζημιώθη, ἐπίστασθε· δεῖ δ' ὑμᾶς μὴ μόνον τοῦ ἐγκλήματος τὴν αἰτίαν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἔχθρας τὴν πρόφασιν εἰδέναι. Σωστράτῳ γὰρ φίλος ἦν πρότερον τῆς τούτων ἔχθρας. γνώριμος

δὲ γενόμενος διὰ τῆς ἐκείνου δυναστείας, οὐτ' ἐχθρὸν ἐτιμωρησάμην οὔτε φίλον εὐεργέτησα· ζῶντος μὲν γὰρ διὰ τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ἡλικίαν ἐσχόλαζον, ἐκλιπόντος δὲ τὸν βίον οὔτε λόγῳ οὐτ' ἔργῳ ἔβλαψα οὐδένα τῶν κατηγορούντων· ἔχω δὲ καὶ τοιαῦτα εἰπεῖν, ἐξ ὧν ὠφελοίμην ἂν πολὺ δικαιότερον ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων ἢ κακῶς πάσχοιμι. τὴν μὲν οὖν ὀργὴν διὰ τὰ προειρημένα συνεστήσαντο, προφάσεως οὐδεμιᾶς πρὸς ἑχθραν ὑπαρχούσης.

λόγῳ μὲν οὖν περὶ τῆς ἀναγραφῆς ἀγωνίζομαι, ἔργῳ δὲ περὶ πολιτείας. τυχὼν μὲν γὰρ τῶν δικαίων (πιστεύω δὲ τῇ ὑμετέρᾳ γνώμῃ) μείναιμι ἂν ἐν τῇ πόλει· εἰ δ' ἀδίκως ἀλοίην, ἀποδραίην ἄν. τίني γὰρ ἐπαρθέντα ἐλπίδι δεῖ με συμπολιτεύεσθαι, εἰδότα μὲν τῶν ἀντιδίκων τὴν προθυμίαν, ἀποροῦντα δ' ὅθεν χρὴ τῶν δικαίων τινὸς τυχεῖν;

Lysias, *Stratiotes* 319.

54

ELECTION TACTICS

πρῶτον μὲν ὃν τρόπον ἐν τοῖς δημόταις συνέβη τὴν διαψήφισιν γενέσθαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς. Εὐβουλίδης γὰρ οὗτος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ὑμῶν ἴσασι πολλοί, γραψάμενος ἀσεβείας τὴν ἀδελφὴν τοῦ Λακεδαιμονίου τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μετέλαβεν. ὅτε δὲ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀγῶνι τὰ δίκαια, τούτῳ δὲ τὰναντία ἐμαρτύρησα, διὰ ταύτην τὴν ἑχθραν ἐπιτίθεται μοι. καὶ βουλευόν, ὃ ἄνδρες δικασταί, καὶ κύριος ὢν τοῦ τε ὅρκου καὶ τῶν γραμματείων, ἐξ ὧν ἐκάλει τοὺς δημότας, τί ποιεῖ; πρῶτον μὲν, ἐπειδὴ συνελέγησαν οἱ δημόται, κατέτριψε τὴν ἡμέραν δημηγορῶν, καὶ ψηφίσματα γράφων. τοῦτο δ' ἦν οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλ'

ἐπιβουλεύων ἐμοί, ὅπως ὡς ὀψιαίτατα ἢ διαψήφισις ἢ περὶ ἐμοῦ γένοιτο. καὶ διεπράξατο τοῦτο. καὶ τῶν μὲν δημοτῶν οἱ ὁμόσαντες ἐγενόμεθα τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα. ἡρξάμεθα δὲ τοῦ διαψηφίζεσθαι δείλης ὀψίας, ὥστε συνέβη ἡνίκα τοῦμὸν ὄνομα ἐκάλει, τὸ σκότος ἤδη εἶναι· καὶ γὰρ ἦν περὶ ἑξηκοστόν, καὶ ἐκλήθην ὕστατος ἀπάντων τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ κληθέντων, ἡνίκα οἱ μὲν πρεσβύτεροι τῶν δημοτῶν ἀπεληλύθεσαν εἰς τοὺς ἀγρούς. τοῦ γὰρ δήμου ἡμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πέντε καὶ τριάκοντα στάδια τοῦ ἄστεος ἀπέχοντος, καὶ τῶν πλείστων ἐκεῖ οἰκούντων, ἀπεληλύθεσαν οἱ πολλοί, οἱ δὲ κατάλοιποι ἦσαν οὐ πλείους ἢ τριάκοντα· ἐν δὲ τούτοις ἦσαν ἅπαντες οἱ τούτῳ παρεσκευασμένοι. ἐπειδὴ δὲ ἐκλήθη τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἀναπηδήσας οὗτος ἐβλασφήμει κατ' ἐμοῦ ταχὺ καὶ πολλὰ καὶ μεγάλη τῇ φωνῇ, ὥσπερ καὶ νῦν, μάρτυρα ὦν κατηγορήσεν οὐδένα παρασχόμενος, οὔτε τῶν δημοτῶν, οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν· παρεκελεύετο δὲ τοῖς δημόταις ἀποψηφίζεσθαι. ἀξιούντος δέ μου εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀναβαλέσθαι, διὰ τε τὴν ὥραν, καὶ τὸ μηδένα μοι παρεῖναι, τό τε πρᾶγμα ἄφνω προσπεπτωκέναι, ἵνα τούτῳ τε ἐξουσία προσγένοιτο ὅποσα βούλοιτο κατηγορῆσαι, καὶ μάρτυρας, εἴ τινας ἔχοι, παρασχέσθαι, ἐμοί τε ἐκγένοιτο ἀπολογίσασθαι ἐν ἅπασι τοῖς δημόταις, καὶ τοὺς οἰκείους μάρτυρας παρασχέσθαι, καὶ ὅτι γνοίησαν περὶ ἐμοῦ, τούτοις ἠθέλον ἐμμένειν· οὗτος ὦν μὲν ἐγὼ προὔκαλούμην, οὐδὲν ἐφρόντισε, τὴν δὲ ψῆφον εὐθύς ἐδίδου τοῖς παροῦσι τῶν δημοτῶν, οὔτε ἀπολογίαν οὐδεμίαν δούς, οὔτ' ἔλεγχον οὐδένα ἀκριβῆ ποιήσας, οἱ δὲ τούτῳ συνεστῶτες, ἀναπηδήσαντες ἐψηφίζοντο. καὶ ἦν μὲν σκότος· οἱ δέ, λαμβάνοντες δύο καὶ τρεῖς ψήφους ἕκαστος παρὰ τούτων ἐνέβαλλον εἰς τὸν καδίσκον. σημεῖον δέ· οἱ μὲν γὰρ ψηφισάμεναι οὐ πλείους ἢ

τριάκοντ' ἦσαν, αἱ δὲ ψῆφοι ἡριθμήθησαν πλείους ἢ ἐξήκοντα, ὥστε πάντας ἡμᾶς ἐκπλαγῆναι. καὶ ταῦτα ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι οὐτι ἐδόθη ἢ ψῆφος ἐν ἅπασι, πλείους τε ἐγένοντο τῶν ψηφισαμένων, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. συμβαίνει δέ μοι περὶ τούτων, τῶν μὲν φίλων, ἢ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων μηδένα μάρτυρα παρεῖναι, διὰ τε τὴν ὥραν, καὶ διὰ τὸ μηδένα παρακαλέσαι, αὐτοῖς δὲ τοῖς ἡδικηκόσι με χρῆσασθαι μάρτυσιν. ἃ οὖν οὐ δυνήσονται ἔξαρνοι γένεσθαι, ταῦτα γέγραφα αὐτοῖς. λέγε.

MARTYRIA

εἰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, συνέβαινε τοῖς Ἀλιμουσίοις περὶ πάντων τῶν δημοτῶν διαψηφίσασθαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, εἰκὸς ἦν καὶ εἰς ὄψῃ ψηφίζεσθαι, ἵνα ἀπηλλαγμένοι εἴησαν ποιήσαντες τὰ ἡμῖν ἐψηφισμένα· εἰ δὲ πλείους ἢ εἴκοσιν ὑπόλοιποι ἦσαν τῶν δημοτῶν, περὶ ὧν ἔδει τῇ ὑστεραίᾳ διαψηφίσασθαι, καὶ ὁμοίως ἦν ἀνάγκη συλλέγεσθαι τοὺς δημότας, τί ποτ' ἦν τὸ δυσχερὲς Εὐβουλίδῃ ἀναβαλέσθαι εἰς τὴν ὑστεραίαν, καὶ περὶ ἐμοῦ πρώτου τὴν ψῆφον διδόναι τοῖς δημόταις; διότι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἡγνόει Εὐβουλίδης, ὅτι, εἰ λόγος ἀποδοθήσοιτο, καὶ παραγένοντό μοι πάντες οἱ δημόται, καὶ ἡ ψῆφος δικαίως δοθείη, οὐδαμοῦ γενήσονται οἱ μετὰ τούτου συνεστηκότες.

Demosthenes, *Eubulides* 1301.

AN UNGRATEFUL FRIEND

Νικόστρατος οὐτοσί, ὦ ἄνδρες δικασταί, γέλτων μοι ὢν ἐν ἀγρῷ καὶ ἡλικιώτῃς, γνωρίμως μὲν μοι εἶχε καὶ

πάλαι· ἐπειδὴ δὲ ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ἐν ἀγρῷ κατῴκουν, οὐπερ καὶ νυνὶ οἰκῶ, καὶ μᾶλλον ἀλλήλοις ἤδη ἐχρώμεθα, διὰ τὸ γείτονές τε εἶναι καὶ ἡλικιώται. χρόνου δὲ προβαίνοντος, καὶ πάνυ οἰκείως διεκείμεθα· καὶ ἐγὼ τε οὕτως οἰκείως διεκείμην πρὸς τοῦτον, ὥστε οὐδενὸς πώποτε, ὦν ἐδεήθη οὗτος ἐμοῦ, ἀπέτυχεν, οὗτός τε αὖ ἐμοὶ οὐκ ἄχρηστος ἦν πρὸς τὸ ἐπιμεληθῆναι καὶ διοικῆσαι· καὶ ὅποτε ἐγὼ ἀποδημοίην, ἢ δημοσίᾳ τριηραρχῶν ἢ ἰδίᾳ κατ' ἄλλο τι, κύριον τῶν ἐν ἀγρῷ τοῦτον ἀπάντων κατέλιπον. συμβαίνει δὴ μοι τριηραρχία περὶ Πελοπόννησον· ἐκεῖθεν δὲ εἰς Σικελίαν ἔδει τοὺς πρέσβεις ἄγειν, οὓς ὁ δῆμος ἐχειροτόνησεν. ἢ οὖν ἀναγωγὴ διὰ ταχέων ἐγίγνετό μοι. ἐπιστέλλω δὴ αὐτῷ ὅτι αὐτὸς μὲν ἀνήγμαι, καὶ οὐχ οἷός τ' εἶην οἴκαδε ἀφικέσθαι, ἵνα μὴ κατακωλύοιμί τοὺς πρέσβεις· τούτῳ δὲ προσέταξα ἐπιμελεῖσθαι τε τῶν οἴκοι καὶ διοικεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ.

ἐν δὲ τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ ἀποδιδράσκουσιν αὐτὸν οἰκέται τρεῖς ἐξ ἀγροῦ παρὰ τούτου· οἱ μὲν δύο ὧν ἐγὼ ἔδωκα αὐτῷ, ὁ δὲ εἷς ὧν αὐτὸς ἐκτήσατο. διώκων οὖν ἀλίσκεται ὑπὸ τριήρους, καὶ κατήχθη εἰς Αἴγιναν, καὶ ἐκεῖ ἐπράθη. ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα ἐγὼ τριηραρχῶν, προσέρχεται μοι Δείνων ὁ ἀδελφὸς τούτου, λέγων τήν τε τούτου συμφοράν, αὐτὸς τε ὅτι δι' ἀπορίαν ἐφοδίῳ οὐ πεπορευμένος εἴη ἐπὶ τοῦτο, πέμποντος τούτου αὐτῷ ἐπιστολάς, καὶ ἅμα λέγων πρὸς ἡμᾶς, ὥς ἀκούοι αὐτὸν δεινῶς διακεῖσθαι. ἀκούσας δ' ἐγὼ ταῦτα, καὶ συναχθεσθεῖς ἐπὶ τῇ ἀτυχίᾳ τῇ τούτου, πέμπω τὸν Δείωνα τὸν ἀδελφὸν τούτου εὐθύς ἐπὶ τοῦτον, δούς ἐφόδιον αὐτῷ τριακοσίας δραχμάς. ἀφικόμενος δ' οὗτος, καὶ ἔλθων ὥς ἐμέ, πρῶτον μὲν ἡσπάζετο καὶ ἐπῆναι, ὅτι παρέσχον τὰ ἐφόδια τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, καὶ τ' ὠδύρετο τὴν αὐτοῦ συμφοράν, καί, κατηγορῶν ἅμα τῶν ἑαυτοῦ οἰκείων, ἐδείτό μου βοηθῆσαι αὐτῷ, ὥσπερ

καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἦν περὶ αὐτὸν ἀληθινὸς φίλος· καὶ κλαίων ἅμα, καὶ λέγων ὅτι ἔξ καὶ εἴκοσι μνῶν λελυμένος εἶη, εἰσενεγκεῖν αὐτῷ τι ἐκέλευέ με εἰς τὰ λύτρα. ταῦτα δὲ ἐγὼ ἀκούων, καὶ ἐλεήσας τοῦτον, καὶ ἅμα ὁρῶν κακῶς διακείμενον καὶ ἐπιδεικνύοντα ἔλκη ἐν ταῖς κνήμαις ὑπὸ τῶν δεσμῶν—ὧν ἔτι τὰς οὐλὰς ἔχει, καὶ ἐὰν κελεύσητε αὐτὸν δεῖξαι, οὐ μὴ ἐθελήσῃ,—ἀπεκρινάμην αὐτῷ, ὅτι καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ εἶην αὐτῷ φίλος ἀληθινός, καὶ νῦν ἐν τῇ συμφορᾷ βοηθήσαιμι αὐτῷ· καὶ τὰς τε τριακοσίας, ἃς τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔδωκε ἐφόδια, ὅτε ἐπορεύετο ἐπὶ τοῦτον, ἀφείην αὐτῷ, χιλίας τε δραχμὰς ἔρανον αὐτῷ εἰς τὰ λύτρα εἰσίοισιμι. καὶ τοῦτο οὐ λόγῳ μὲν ὑπεσχόμην, ἔργῳ δὲ οὐκ ἐποίησα· ἀλλ', ἐπειδὴ οὐκ εὐπόρουν ἀργυρίου, διὰ τὸ διαφόρως ἔχειν τῷ Φορμίῳ, καὶ ἀποστερεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἣν μοι ὁ πατήρ κατέλιπε, κομίσας ὡς Θεοκλέα, τὸν τότε τραπεζιτεύοντα, ἐκπώματα καὶ στέφανον χρυσοῦν, ἃ παρ' ἐμοὶ ἐκ τῶν πατρῶων ὄντα ἐτύγχανεν, ἐκέλευσα δοῦναι τούτῳ χιλίας δραχμὰς· καὶ τοῦτο ἔδωκα δωρεὰν αὐτῷ τὸ ἀργύριον, καὶ ὁμολογῶ δεδωκέναι.

ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ὕστερον προσελθὼν μοι κλαίων, ἔλεγεν, ὅτι οἱ ξένοι ἀπαιτοῖεν αὐτόν, οἱ δανείσαντες τὰ λύτρα, τὸ λοιπὸν ἀργύριον· καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς εἶη, τριάκονθ' ἡμερῶν αὐτὸν ἀποδοῦναι, ἢ διπλάσιον ὀφείλειν· καὶ ὅτι τὸ χωρίον, τὸ ἐν γειτόνων μοι τοῦτο, οὐδεὶς ἐθέλοι οὔτε πρίασθαι οὔτε τίθεσθαι, ὁ γὰρ ἀδελφός, ὁ Ἀρεθούσιος, οὗ τὰνδράποδ' ἐστι ταῦτα, ἃ νῦν ἀπογέγραπται, οὐδένα ἐφ' οὔτε ὠνεῖσθαι οὔτε τίθεσθαι, ὡς ἐνοφειλομένου αὐτῷ ἀργυρίου. σὺ οὖν μοι, ἔφη, πόρισον τὸ ἐλλεῖπον τοῦ ἀργυρίου πρὶν τὰς τριάκονθ' ἡμέρας παρελθεῖν, ἵνα μὴ ὅ τε ἀποδέδωκα, ἔφη, τὰς χιλίας δραχμὰς, ἀπόληται, καὶ αὐτὸς ἀγώγιμος γένωμαι. συλλέξας δ', ἔφη, τὸν ἔρανον, ἐπειδὴν τοὺς

ξένους ἀπαλλάξω, σοὶ ἀποδώσω, ὃ ἂν μοι χρήσης· οἶσθα δ', ἔφη, ὅτι καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι, τοῦ λυσαμένου ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα, εἰ μὴ ἀποδιδῶ τὰ λύτρα. ἀκούων δ' αὐτοῦ ταῦτα καὶ δοκῶν οὐ ψεύδεσθαι, ἀπεκρινάμην αὐτῷ, ἅπερ ἂν νέος τε ἄνθρωπος καὶ οἰκείως χρώμενος, οὐκ ἂν νομίσας ἀδικηθῆναι, ὅτι, ὦ Νικόστρατε, καὶ ἐν τῷ πρὸ τούτου σοι χρόνῳ φίλος ἦν ἀληθινός, καὶ ἐν ταῖς συμφοραῖς σοι, καθ' ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην, βεβοήθηκα· ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ παρόντι οὐ δύνασαι πορίσαι ἅπαντα τὰ χρήματα, ἀργύριον μὲν ἐμοὶ οὐ πάρεστιν, οὐδ' ἔχω οὐδ' αὐτός, τῶν δὲ κτημάτων σοι τῶν ἐμῶν κίχρημι, ὃ τι βούλει, θέντα τοῦ ἐπιλοιπίου ἀργυρίου ὅσον ἐνδεῖ σοι, ἐνιαυτὸν ἀτόκως χρῆσθαι τῷ ἀργυρίῳ, καὶ ἀποδοῦναι τοῖς ξένοις· συλλέξας δὲ ἔρανον, ὥσπερ αὐτὸς φής, λῦσαί μοι. ἀκούσας δ' οὗτος ταῦτα καὶ ἐπαινέσας με, ἐκέλευσε τὴν ταχίστην πράξαι, πρὶν ἐξήκειν τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς ἔφη δεῖν τὰ λύτρα καταθεῖναι. τίθημι οὖν τὴν συνοικίαν ἐκκαίδεκα μνῶν Ἀρκέσαντι Παμβωτάδῃ, ὃν αὐτὸς οὗτος προὔξενησεν, ἐπὶ ὅκτῳ ὀβολοῖς τὴν μνᾶν δανείσαντι τοῦ μηνὸς ἐκάστου.

λαβὼν δὲ τὸ ἀργύριον, οὐχ ὅπως χάριν τινά μοι ἀποδίδωσιν, ὣν εὖ ἔπαθεν, ἀλλ' εὐθέως ἐπεβούλευσέ μοι, ἵν' ἀποστερήσῃε τὸ ἀργύριον καὶ εἰς ἔχθραν κατασταίῃ· καὶ ἀπορούμενος ἐγὼ τοῖς πράγμασι νέος ὢν ὃ τι χρῆσαίμην καὶ ἄπειρος πραγμάτων, ὅπως μὴ εἰσπράττοιμι αὐτὸν τὰργύριον, οὗ ἡ συνοικία ἐτέθη, ἀλλ' ἀφείην αὐτῷ. πρῶτον μὲν οὖν ἐπιβουλεύει μοι μετὰ τῶν ἀντιδίκων, καὶ πίστιν αὐτοῖς δίδωσιν. ἔπειτα ἀγώνων μοι συνεστηκότων πρὸς αὐτούς, τοὺς τε λόγους ἐκφέρει μου, εἰδώς, καὶ ἐγγράφει τῷ δημοσίῳ ἀπρόσκλητον ἐξ ἐμφανῶν καταστάσεως ἐπιβολὴν ἑξακοσίας καὶ δέκα δραχμάς, διὰ Λυκίδου τοῦ μυλωθροῦ ποιησάμενος τὴν δίκην. κλητῆρα δὲ κατ' ἐμοῦ τὸν τε ἀδελφὸν

τὸν αὐτοῦ Ἀρεθούσιον τοῦτον ἐπιγράφεται, οὐπὲρ ἐστὶ τὰ ἀνδράποδα ταῦτα, καὶ ἄλλον τινά. καὶ παρ-
 σκευάζοντο, εἰ ἀνακρinoίμην κατὰ τῶν οἰκείων τῶν
 ἀδικούντων με τὰς δίκας, ἃς εἰλήχειν αὐτοῖς, ἐνδεικνύναι
 με καὶ ἐμβάλλειν εἰς τὸ δεσμωτήριον. ἔτι δὲ πρὸς
 τούτοις, ὁ Ἀρεθούσιος, ἀπρόσκλητόν μου δέκα δραχμῶν
 δίκην καταδικασάμενος, ὡς ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ,
 κλητῆρας ἐπιγραψάμενος, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν
 βία, τὰ σκεύη πάντα ἐξεφόρησε, πλεῖον ἢ εἴκοσι μνῶν
 ἄξια, καὶ οὐδ' ὅτιοῦν κατέλιπεν. ὅτε δὲ τιμωρεῖσθαι
 ὦμην δεῖν, καὶ ἐκτίσας τῷ δημοσίῳ τὸ ὄφλημα, ἐπειδὴ
 ἐπυθόμην τὴν ἐπιβουλήν, ἐβάδιζον ἐπὶ τὸν κλητῆρα
 τὸν ὁμολογούντα κεκλητευκέναι τὸν Ἀρεθούσιον τῆς
 ψευδοκλητείας κατὰ τὸν νόμον, ἐλθὼν εἰς τὸ χωρίον
 τῆς νυκτός, ὅσα ἐνῆν φυτὰ ἀκροδρύων γενναῖα ἐμβεβλη-
 μένα καὶ τὰς ἀναδενδράδας ἐξέκοψε, καὶ φυτευτήρια
 ἐλαιῶν περιστοίχων κατέκλασεν οὕτω δεινῶς, ὡς οὐδ'
 ἂν οἱ πολέμοιοι διαθεῖεν. πρὸς δὲ τούτοις, μεθ' ἡμέραν
 παιδάριον ἀστὸν εἰσπέμψαντες διὰ τὸ γείτονές τε εἶναι
 καὶ ὁμορον τὸ χωρίον, ἐκέλευον τὴν ῥοδωνιὰν βλαστά-
 νουσιν ἐκτίλλειν, ἵν', εἰ καταλαβὼν αὐτὸν ἐγὼ δῆσαιμι
 ἢ πατάξαιμι ὡς δοῦλον ὄντα, γραφὴν με γράφαιντο
 ὕβρεως. ὡς δὲ τούτου διήμαρτον, καὶ γὰρ μάρτυρας μὲν
 ὦν ἔπασχον ἐποιούμην, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἐξημάρτανον
 εἰς αὐτούς, ἐνταῦθ' ἤδη μοι ἐπιβουλεύουσι τὴν μεγίστην
 ἐπιβουλήν. ἀνακεκριμένου γὰρ ἤδη μου κατ' αὐτοῦ τὴν
 τῆς ψευδοκλητείας γραφὴν, καὶ μέλλοντος εἰσιέναι εἰς
 τὸ δικαστήριον, τηρήσας με ἀπίοντα ἐκ Πειραιῶς ὄψε
 περὶ τὰς λιθοτομίας, παίει τε πῦξ καὶ ἀρπάζει μέσον,
 καὶ ὠθεῖ με εἰς τὰς λιθοτομίας, εἰ μὴ τινες προσίοντες,
 βοῶντός μου ἀκούσαντες, παρεγένοντο καὶ ἐβοήθησαν.
 ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ὕστερον, εἰσελθὼν εἰς τὸ δικα-
 στήριον πρὸς ἡμέραν διαμεμετρημένην, καὶ ἐξελέγξας
 αὐτὸν τὰ ψευδῇ κεκλητευκότα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα εἴρηκα

ἡδίκηκότα, εἶλον. καὶ ἐν τῇ τιμῇσει βουλομένων τῶν δικαστῶν θανάτου τιμῆσαι αὐτῷ ἐδεήθη ἐγὼ τῶν δικαστῶν μηδὲν δι' ἐμοῦ τοιοῦτον πράξαι, ἀλλὰ συγχωρῆσαι ὅσουπερ αὐτοὶ ἐτιμῶντο ταλάντου. οὐχ, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ὁ Ἀρεθούσιος—ἄξια γὰρ αὐτῷ θανάτου εἴργαστο εἰς ἐμέ,—ἀλλ', ἵνα ἐγώ, Πασίωνος ὦν, καὶ κατὰ ψήφισμα πολίτης, μηδένα Ἀθηναίων ἀπεκτονῶς εἶην. ὥς δ' ἀληθῆ εἶρηκα πρὸς ὑμᾶς, τούτων ὑμῖν πάντων τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

Demosthenes, *Nicostratos* 1247.

56

A DISPUTED SUCCESSION

ἦν γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, Κόνων Ἀλαιεύς, οἰκείος ἡμέτερος. οὗτος ὁ Κόνων ἐτελεύτησεν ἄπαις ὀλίγον πᾶν χρόνον ἀρρωστήσας· ἐβίω δὲ πολλὰ ἔτη, καὶ ἦν πρεσβύτερος ὅτε ἐτελεύτα. καὶ ἐγὼ ὥς ἡσθόμην, ὅτι οὐχ οἷός τε ἔσται περιγενέσθαι, μετεπεμψάμην τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον, ὅπως ἂν παρῇ καὶ συνεπιμελῇται μεθ' ἡμῶν ἀπάντων ὧν προσῆκε· καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὕτως, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ἦλθεν ὥς ἐμέ καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτοῦ, ἐμὴν δὲ γυναῖκα, μεθ' ἡμῶν ἅπαντα διώκει. ὄντων δ' ἡμῶν περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν, ἐξαίφνης λόγον μοι προσφέρει Ὀλυμπιόδωρος οὕτως, ὅτι καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ προσήκουσα εἶη τῷ Κόνωνι τῷ τετελευτηκότι καὶ ὅτι δίκαιον εἶη καὶ αὐτὸν τὸ μέρος λαβεῖν ἀπάντων ὧν ὁ Κόνων κατέλιπεν. ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, συνειδὼς ὅτι ἐψεύδετο καὶ ἀναισχυντεῖν ἐπεχείρει, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἦν ἄλλος τῷ Κόνωνι γένει ἐγγυτέρω ἐμοῦ, τὸ μὲν πρῶτον ὥς οἶόν τε μάλιστα ὠργίσθην καὶ ἡγανάκτησα ἐπὶ τῇ ἀναισχυντίᾳ τοῦ λόγου· ἔπειτα δ' ἐλογισάμην

πρὸς ἑμαυτόν, ὅτι οὐκ ἐν καιρῷ ὀργιζοίμην, καὶ τούτῳ ἀπεκρινάμην, ὅτι ἐν μὲν τῷ παρόντι προσήκει θάπτειν τὸν τετελευτηκότα καὶ τὰλλα ποιεῖν τὰ νομιζόμενα, ἐπειδὴν δὲ τούτων ἀπάντων ἐπιμεληθῶμεν, τόθ' ἡμῖν αὐτοῖς διαλεξόμεθα. καὶ αὐτός, ὦ ἄνδρες δικασταί, προσωμολόγησε ταῦτα, καὶ καλῶς μ' ἔφη λέγειν· ἐπειδὴ δ' ἀπηλλάγημεν καὶ ἐποιήσαμεν ἅπαντα τὰ νομιζόμενα, καθ' ἡσυχίαν ἤδη παρακαλέσαντες ἅπαντας τοὺς οἰκείους διελεγόμεθα ἡμῖν αὐτοῖς περὶ ὧν οὗτος ἡξίου ἑαυτῷ εἶναι. ὅσα μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διηνέχθημεν περὶ τούτων διαλεγόμενοι, τί ἂν ἐγώ, ταῦτα διηγούμενος, ἢ ὑμῖν πράγματα παρέχοιμι, ἢ ἑμαυτῷ ἐνοχλοῖην; τὸ δὲ τέλος ὃ ἐγένετο, τοῦτο ὑμᾶς ἀναγκαίως ἔχει ἀκοῦσαι. αὐτὸς γὰρ ἐγὼ ἐδίκασα τούτῳ, καὶ οὗτος ἐμοί, τὰ ἡμίσεα ἑκάτερον ἡμῶν λαβεῖν, ὧν κατέλιπε Κόνων, καὶ μηδεμίαν ἀηδίαν εἶναι περαιτέρω. καὶ προειλόμην, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκὼν μεταδοῦναι τούτῳ μᾶλλον ἢ εἰς δικαστήριον εἰσιὼν κινδυνεύειν πρὸς οἰκείον ὄντα τοῦτον καὶ εἰπεῖν τι ἀηδές, ἀδελφὸν ὄντα τῆς ἐμῆς γυναικὸς καὶ θεῖον τῶν ἐμῶν παίδων, καὶ ὑπὸ τούτου ἀκοῦσαί τι ἀνεπιτήδειον. ταῦτα πάντα ἐνθυμούμενος, συνεχώρησα αὐτῷ· καὶ μετὰ ταῦτα συνθήκας ἐγραψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ ἀπάντων, καὶ ὅρκους ἰσχυροὺς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, ἢ μὴν τά τε ὑπάρχοντα φανερά ὄντα καλῶς καὶ δικαίως διαιρήσεσθαι, καὶ μηδ' ὅτιοῦν πλεονεκτήσκειν τὸν ἕτερον τοῦ ἐτέρου ὧν κατέλιπε Κόνων, καὶ τὰλλα πάντα κοινῇ ζητήσκειν καὶ πράξειν, μετ' ἀλλήλων βουλευόμενοι ὃ τι ἂν αἰεὶ δέη. ὑπενοοῦμεν γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἥξειν τινὰς ἀμφισβητήσοντας τῶν τοῦ Κόνωνος καὶ ἐτέρους, οἷον καὶ ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁμοπάτριος μὲν, ὁμομήτριος δ' οὐ, ὃς ἀπεδήμει, καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος ἡβούλετ' ἀμφισβητεῖν, οὐκ ἐνῆν ἡμῖν κωλύειν· οἱ γὰρ νόμοι κελεύουσι τὸν βουλόμενον

ἀμφισβητεῖν. ταῦτα δὴ πάντα προνοοῦμενοι, ἐγράψαμεν τὰς συνθήκας καὶ ὄρκους ὠμόσαμεν, ὅπως μήτε ἐκόντι μήτι ἄκουτι μηδετέρῳ ἐξουσία ἡμῶν γένηται μηδ' ὅτιοῦν ἰδίᾳ πράξαι ἀλλὰ κοινῇ βουλευόμενοι μεθ' ἡμῶν αὐτῶν ἅπαντα πράττωμεν· καὶ μάρτυρας ἐποιήσαμεθα περὶ τούτων, πρῶτον μὲν τοὺς θεούς, οὓς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, καὶ τοὺς οἰκείους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν, ἔπειτ' Ἀνδροκλείδην Ἀχαρνέα παρ' ᾧ κατεθέμεθα τὰς συνθήκας. βούλομαι οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν τε νόμον ἀναγνῶναι, καθ' ὃν τὰς συνθήκας ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ μαρτυρίαν τοῦ ἔχοντος τὰς συνθήκας. λέγε τὸν νόμον πρῶτον.

NOMOS

ἀναγίγνωσκε δὴ καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀνδροκλείδου.

MARTYRIA

ἐπειδὴ δὲ ὠμόσαμεν ἀλλήλοις καὶ αἱ συνθήκαι ἦσαν κείμεναι παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, διεῖλον ἐγὼ δύο μερίδας, ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ ἡ μὲν ἑτέρα ἦν μερίς, ἡ οἰκία ἐν ᾗ ᾤκει αὐτὸς ὁ Κόνων, καὶ τὰνδράποδα οἱ σακχυφάνται· ἡ δ' ἑτέρα ἦν μερίς οἰκία ἑτέρα καὶ τὰνδράποδα οἱ φαρμακοτρίβαι. ἀργύριον δὲ εἴ τι κατέλιπεν ὁ Κόνων φανερὸν ἐπὶ τῇ τραπέзῃ τοῦ Ἡρακλείδου, τοῦτο ἅπαν σχεδόν τι ἀνηλώθη εἰς τε τὴν ταφὴν καὶ τὰ ἄλλα τὰ νομιζόμενα καὶ εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ μνήματος. διελὼν δ' ἐγὼ τὰς δύο ταύτας μερίδας, ἔδωκα αἵρεσιν τούτῳ Ὀλυμπιοδῶρι ὁποτέραν βούλεται τῶν μερίδων λαβεῖν· καὶ οὗτος εἴλετο τοὺς φαρμακοτρίβας καὶ τὴν οἰκίαν, ἐγὼ δ' ἔλαβον τοὺς σακχυφάντας καὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἑτέραν· καὶ ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐκάτερος ἡμῶν εἶχεν. ἐν δὲ τῇ μερίδι τῇ τουτουῖ Ὀλυμπιοδώρου ἦν εἰς τῶν φαρμακοτριβῶν, ὃν μάλιστα ἐνόμιζε πιστὸν ἑαυτῷ εἶναι ὁ Κόνων.

ὄνομα δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ Μοσχίων. οὗτος ὁ οἰκέτης σχεδόν τι ῥῖδει τά τε ἄλλα τοῦ Κόνωνος ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ τὸ ἀργύριον οὗ ἦν τὸ ἔνδον κείμενον τῷ Κόνωνι· καὶ δὴ ἔλαθε τὸν Κόνωνα, πρεσβύτερόν τε ὄντα καὶ πεπιστευκότα αὐτῷ, ὑφαιρούμενος τὸ ἀργύριον οὗτος ὁ οἰκέτης ὁ Μοσχίων. καὶ πρῶτον μὲν ὑφαιρεῖται αὐτοῦ χιλίας δραχμὰς χωρὶς που κειμένας τοῦ ἄλλου ἀργυρίου, ἔπειτα ἑτέρας ἐβδομήκοντα μνᾶς· καὶ ταῦτα ποιῶν ἐλάνθανε τὸν Κόνωνα· καὶ τὸ ἀργύριον τοῦτο ἅπαν εἶχεν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ὁ ἄνθρωπος. οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἢ ἡμεῖς διειλόμεθα τὰς μερίδας, ὑποψία τις ἐγένετο καὶ αἰσθησις περὶ τὰνθρώπου τούτου. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποψίας ἐδόκει ἐμοὶ καὶ τούτῳ Ὀλυμπιοδῶρ βασιανίζειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὃ ἄνδρες δικασταί, αὐτὸς αὐτοῦ κατεῖπε πρὶν βασιανίζεσθαι, ὅτι χιλίας δραχμὰς ὑφείλετο τοῦ Κόνωνος, καὶ ἔφη εἶναι παρ' ἑαυτῷ ὅσον μὴ ἦν ἀνηλωμένον· περὶ δὲ τοῦ πλείονος ἀργυρίου οὐδ' ὅτιον εἶπεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. καὶ ἀποδίδωσι περὶ ἑξακοσίας τινὰς δραχμὰς· καὶ τούτου τοῦ ἀργυρίου, οὗ ἀπέδωκεν ὁ ἄνθρωπος, καλῶς καὶ δικαίως, κατὰ τοὺς ὅρκους οὓς ὠμόσαμεν ἡμεῖς καὶ κατὰ τὰς συνθήκας τὰς κειμένας παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, τὸ μὲν ἡμῖν ἐγὼ ἔλαβον τὸ δ' ἡμῖν οὕτωσιν Ὀλυμπιοδῶρος.

μετὰ δὲ ταῦτ' οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἐκ ταύτης τῆς ὑποψίας τῆς πρὸς τὸν οἰκέτην περὶ τοῦ ἀργυρίου, οὗ ἀπέδωκεν, ἔδῃσε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐβασάνισεν αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ· ἡμᾶς δὲ οὐ παρεκάλεσεν, ὁμωμοκῶς κοινῇ ζητήσιν καὶ πράξιν μετ' ἐμοῦ πάντα. καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὃ ἄνδρες δικασταί, κατατεινόμενος ὑπὸ τῆς βασάνου, προσωμολόγησε καὶ τὰς ἐβδομήκοντα μνᾶς εἰληφέναι, Κόνωνος ὑφελόμενος· καὶ ἀποδίδωσιν ἅπαν τὸ ἀργύριον τοῦτο Ὀλυμπιοδῶρ τούτῳ. ἐγὼ δ', ὃ

ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ἐπυθόμην περὶ τῆς βασάνου τὰνθρώπου, καὶ ὅτι ἀποδεδωκὼς εἶη τὸ ἀργύριον, ἐνόμιζόν μοι ἀποδώσειν τοῦτον τὸ ἥμισυ τοῦ ἀργυρίου, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον ἀπὸ τῶν χιλίων δραχμῶν ἀποδέδωκε. καὶ εὐθὺς μὲν οὐ πᾶν τε ἠνώχλουν τούτῳ, ἡγούμενος αὐτὸν τοῦτο γνῶσεσθαι καὶ διοικήσειν καὶ ἐμοὶ καὶ ἑαυτῷ, ὅπως ἐκάτερος ἡμῶν ἔξει τὰ δίκαια κατὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ τοῦ ἰσομοιρεῖν ἀπάντων, ὧν Κόνων ἦν καταλελοιπὼς· ἐπειδὴ δ' ἐνδιέτριβε καὶ οὐδὲν ἐποίει, διελεγόμην τούτῳ Ὀλυμπιοδώρῳ καὶ ἡξίουν ἀπολαμβάνειν τὸ ἑμαυτοῦ μέρος τοῦ ἀργυρίου, οὕτοσὶ δ' Ὀλυμπιόδωρος αἰεί τι προὔφασίζετο καὶ ἀναβολὰς ἐποιεῖτο.

καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἕτεροὶ τινες ἔλαχον τοῦ κλήρου τοῦ Κόνωνος, καὶ ὁ Κάλλιππος ἐπεδήμησεν ἐκ τῆς ἀποδημίας, ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁμοπάτριος, καὶ οὗτος ἔλαχεν εὐθὺς τοῦ ἡμικληρίου· καὶ τούτῳ Ὀλυμπιοδώρῳ πρόφασις αὕτη ἐγένετο πρὸς τὸ μὴ ἀποδιδόναι μοι τὸ ἀργύριον, ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν οἱ ἀμφισβητοῦντες. καὶ ἔφη χρῆναί με περιμένειν, ἕως ἂν οἱ ἀγῶνες γένωνται· καὶ ἐμοὶ ἀνάγκη ἦν ταῦτα συγχωρεῖν, καὶ συνεχώρησα. μετὰ δὲ ταῦτα ἐγὼ καὶ οὗτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος ἐβουλευόμεθα κοινῇ, ὥσπερ καὶ ὠμόσαμεν, ὅν τινα τρόπον ἄριστα καὶ ἀσφαλέστατα προσοισόμεθα πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας. καὶ ἔδοξεν ἡμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, τουτονὶ μὲν Ὀλυμπιόδωρον τοῦ κλήρου ὅλου ἀμφισβητεῖν, ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρίου· ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς τοῦ ἡμικληρίου μόνον ἡμφισβήτει. καὶ ἐπειδὴ ἀνεκρίθησαν πρὸς τῷ ἄρχοντι ἅπασαι αἱ ἀμφισβητήσεις, καὶ ἔδει ἀγωνίζεσθαι ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀπαράσκευοι ἦμεν τὸ παράπαν πρὸς τὸ ἤδη ἀγωνίζεσθαι, ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὕτοσί, διὰ τὸ ἐξαίφνης ἐπιπεπτωκέναι ἡμῖν πολλοὺς τοὺς ἀμφισβητοῦντας· ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἐσκοποῦμεν

κοινῇ, εἴ πως ἀναβολή τις γένοιτο ἐν τῷ παρόντι, ὥστε παρασκευάσασθαι ἡμᾶς καθ' ἡσυχίαν πρὸς τὸν ἀγῶνα. καὶ κατὰ τύχην τινὰ καὶ δαίμονα ὑμεῖς ἐπέισθητε ὑπὸ τῶν ῥητόρων, εἰς Ἀκαρνανίαν στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ ἔδει καὶ τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον δημοσίᾳ ἀπείναι στρατευόμενον. ὑπομοθέντος δὲ τούτου, ἀνθυπωμόσαντο οἱ ἀντίδικοι, καὶ διαβάλλοντες Ὀλυμπιόδωρον τουτονί, ὕστερον ἡμῶν λέγοντες, ἔπεισαν τοὺς δικαστὰς ψηφίσασθαι, τῆς δίκης ἕνεκα ἀπείναι τουτονὶ καὶ οὐ δημοσίᾳ. ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν δικαστῶν, διέγραψε ὁ ἄρχων Πυθόδωρος κατὰ τὸν νόμον τὴν τουτουὶ Ὀλυμπιοδώρου ἀμφισβήτησιν· διαγραφείσης δὲ ταύτης, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐμοὶ ἦν ἐκλιπεῖν τὴν τοῦ ἡμικληρίου ἀμφισβήτησιν. γενομένων δὲ τούτων, ἐπεδίκασεν ὁ ἄρχων τοῖς ἀντιδίκους τοῖς ἡμετέροις τὸν κλῆρον τὸν Κόνωνος· ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι αὐτὸν ἡνάγκαζον ποιεῖν. ἐπειδὴ δ' ἐπεδικάσαντο, εὐθύς εἰς Πειραιᾶ ἐλθόντες, παρελάμβανον πάνθ' ὅσα ἡμῶν εἶχεν ἐκάτερος, νειμάμενος ἐν τῇ μερίδι. καγὼ μὲν ἐπιδημῶν αὐτὸς παρέδωκα, ἀνάγκη γὰρ ἦν πείθεσθαι τοῖς νόμοις· τὰ δὲ Ὀλυμπιοδώρου, ἀποδημοῦντος τούτου, ἅπαντα ᾤχοντο λαβόντες πλὴν τοῦ ἀργυρίου, οὐ εἶχεν αὐτὸς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ οἰκέτου ὃν ἐβασάνισεν, οὐ γὰρ εἶχον ὅπου λαμβάνοιντο τοῦ ἀργυρίου. καὶ τὰ μὲνπραχθέντα ταῦτ' ἦν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ τῇ Ὀλυμπιοδώρου, καὶ τῆς κοινωνίας τῆς πρὸς τούτον ταῦτ' ἐγὼ ἀπέλαυσα. ἐπειδὴ δ' ἐπεδήμησεν οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται, ἡγανάκτει Ὀλυμπιόδωρος οὐτοσί, ὧς ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι, καὶ ἡγεῖτο δεινὰ πεπονθέναι.

ἐπειδὴ δὲ μεστὸς ἐγένετο ἀγανακτῶν, ἐσκοποῦμεν πάλιν καὶ ἐβουλευόμεθα κοινῇ, ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὐτοσί, ὃν τινα τρόπον τούτων τι πάλιν κομιούμεθα καὶ ἐδόκει ἡμῖν βουλευομένοις, προσκαλεῖσθαι τοὺς ἐπιδεδικασμένους κατὰ τὸν νόμον, καὶ ἐκ τῶν ὑπαρ-

χόντων ἀσφαλέστατον εἶναι μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἡμᾶς ἀμφοτέρους τὸν κίνδυνον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἀλλὰ χωρὶς ἐκάτερον· καὶ τοῦτον μὲν Ὀλυμπιόδωρον ὅλου τοῦ κλήρου λαχεῖν, ὥσπερ τὸ πρότερον, καὶ ἀγωνίζεσθαι καθ' αὐτόν· ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρίου, ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς τοῦ ἡμικληρίου μόνον ἡμφισβήτει. ὅπως, ἐὰν μὲν οὕτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος ἐπιτύχῃ τοῦ ἀγῶνος, ἐγὼ κατὰ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους πάλιν τὸ μέρος λάβοιμι παρὰ τούτου· ἐὰν δ' ἄρ' ἀποτύχῃ, καὶ τὰ ἕτερα ψηφίσωνται οἱ δικασταί, οὗτος παρ' ἐμοῦ τὰ μέρη καλῶς καὶ δικαίως ἀπολαμβάνοι, ὥσπερ ὠμόσαμεν ἀλλήλοις καὶ συνεθέμεθα. ἐπειδὴ δὲ ταύτ' ἐβουλευσάμεθα, καὶ ἐδόκει ἀσφαλέστατ' εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ Ὀλυμπιοδώρῳ, προσεκλήθησαν ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ τοῦ Κόνωνος κατὰ τὸν νόμον. καὶ μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον, καθ' ὃν ἡ πρόσκλησις ἐγένετο.

Demosthenes, *Olympiodorus* 1168.

57

ROUGH HOSPITALITY

Ἄρχιππος οὗτος, ὃ Ἀθηναῖοι, ἀπεδύσατο μὲν εἰς τὴν αὐτὴν παλαίστραν, οὐπερ καὶ Τῖσις ὁ φεύγων τὴν δίκην. ὀργῆς δὲ γενομένης, ἐς σκώμματά τε αὐτοῖς καὶ ἀντιλογίαν καὶ ἔχθραν καὶ λοιδορίαν κατέστησαν. ἔστιν οὖν Πυθέας ἐπίτροπος τοῦ μειρακίου ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλελειμμένος. οὗτος, ἐπειδὴ Τῖσις πρὸς αὐτὸν τὴν ἐν τῇ παλαίστρᾳ λοιδορίαν διηγῆσατο, βουλόμενος χαρίζεσθαι καὶ δοκεῖν δεινὸς καὶ ἐπίβουλος εἶναι, ἐκέλευσεν αὐτόν, ὥς ἡμεῖς ἔκ τε τῶν πεπραγμένων ἡσθήμεθα καὶ τῶν εὖ εἰδότων ἐπυθόμεθα, ἐν μὲν τῷ παρόντι διαλλαγῆναι, σκοπεῖν δὲ ὅπως αὐτὸν

μόνον που λήφεται. πεισθεὶς δὲ ταῦτα καὶ ἀπαλλαγεὶς καὶ χρώμενος καὶ προσποιούμενος ἐπιτήδειος εἶναι, εἰς τοῦτο μανίας τηλικούτος ὢν ἀφίσταται, ὥστ' ἐτύγχανε μὲν οὔσα ἵπποδρομία Ἀνακείων, ἰδὼν δ' αὐτὸν μετ' ἐμοῦ παρὰ τὴν θύραν ἀπίοντα—γείτονες γὰρ ἀλλήλων τυγχάνουσιν ὄντες—τὸ μὲν πρῶτον συνδειπνεῖν ἐκέλευεν· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἠθέλησεν, ἐδείθη ἤκειν αὐτὸν ἐπὶ κῶμον, λέγων ὅτι μεθ' αὐτοῦ καὶ τῶν οἰκετῶν πιέτω. δειπνήσαντες οὖν, ἤδη συσκοτάζοντος, ἐλθόντες κόπτομεν τὴν θύραν· οἱ δ' ἡμᾶς ἐκέλευον εἰσιέναι. ἐπειδὴ δὲ ἔνδον ἐγενόμεθα, ἐμὲ μὲν ἐκβάλλουσιν ἐκ τῆς οἰκίας· τουτονὶ δὲ συναρπάσαντες ἔδησαν πρὸς τὸν κίονα, καὶ λαβὼν μάστιγιά τις, ἐντείνας πολλὰς πληγὰς, εἰς οἶκημα αὐτὸν καθεῖρξε. καὶ οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῷ ταῦτα μόνον ἐξαμαρτεῖν, ἀλλ' ἐξηλωκὼς μὲν τῶν νέων τοὺς πονηροτάτους ἐν τῇ πόλει, νεωστὶ δὲ τὰ πατρῷα παρειληφὼς καὶ προσποιούμενος νέος καὶ πλούσιος εἶναι, πάλιν τοὺς οἰκέτας ἐκέλευεν, ἡμέρας ἤδη γενομένης, πρὸς τὸν κίονα αὐτὸν δῆσαντες μαστιγοῦν. οὕτω δὲ τοῦ σώματος ἤδη πονηρῶς διακειμένου, Ἀντίμαχον μεταπεμφάμενος τῶν μὲν γεγενημένων οὐδὲν εἶπεν, ἔλεγε δὲ ὡς αὐτὸς μὲν δειπνῶν τύχοι, οὗτος δὲ μεθύων ἔλθοι, ἐκκόψας δὲ τὴν θύραν καὶ εἰσελθὼν κακῶς λέγοι αὐτὸν καὶ τὸν Ἀντίμαχον καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν. Ἀντίμαχος δὲ ὠργίζετο μὲν αὐτοῖς ὡς μεγάλα ἡμαρτηκόσιν, ὅμως δὲ μάρτυρας παρακαλέσας ἡρώτα αὐτὸν πῶς εἰσέλθοι· ὁ δέ, κελεύσαντος Τίσιδος καὶ τῶν οἰκετῶν, ἔφασκε. συμβουλευόντων δὲ τῶν εἰσελθόντων ὡς τάχιστα λῦσαι καὶ τὰ γεγενημένα δεινὰ νομιζόντων εἶναι, ἀπέδωκαν αὐτὸν τοῖς ἀδελφοῖς. οὐ δυναμένου δὲ βαδίζειν, ἐκόμισαν αὐτὸν εἰς τὸ Δεῖγμα ἐν κλίνῃ· καὶ ἐπέδειξαν πολλοῖς μὲν Ἀθηναίων πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ξένων οὕτω διακείμενον, ὥστε τοὺς ἰδόντας μὴ μόνον τοῖς ποιήσασιν ὀργίσεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως κατηγορεῖν, ὅτι οὗ

δημοσίᾳ οὐδὲ παραχρήμα τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐξαμαρτάνοντας τιμωρεῖται.

Lysias, *Tisis*.

58

A LETTER

Δημοφῶν Πτολεμαίῳ χαίρειν. ἀπόστειλον ἡμῖν ἐκ παντὸς τρόπου τὸν αὐλητὴν Πετωὸν ἔχοντα τοὺς τε Φρυγίους αὐλοὺς καὶ τοὺς λοιπούς, καὶ εἴαν τι δέῃ ἀνηλῶσαι δός, παρὰ δὲ ἡμῶν κομιεῖς. ἀπόστειλον δὲ ἡμῖν καὶ Ζηνόβιον ἔχοντα τύμπανον καὶ κύμβαλα καὶ κρόταλα, χρεῖα γάρ ἐστι ταῖς γυναιξὶ πρὸς τὴν θυσίαν· ἐχέτω δὲ καὶ ἱματισμὸν ὡς ἀστειότατον. κόμισαι δὲ καὶ τὸν ἔριφον παρὰ Ἀριστίωνος καὶ πέμψον ἡμῖν. ἀπόστειλον δὲ ἡμῖν καὶ τυροὺς ὄσους ἂν δύνῃ καὶ κέραμον καινὸν καὶ λάχανα παντοδαπὰ καὶ εἴ τι ὄψον ἔχεις. ἔρρωσο. ἐμβαλοῦ δὲ αὐτὰ καὶ φύλακας οἱ συνδιακομιούσιν τὸ πλοῖον.

Hibeh Papyri 201.

59

INVITATION TO A WEDDING-FEAST

ἔρωτᾷ σε Ἑραῖς δειπνῆσαι ἐς γάμους τέκνων αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐρίου, ἣτις ἐστὶν πέμπτη, ἀπὸ ὥρας θ̄.

Hibeh Papyri.

60

A BOY TO HIS FATHER

Θέων Θέωνι τῷ πατρὶ χαίρειν.

καλῶς ἐποίησας οὐκ ἀπενέγκας με μετὰ σοῦ εἰς

πόλιν. εἰ μὴ θέλεις ἀπενεγκεῖν μετὰ σοῦ εἰς Ἀλεξανδρείαν οὐ μὴ γράψω σοι ἐπιστολήν οὔτε λαλῶ σοι οὔτε ὑγιαίνω σε ἔπειτα· ἂν δὲ ἔλθῃς εἰς Ἀλεξανδρείαν οὐ μὴ λάβω χεῖρα παρὰ σοῦ οὔτε πάλιν χαίρω σε λοιπόν. ἂν μὴ θέλῃς ἀπενέγκαι με, ταῦτα γίνεται. καὶ ἡ μήτηρ μου εἶπεν Ἀρχελάῳ ὅτι “ἀναστατοῖ μὴ αἴρων αὐτόν.” καλῶς δὲ ἐποίησας δῶρά μοι πέμψας τῇ ἡμέρᾳ ὅτε ἔπλευσας. λύρον πέμψον, παρακαλῶ σε. ἂν μὴ πέμψῃς οὐ μὴ φάγω, οὐ μὴ πίνω· ταῦτα. ἐρρώσθαί σε εὖχομαι.

ἀπόδος Θέωνι ἀπὸ Θεωνάτος υἱοῦ.

Oxyrynchus Papyri i. p. 185.

61

A MORNING'S OCCUPATIONS

ἀναστὰς πρῶτ' τῆς ἡμέρας, καὶ διὰ τὴν ἀρρωστίαν τοῦ σώματος καὶ διὰ τὸν ἀέρα, ψυχρότατον ὄντα, καίπερ μεσοῦντος θέρους, ἐπεμελήθη ἐμᾶυτοῦ καὶ προσηυξάμην. ἔπειτα ἀνέβην ἐπὶ τὸ ζευῖος, καὶ περιῆλθον ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ πολλοὺς τινας κύκλους. καὶ μετὰ ταῦτα περιπατήσας ἀνεπαυσάμην μικρὸν τινα χρόνον. ἔπειτα ἀλειψάμενος καὶ λουσάμενος, καὶ μικρὸν ἐμφαγών, ἀνεγίγνωσκον τραγωδίας τινας. ἦσαν δὲ ἄκρων ἀνδρῶν, Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, πάντων περὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν.

Dion Chrysostom (*ed. Annim*) ii. 105.

62

DRESS

διὰ τί ποτε οἱ ἄνθρωποι, ὅταν μὲν τινα ἴδωσιν μόνον χιτῶνα ἔχοντα, οὔτε προσέχουσιν οὔτε κατα-

γελῶσι, λογιζόμενοι ἴσως ὅτι ναύτης ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὅτι οὐδὲν δεῖ καταγελαῦν τούτου ἕνεκα· ὁμοίως δ' οὐ χαλεπαίνουσιν οὐδ' ἐάν τινα ἴδωσι γεωργοῦ στολὴν ἔχοντα ἢ ποιμένος, ἐξωμίδα ἔχοντα ἢ διφθέραν ἐνημμένον ἢ κοσύμβην ὑποδεδυκότα, ἡγούνται γὰρ προσήκειν τὴν στολὴν τῷ τοιοῦτόν τι πράττοντι. καὶ μὴν τοὺς γε καπήλους ἐκάστοτε ὀρώντες πρὸ τῶν καπηλείων ἀνεξωσμένους οὐδέποτε τωθάζουσι, καταγελῶεν δ' ἂν τοῦναντίον, εἰ μὴ οὕτως ἐνεσκευασμένοι εἶεν, ὥς οἰκείου τοῦ σχήματος ὄντος τῇ ἐργασίᾳ, ἣν μεταχειρίζονται. ἐπειδὰν δέ τινα ἴδωσιν ἀχίτωνα ἐν ἱματίῳ κομῶντα τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ γένεια, οὐχ οἰοί τ' εἶσι πρὸς τούτους ἡσυχίαν ἄγειν οὐδὲ σιγῇ παριέναι, ἀλλ' ἐφίστανται καὶ ἐρεθίζουσι καταγελῶντες ἢ λοιδοροῦντες, καὶ δὴ καὶ ἔλκουσιν ἐπιλαβόμενοι, καὶ ταῦτα εἰδότες ὅτι τοῖς καλουμένοις φιλοσόφοις συνήθης ἐστὶν ἡ στολὴ αὕτη. ἐκείνο δ' ἔτι παραδοξότερον· ἐνίστε μὲν γὰρ βλέπουσί τινας, ἄλλους μὲν πῖλους ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντες (ὥς νῦν τῶν Θρακῶν τινες ποιοῦσι, πρότερον δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ Μακεδόνες), ἄλλους δὲ τιάραν καὶ ἀναξυρίδας, καθάπερ οἶμαι Πέρσαι τε καὶ Βάκτριοι καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν βαρβάρων· οἱ δὲ ἔτι τούτων ἀτοπώτεροι εἰώθασιν ἐπιδημεῖν πτερὰ ἔχοντες ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς ὀρθά, ὥσπερ Νασάμωνες. ἀλλ' οὐδὲ τούτοις τολμῶσι πράγματα παρέχειν οὐδ' ἐνοχλεῖν προσιόντες.

Dion Chrysostom ii. 184.

STREET SCENES

ἔστι καὶ ἐν τῷ πάνυ θορύβῳ τε καὶ πλήθει πράττειν ἕκαστον τὸ αὐτοῦ ἔργον· ὁ γὰρ αὐλῶν ἢ

διδάσκων αὐλεῖν τοῦτο ποιεῖ πολλάκις ἐπ' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ τὸ διδασκαλεῖον ἔχων, καὶ οὐδὲν αὐτὸν ἐξίστησι τὸ πλήθος οὐδ' ὁ θόρυβος τῶν παριόντων· καὶ ὁ ὀρχούμενος ὁμοίως ἢ ὀρχηστοδιδάσκαλος πρὸς τούτῳ ἐστίν, ἀμελήσας τῶν μαχομένων τε καὶ ἀποδιδομένων καὶ ἄλλα πραττόντων, καὶ ὁ κιθαριστῆς καὶ ὁ ζωγράφος· καὶ δὴ καὶ οἱ τῶν γραμμάτων διδάσκαλοι μετὰ τῶν παίδων ἐν ταῖς ὁδοῖς κάθηνται, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἐμποδὼν ἐστὶν ἐν τοσούτῳ πλήθει τοῦ διδάσκειν τε καὶ μανθάνειν. ἤδη δέ ποτε εἶδον ἐγὼ διὰ τοῦ ἵπποδρόμου βαδίζων πολλοὺς ἐν τῷ αὐτῷ ἄλλον ἄλλο τι πράττοντας, τὸν μὲν αὐλοῦντα, τὸν δὲ ὀρχούμενον, τὸν δὲ θαῦμα ἀποδιδόμενον, τὸν δὲ ποίημα ἀναγιγνώσκοντα, τὸν δ' ἄδοντα, τὸν δὲ ἱστορίαν τινὰ ἢ μῦθον διηγούμενον· καὶ οὐδὲ εἰς τούτων οὐδένα ἐκώλυε προσέχειν αὐτῷ καὶ τὸ προκείμενον πράττειν. ἄλλοτε δὲ κὰν ἀκούοις κήρυκας ὠνίων καὶ κλοπῶν ἢ δρασμῶν μήνυτρα προτιθέοντας ἐν ὁδοῖς καὶ ἐν ἀγορᾷ φθεγγόμενους μετὰ πολλῆς ἐλευθερίας.

Dion Chrysostom ii. 261.

64

A BAD SEASON

ἐν Θάσῳ πρῶτ' τοῦ φθινοπώρου χειμῶνες οὐ κατὰ καιρόν, ἀλλ' ἐξαίφνης ἐν βορείοις καὶ νοτίοις πολλοῖς ὑγροὶ καὶ προεκρηγνύμενοι. ταῦτα δὴ ἐγένετο τοιαῦτα μέχρι πλειάδος δύσεως καὶ ὑπὸ πλειάδα. χειμῶν δὲ βόρειος· ὕδατα πολλά, λάβρα, μεγάλα· χιόνες· μειξ-αῖθρια τὰ πλείστα. ταῦτα δὲ ἐγένετο μὲν πάντα, οὐ λίαν δὲ ἀκαίρως τὰ τῶν ψυχῶν. ἤδη δὲ μεθ' ἡλίου τροπὰς χειμερινὰς καὶ ἡνίκα ζέφυρος πνεῖν ἄρχεται, ὀπισθοχειμῶνες μεγάλοι, βόρεια πολλά, χιὼν καὶ

ὕδατα πολλὰ συνεχῶς, οὐρανὸς λαίλαπώδης καὶ ἐπινέφελος. ταῦτα δὲ συνέτεινε καὶ οὐκ ἀνίει μέχρι ἰσημερίας. ἔαρ δὲ ψυχρόν, βόρειον, ὑδατῶδες, ἐπινέφελον. θέρος οὐ λίαν καυματῶδες ἐγένετο· ἐτησίαι συνεχεῖς ἔπνευσαν. ταχὺ δὲ περὶ ἀρκτοῦρον ἐν βορείοις πολλὰ πάλιν ὕδατα.

γενομένου δὲ τοῦ ἔτους ὅλου ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ καὶ βορείου κατὰ χειμῶνα μὲν ὑγιηρῶς εἶχε τὰ πλείστα, πρῶτ' δὲ τοῦ ἡρος πολλοί τινες καὶ οἱ πλείστοι διήγον ἐπινόσως. ἤρξαντο μὲν οὖν τὸ πρῶτον ὀφθαλμῖαι ῥοώδεις, ὀδυνώδεις· ἀπέλιπον ὁψὲ πρὸς τὸ φθινόπωρον. κατὰ δὲ θέρος καὶ φθινόπωρον ἰδρώτες· πᾶσι πάντοθεν πολλὴς πλάδος, πολλοῖς δὲ πυρετοί. ὑπὸ χειμῶνα πυρετοὶ συνεχεῖς, καὶ τισιν αὐτῶν ὀλίγοις καυσώδεις—ἡμερινοί, νυκτερινοί, ἡμιτριταῖοι, τριταῖοι ἀκριβεῖς, τεταρταῖοι, πλάνητες.

Hippocrates, *Epidēmiōn* i. 4.

65

ANOTHER BAD SEASON

ἔτος νότιον ἔπομβρον· ἄπνοια διὰ τέλους. αὐχμῶν δὲ γενομένων τοὺς ὑπόπροσθεν χρόνους ἐν νοτίοις περὶ ἀρκτοῦρον ὕδατα πολλὰ. φθινόπωρον σκιῶδες, ἐπινέφελον, ὑδάτων πλήθη. χειμῶν νότιος, ὑγρὸς, μαλθακὸς μετὰ ἡλίου τροπάς· ὕστερον πολλῶ πλησίον ἰσημερίας ὀπισθοχειμῶνες, καὶ ἤδη περὶ ἰσημερίαν βόρεια, χιονώδη, οὐ πολὺν χρόνον. ἔαρ πάλιν νότιον, ἄπνουν· ὕδατα πολλὰ διὰ τέλους μεχρι κυνός. θέρος αἴθριον, θερμόν, πνίγη μεγάλη· ἐτησίαι μικρὰ διεσπασμένως ἔπνευσαν· πάλιν δὲ περὶ ἀρκτοῦρον ἐν βορείοις ὕδατα πολλὰ. γενομένου δὲ τοῦ ἔτους νοτίου καὶ ὑγροῦ καὶ μαλθακοῦ κατὰ χειμῶνα διήγον ὑγιηρῶς πλὴν τῶν φθινωδῶν.

Hippocrates, *ibid.* iii. 2.

A SAD CASE

Ἀπολλώνιος ἐν Ἀβδήροις ὀρθοστάδην ὑπεφέρετο χρόνον πολύν. ἦν δὲ μεγαλόσπλαγχνος, καὶ περὶ ἥπαρ συνήθης ὀδύνη χρόνον πολὺν παρείπετο. φαγὼν δὲ καὶ πιὼν ἀκαιρότερον βόειον ἐθερμάνθη μικρὰ τὸ πρῶτον, κατεκλίνη. γάλαξι δὲ χρυσάμενος ἐφθοῖς καὶ ὤμοις πολλοῖς, αἰγείοις καὶ μηλείοις, καὶ διαιτῇ κακῇ πάντων βλάβαι μεγάλαι· οἳ τε γὰρ πυρετοὶ παρωξύνθησαν, καὶ ὕπνοι οὐκ ἐνήσαν· ἐμφύσημα κακόν, πολὺν δίψος, ἄκρη πάντοθεν ὑπόψυχρα, μικρὰ παρέλεγε, λήθη πάντων ὅτι λέγοι, παρεφέρετο. περὶ δὲ τετταρεσκαιδεκάτην, ἀφ' ἧς κατεκλίνη, ῥιγώσας ἐπεθερμάνθη· ἐξεμάνη· βοή, ταραχή, λόγοι πολλοί, καὶ τὸ κῶμα προσῆλθε. περὶ δὲ εἰκοστὴν τετάρτην διὰ παρηγορίας· μικρὰ κατενόησεν, ἐξ οὗ δὲ κατεκλίνη οὐδενὸς ἐμνήσθη· πάλιν δὲ ταχὺ παρενόει, ὥρμητο πάντα ἐπὶ τὸ χεῖρον. περὶ δὲ τριακοστὴν πυρετὸς ὀξύς· παράληρος, ἄκρη ψυχρά, ἄφωνος. τριακοστῇ τετάρτῃ ἀπέθανεν.

Hippocrates iii. 17.

A SUDDEN STROKE

ἐν τοῖς Ἀχαρνέυσι τοῖς Ἀριστοφάνους παρεστηκὼς ἦν καθημένῳ τῷ γραμματιστῇ, ὃ δ' ἥλιος νέφεσιν οὕτω πάχεσιν ἐκέκρυπτο, ὥστ' ἤδη τινὰ νύκτα ἐκείνην τὴν ἡμέραν φαίνεσθαι. μέγα δὲ κτυπήσαντος τοῦ Διὸς καὶ ἅμα κεραυνὸν ἀφέντος ἐπέπληκτο μὲν τῷ πυρὶ τὰ ὄμματα, ἐπέπληκτο δὲ ἡ κεφαλὴ τῇ βροντῇ. καὶ ὄμνην μὲν αὐτίκα λήξειν τὴν ταραχὴν, ἀπελθὼν δ'

οἴκαδε καὶ ἐπ' ἀρίστῳ κατακλιθεὶς βροντῆς τε ἐκείνης
ἐδόκουν ἀκούειν καὶ κεραυνὸν ἐκείνον τὴν οἰκίαν παρα-
θεῖν, ἰδρῶτα δ' ἐκίνει τὸ δέος, καὶ ἀναπηδήσας ἐκ τῶν
σιτίων ἐπὶ τὴν κλίνην καταφεύγω.

Aristides.

BACK FROM THE WAR

ἦκου μὲν τῇ προτεραίᾳ ἐσπέρας ἐκ Ποτιδαίας ἀπὸ
τοῦ στρατοπέδου, οἷον δὲ διὰ χρόνου ἀφιγμένος ἀσμένως
ἦα ἐπὶ τὰς ξυνήθεις διατριβάς. καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν
Ταυρέου παλαίστραν τὴν καταντικρὺ τοῦ τῆς βασιλικῆς
ἱεροῦ εἰσῆλθον, καὶ αὐτόθι κατέλαβον πάνν πολλούς,
τοὺς μὲν καὶ ἀγνώτας ἐμοί, τοὺς δὲ πλείστους γνωρίμους.
καί με ὡς εἶδον εἰσιόντα ἐξ ἀπροσδοκήτου, εὐθὺς
πόρρωθεν ἡσπάζοντο ἄλλος ἄλλοθεν. Χαιρεφῶν δέ,
ἅτε καὶ μανικὸς ὢν, ἀναπηδήσας ἐκ μέσων ἔθει πρὸς
με, καί μου λαβόμενος τῆς χειρός, ὦ Σώκρατες, ἦ δ'
ὅς, πῶς ἐσώθης ἐκ τῆς μάχης; ὀλίγον δὲ πρὶν ἡμᾶς
ἀπιέναι μάχη ἐγεγόνει ἐν τῇ Ποτιδαίᾳ, ἣν ἄρτι ἦσαν οἱ
τῇδε πεπυσμένοι. καὶ ἐγὼ πρὸς αὐτὸν ἀποκρινόμενος,
Οὐτωσί, ἔφην, ὡς σὺ ὀράς. Καὶ μὴν ἡγγελταί γε
δεῦρο, ἔφην, ἥ τε μάχη πάνν ἰσχυρὰ γεγονέναι καὶ ἐν
αὐτῇ πολλοὺς τῶν γνωρίμων τεθνάναι. Καὶ ἐπιεικῶς,
ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ ἀπήγγελται. Παρεγένου μὲν, ἦ δ' ὅς,
τῇ μάχῃ; Παρεγενόμην. Δεῦρο δὴ, ἔφην, καθεζόμενος
ἡμῖν διήγησαι· οὐ γάρ τί πω πάντα σαφῶς πεπύσμεθα.
καὶ ἅμα με καθίζει ἄγων παρὰ Κριτίαν τὸν Καλλαί-
σχρον. παρακαθεζόμενος οὖν ἡσπαζόμην τὸν τε
Κριτίαν καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ διηγούμην αὐτοῖς τὰ ἀπὸ
στρατοπέδου, ὃ τί μέ τις ἀνέροιτο· ἡρώτων δὲ ἄλλος
ἄλλο.

Plato, *Charmides*, init.

A FRIENDLY VISIT

κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος, προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι, τίνα τρόπον ποιήσουσιν ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. καλὴ μὲν οὖν μοι καὶ ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπὴ ἔδοξεν εἶναι, οὐ μέντοι ἦττον ἐφαίνετο πρέπειν ἢν οἱ Θρᾷκες ἔπεμπον. προσευξάμενοι δὲ καὶ θεωρήσαντες ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄστυ. κατιδὼν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς οἴκαδε ὠρμημένους, Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παῖδα περιμεῖναι ἢ κελεύσαι. καί μου ὅπισθεν ὁ παῖς λαβόμενος τοῦ ἱματίου, Κελεύει ὑμᾶς, ἔφη, Πολέμαρχος περιμεῖναι. καὶ ἐγὼ μετεστράφην τε καὶ ἡρόμην ὅπου αὐτὸς εἴη. Οὗτος, ἔφη, ὅπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ περιμένετε. Ἄλλὰ περιμενοῦμεν, ἡ δ' ὅς ὁ Γλαύκων. καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ὃ τε Πολέμαρχος ἦκε καὶ Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφὸς καὶ Νικήρατος ὁ Νικίου καὶ ἄλλοι τινές, ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς. ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὠρμῆσθαι ὡς ἀπιόντες. Οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ' ἐγώ. Ὅρᾳς οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι ἐσμέν; Πῶς γὰρ οὐ; Ἡ τοίνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε ἢ μένεν' αὐτοῦ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι ἐν λείπεται, τὸ ἦν πείσωμεν ὑμᾶς ὡς χρὴ ἡμᾶς ἀφείναι. Ἡ καὶ δύναισθ' ἄν, ἡ δ' ὅς, πείσαι μὴ ἀκούοντας; Οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων. Ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων οὕτω διανοεῖσθε. καὶ ὁ Ἀδείμαντος, Ἀρά γε, ἡ δ' ὅς, οὐδ' ἴστε ὅτι λαμπὰς ἔσται πρὸς ἐσπέραν ἀφ' ἵππων τῇ θεῷ; Ἀφ' ἵππων; ἦν δ' ἐγώ· καινόν γε τοῦτο. λαμπάδια ἔχοντες διαδώσουσιν ἀλλήλοις ἀμιλλώμενοι τοῖς ἵπποις; ἡ πῶς λέγεις; Οὕτως, ἔφη ὁ Πολέμαρχος.

καὶ πρὸς γε παννυχίδα ποιήσουσιν, ἣν ἄξιον θεάσασθαι· ἐξαναστησόμεθα γὰρ μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ τὴν παννυχίδα θεασόμεθα, καὶ ξυνεσόμεθά τε πολλοῖς τῶν νέων αὐτόθι καὶ διαλεξόμεθα· ἀλλὰ μένετε καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖτε. καὶ ὁ Γλαύκων, Ἔοικεν, ἔφη, μενετέον εἶναι. Ἄλλ' εἰ δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω χρή ποιεῖν.

ἦμεν οὖν οἵκαδε εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ Λυσίαν τε αὐτόθι κατελάβομεν καὶ Εὐθύδημον, τοὺς τοῦ Πολεμάρχου ἀδελφούς, καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν Χαλκηδόνιον καὶ Χαρμαντίδην τὸν Παιανιέα καὶ Κλειτοφῶντα τὸν Ἀριστωνύμου· ἦν δ' ἔνδον καὶ ὁ πατήρ ὁ τοῦ Πολεμάρχου Κέφαλος. καὶ μάλα πρεσβύτης μοι ἔδοξεν εἶναι· διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἐωράκη αὐτόν· καθῆστο δὲ ἐστεφανωμένος ἐπὶ τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου· τεθυκὼς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ· ἐκαθεζόμεθα οὖν παρ' αὐτόν· ἔκειντο γὰρ δίφροι τινὲς αὐτόθι κύκλῳ. εὐθὺς οὖν με ἰδὼν ὁ Κέφαλος ἡσπάζετό τε καὶ εἶπεν ὦ Σώκρατες, οὐδὲ θαμίζεις ἡμῖν καταβαίνων εἰς τὸν Πειραιᾶ· χρῆν μέντοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἔτι ἐν δυνάμει ἢ τοῦ ῥαδίως πορεύεσθαι πρὸς ἄστυ, οὐδὲν ἂν σε ἔδει δεῦρο ἰέναι, ἀλλ' ἡμεῖς ἂν παρὰ σέ ἦμεν· νῦν δέ σε χρὴ πυκνότερον δεῦρο ἰέναι· ὥς εἴ ἴσθι ὅτι ἔμοιγε ὅσον αἱ ἄλλαι αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αὔξονται αἱ περὶ τοὺς λόγους ἐπιθυμίαι τε καὶ ἡδοναί. μὴ οὖν ἄλλως ποίει, ἀλλὰ τοῖσδέ τε τοῖς νεανίαις ξύνισθι, καὶ δεῦρο παρ' ἡμᾶς φοίτα ὥς παρὰ φίλους τε καὶ πάνυ οἰκείους. Καὶ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, χαίρω διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις. δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι παρ' αὐτῶν πυκνάνεσθαι, ὥσπερ τινὰ ὁδὸν προεληλυθότων, ἢ καὶ ἡμᾶς ἴσως δεήσει πορεύεσθαι, ποία τίς ἐστι, τραχεῖα καὶ χαλεπή, ἢ ῥαδία καὶ εὐπορος. καὶ δὴ καὶ σοῦ ἡδέως ἂν πυθοίμην ὃ τί σοι φαίνεται τοῦτο, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἤδη εἰ τῆς ἡλικίας, ὃ δὴ ἐπὶ γήραος

οὐδῶ φασὶν εἶναι οἱ ποιηταί, πότερον χαλεπὸν τοῦ βίου, ἢ πῶς σὺ αὐτὸ ἐξαγγέλλεις.

Plato, *Republic*, *init.*

70

IN A GYMNASIUM

ἐπορευόμην μὲν ἐξ Ἀκαδημείας εὐθὺς Λυκείου τὴν ἔξω τείχους ὑπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος· ἐπειδὴ δ' ἐγενόμην κατὰ τὴν πυλίδα ἢ ἡ Πάνοπος κρήνη, ἐνταῦθα συνέτυχον Ἴπποθάλει τε τῷ Ἱερωνύμῳ καὶ Κτησίππῳ τῷ Παιανιεῖ καὶ ἄλλοις μετὰ τούτων νεανίσκοις ἀθρόοις συνεστῶσι. καί με προσιόντα ὁ Ἴπποθάλης ἰδὼν Ὡσώκρατες, ἔφη, ποῖ δὴ πορεύει καὶ πόθεν; Ἐξ Ἀκαδημείας, ἦν δ' ἐγώ, πορεύομαι εὐθὺς Λυκείου. Δεῦρο δὴ, ἢ δ' ὅς, εὐθὺς ἡμῶν. οὐ παραβάλλεις; ἄξιον μέντοι. Ποῖ, ἔφην ἐγώ, λέγεις, καὶ παρὰ τίνας τοὺς ὑμᾶς; Δεῦρο, ἔφη, δείξας μοι ἐν τῷ καταντικρὺ τοῦ τείχους περίβολόν τέ τινα καὶ θύραν ἀνεωγμένην. διατρίβομεν δέ, ἢ δ' ὅς, αὐτόθι ἡμεῖς τε αὐτοὶ καὶ ἄλλοι πάννυ πολλοὶ καὶ καλοί. Ἔστι δὲ δὴ τί τοῦτο, καὶ τίς ἡ διατριβή; Παλαίστρα, ἔφη, νεωστὶ ῥυκοδομημένη· ἢ δὲ διατριβὴ τὰ πολλὰ ἐν λόγοις, ὧν ἡδέως ἂν σοι μεταδιδόιμεν. Καλῶς δέ, ἦν δ' ἐγώ, ποιοῦντες· διδάσκει δὲ τίς αὐτόθι; Σὺς ἐταῖρός γε, ἢ δ' ὅς, καὶ ἐπαινέτης, Μίκκος. Μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, οὐ φαῦλός γ' ἀνὴρ, ἀλλ' ἱκανὸς σοφιστής. Βούλει οὖν ἔπεσθαι, ἔφη, ἵνα καὶ ἴδῃς τοὺς ὄντας αὐτόθι; Ταῦτα, ἦν δ' ἐγώ, χρὴ ποιεῖν· καὶ ἅμα λαβὼν τὸν Κτησίππον προσήειν εἰς τὴν παλαίστραν· οἱ δ' ἄλλοι ὕστεροί ἡμῶν ἦσαν. εἰσελθόντες δὲ κατελάβομεν αὐτόθι τεθυκότας τε τοὺς παῖδας καὶ τὰ περὶ τὰ ἱερεῖα σχεδόν τι ἤδη πεποιημένα, ἀστραγαλίζοντάς τε δὴ καὶ κεκοσμημένους ἅπαντας.

οἱ μὲν οὖν πολλοὶ ἐν τῇ αὐλῇ ἔπαιζον ἔξω, οἱ δέ τινες τοῦ ἀποδυτηρίου ἐν γωνίᾳ ἡρτίαζον ἀστραγάλοις παμπόλλοις, ἐκ φορμίσκων τινῶν προαιρούμενοι· τούτους δὲ περιέεστασαν ἄλλοι θεωροῦντες. ὧν δὴ καὶ ὁ Λύσις ἦν, καὶ εἰστήκει ἐν τοῖς παισὶ τε καὶ νεανίσκοις ἐστεφανωμένος καὶ τὴν ὄψιν διαφέρων, οὐ τὸ καλὸς εἶναι μόνον ἄξιός ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὅτι καλὸς τε καὶ ἀγαθός. καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ καταντικρὺ ἀποχωρήσαντες ἔκαθεζόμεθα — ἦν γὰρ αὐτόθι ἡσυχία· καί τι ἀλλήλοις διελεγόμεθα. περιστρεφόμενος οὖν ὁ Λύσις θαμὰ ἐπεσκοπεῖτο ἡμᾶς, καὶ δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν προσελθεῖν. τέως μὲν οὖν ἠπόρει τε καὶ ὥκνει μόνος προσιέναι· ἔπειτα ὁ Μενέξενος ἐκ τῆς αὐλῆς μετὰ παίζων εἰσέρχεται, καὶ ὥς εἶδεν ἐμέ τε καὶ τὸν Κτήσιππον, ἦι παρακαθίζσόμενος· ἰδὼν οὖν αὐτὸν ὁ Λύσις ἔσπετο καὶ συμπαρακαθέζετο μετὰ τοῦ Μενεξένου. προσῆλθον δὴ καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ δὴ καὶ ὁ Ἴπποθάλης, ἐπειδὴ πλείους ἑώρα ἐφισταμένους, τούτους ἐπηλυγισάμενος προσέστη ἥ μὴ ᾤετο κατόψεσθαι τὸν Λύσιν, δεδιὼς μὴ αὐτῷ ἀπεχθάνοιτο· καὶ οὕτω προσεστὼς ἠκροᾶτο. καὶ ἐγὼ πρὸς τὸν Μενέξενον ἀποβλέψας, ὦ παῖ Δημοφώντος, ἦν δ' ἐγώ, πότερος ὑμῶν πρεσβύτερος; Ἀμφισβητοῦμεν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ὁπότερος γενναιότερος, ἐρίζοιτ' ἄν; ἦν δ' ἐγώ. Πάνυ γε, ἔφη. καὶ μὴν ὁπότερός γε καλλίων, ὡσαύτως. ἐγελασάτην οὖν ἄμφω. Οὐ μὴν ὁπότερός γε, ἔφην, πλουσιώτερος ὑμῶν, οὐκ ἐρήσομαι· φίλω γάρ ἐστων. ἦ γάρ; Πάνυ γ', ἐφάτην. Οὐκοῦν κοινὰ τὰ γε φίλων λέγεται, ὥστε τούτῳ γε οὐδὲν διοίσετον, εἴπερ ἀληθὴ περὶ τῆς φιλίας λέγεται. συνεφάτην.

ἐπεχείρουν δὴ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾶν, ὁπότερος δικαιότερος καὶ σοφώτερος αὐτῶν εἴη. μετὰ οὖν τις προσελθὼν ἀνέστησε τὸν Μενέξενον, φάσκων καλεῖν τὸν παιδοτρίβην· ἐδόκει γάρ μοι ἱεροποιῶν τυγχάνειν. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὥχετο· ἐγὼ δὲ τὸν Λύσιν ἠρόμην,

Ἡ που, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Λύσι, σφόδρα φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν βούλονται ἂν σε ὡς εὐδαιμονέστατον εἶναι; Πῶς γὰρ οὐ; Δοκεῖ δέ σοι εὐδαίμων εἶναι ἄνθρωπος δουλεύων τε καὶ ᾧ μηδὲν ἐξείη ποιεῖν ὦν ἐπιθυμοῖ; Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε, ἔφη. Οὐκοῦν εἴ σε φιλεῖ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ εὐδαίμονά σε ἐπιθυμοῦσι γένεσθαι, τοῦτο παντὶ τρόπῳ δῆλον ὅτι προθυμούνται ὅπως ἂν εὐδαιμονοίης. Πῶς γὰρ οὐχί; ἔφη. Ἐῶσιν ἄρα σε ἂ βούλει ποιεῖν, καὶ οὐδὲν ἐπιπλήττουσιν οὐδὲ διακωλύουσι ποιεῖν ὦν ἂν ἐπιθυμῇς; Ναὶ μὰ Δί' ἐμέ γε, ὦ Σώκρατες, καὶ μάλα γε πολλὰ κωλύουσιν. Πῶς λέγεις; ἦν δ' ἐγώ. Βουλόμενοί σε μακάριον εἶναι διακωλύουσι τοῦτο ποιεῖν ὃ ἂν βούλῃ; ὦδε δέ μοι λέγε. ἦν ἐπιθυμῆσης ἐπὶ τινος τῶν τοῦ πατρὸς ἀρμάτων ὀχεῖσθαι λαβὼν τὰς ἡνίας, ὅταν ἀμιλλᾶται, οὐκ ἂν ἐῶέν σε ἀλλὰ διακωλύοιεν; Μὰ Δί' οὐ μέντοι ἂν, ἔφη, ἐῶεν. Ἀλλὰ τίνα μὴν; Ἔστι τις ἡνίοχος παρὰ τοῦ πατρὸς μισθὸν φέρων. Πῶς λέγεις; μισθωτῷ μᾶλλον ἐπιτρέπουσιν ἢ σοὶ ποιεῖν ὃ τι ἂν βούληται περὶ τοὺς ἵππους, καὶ προσέτι αὐτοῦ τούτου ἀργύριον τελοῦσιν; Ἀλλὰ τί μὴν; ἔφη. Ἀλλὰ τοῦ ὀρικοῦ ζεύγους, οἶμαι, ἐπιτρέπουσί σοι ἄρχειν, καὶ εἰ βούλοιο λαβὼν τὴν μᾶστιγα τύπτειν, ἐῶεν ἂν. Πόθεν, ἦ δ' ὅς, ἐῶεν; Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ. οὐδενὶ ἔξεστιν αὐτοὺς τύπτειν; Καὶ μάλα, ἔφη, τῷ ὀρεοκόμῳ. Δούλῳ ὄντι ἢ ἐλευθέρῳ; Δούλῳ, ἔφη. Καὶ δούλον, ὡς ἔοικεν, ἡγοῦνται περὶ πλείονος ἢ σὲ τὸν υἱόν, καὶ ἐπιτρέπουσι τὰ ἑαυτῶν μᾶλλον ἢ σοί, καὶ ἐῶσι ποιεῖν ὃ τι βούλεται, σὲ δὲ διακωλύουσι. καί μοι ἔτι τόδε εἰπέ. Σὲ αὐτὸν ἐῶσιν ἄρχειν σεαυτοῦ, ἦ οὐδὲ τοῦτο ἐπιτρέπουσί σοι; Πῶς γάρ, ἔφη, ἐπιτρέπουσιν; Ἀλλ' ἄρχει τίς σου; Ὅδε, παιδαγωγός, ἔφη. Μῶν δούλος ὢν; Ἀλλὰ τί μὴν; ἡμέτερός γε, ἔφη. Ἡ δεινόν, ἦν δ' ἐγώ, ἐλεύθερον ὄντα ὑπὸ δούλου ἄρχε-

σθαι. τί δὲ ποιῶν αὖ οὗτος ὁ παιδαγωγός σου ἄρχει;
 Ἄγων δῆπου, ἔφη, εἰς διδασκάλου. Μὴ καὶ
 οὗτοί σου ἄρχουσιν, οἱ διδάσκαλοι; Πάντως δῆπου.
 Παμπόλλους ἄρα σοι δεσπότης καὶ ἄρχοντας ἐκὼν
 ὁ πατήρ ἐφίστησιν. ἀλλ' ἄρα ἐπειδὴν οἴκαδε ἔλθης
 παρὰ τὴν μητέρα, ἐκείνη σε ἐὰ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλῃ,
 ἴν' αὐτῇ μακάριος ᾗς, ἢ περὶ τὰ ἔρια ἢ περὶ τὸν
 ἰστόν, ὅταν ὑφαίνῃ; οὐ τι γάρ που διακωλύει σε ἢ
 τῆς σπάθης ἢ τῆς κερκίδος ἢ ἄλλου του τῶν περὶ
 ταλασιουργίαν ὀργάνων ἄπτεσθαι. καὶ ὃς γελάσας,
 Μὰ Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ μόνον γε διακωλύει,
 ἀλλὰ καὶ τυπτοίμην ἂν εἰ ἀπτοίμην. Ἡράκλεις, ἦν
 δ' ἐγώ, μὴ τι ἡδίκηκας τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα;
 Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἔφη.

Ἄλλ' ἀντὶ τίνος μὴν οὕτω σε δεινῶς διακωλύουσιν
 εὐδαίμονα εἶναι καὶ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλῃ, καὶ δι'
 ἡμέρας ὅλης τρέφουσί σε αἰεὶ τῷ δουλεύοντα καὶ ἐνὶ
 λόγῳ ὀλίγου ὦν ἐπιθυμεῖς οὐδὲν ποιῶντα; ὥστε σοι,
 ὡς ἔοικεν, οὔτε τῶν χρημάτων τοσούτων ὄντων οὐδὲν
 ὄφελος, ἀλλὰ πάντες αὐτῶν μᾶλλον ἄρχουσιν ἢ σύ,
 οὔτε τοῦ σώματος οὕτω γενναίου ὄντος, ἀλλὰ καὶ τοῦτο
 ἄλλος ποιμαίνει καὶ θεραπεύει· σὺ δὲ ἄρχεις οὐδενός,
 ὦ Λύσι, οὐδὲ ποιεῖς οὐδὲν ὦν ἐπιθυμεῖς. Οὐ γάρ πω,
 ἔφη, ἡλικίαν ἔχω, ὦ Σώκρατες. Μὴ οὐ τοῦτό σε, ὦ
 παῖ Δημοκράτους, κωλύῃ, ἐπεὶ τό γε τοσόνδε, ὡς ἐγῶμαι,
 καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ σοι ἐπιτρέπουσι καὶ
 οὐκ ἀναμένουσιν ἕως ἂν ἡλικίαν ἔχῃς. ὅταν γὰρ
 βούλωνται αὐτοῖς τινὰ ἀναγνωσθῆναι ἢ γραφῆναι, σέ,
 ὡς ἐγῶμαι, πρῶτον τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπὶ τοῦτο τάτ-
 τουσιν. ἢ γάρ; Πάνν γ', ἔφη. Οὐκοῦν ἔξεστί σοι
 ἐνταῦθ' ὅ τι ἂν βούλῃ πρῶτον τῶν γραμμάτων γράφειν
 καὶ ὅ τι ἂν δεύτερον· καὶ ἀναγιγνώσκειν ὡσαύτως
 ἔξεστι. καὶ ἐπειδὴν, ὡς ἐγῶμαι, τὴν λύραν λάβῃς,
 οὐ διακωλύουσί σε οὔθ' ὁ πατήρ οὔθ' ἡ μήτηρ ἐπιτεῖναι

τε καὶ ἀνείναι ἦν ἂν βούλῃ τῶν χορδῶν, καὶ ψῆλαι καὶ κρούειν τῷ πλήκτρῳ. ἢ διακωλύουσιν; Οὐ δῆτα. Τί ποτ' ἂν οὖν εἴη, ὦ Λύσι, τὸ αἴτιον ὅτι ἐνταῦθα μὲν οὐ διακωλύουσιν, ἐν οἷς δὲ ἄρτι ἐλέγομεν κωλύουσιν; "Οτι, οἶμαι, ἔφη, ταῦτα μὲν ἐπίσταμαι, ἐκείνα δ' οὔ. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε· οὐκ ἄρα τὴν ἡλικίαν σου περιμένει ὁ πατήρ ἐπιτρέπειν πάντα, ἀλλ' ἢ ἂν ἡμέρᾳ ἡγήσηταί σε βέλτιον αὐτοῦ. Οἶμαι ἔγωγε, ἔφη.

Plato, *Lysis*, *init.*

71

A PROBLEM IN GEOMETRY

Menon—Socrates—Slave.

MEN. ὦ Σώκρατες, πῶς λέγεις τοῦτο, ὅτι οὐ μανθάνομεν, ἀλλὰ ἦν καλοῦμεν μάθησιν ἀνάμνησίς ἐστιν; ἔχεις με τοῦτο διδάξαι ὡς οὕτως ἔχει;

ΣΩ. Καὶ ἄρτι εἶπον, ὦ Μένων, ὅτι πανούργος εἶ· καὶ νῦν ἐρωτᾷς εἰ ἔχω σε διδάξαι, ὃς οὐ φημι διδαχὴν εἶναι ἀλλ' ἀνάμνησιν, ἵνα δὴ εὐθύς φαίνομαι αὐτὸς ἐμαντῷ τάναντία λέγων.

MEN. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐ πρὸς τοῦτο βλέψας εἶπον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἔθους· ἀλλ' εἰ πῶς μοι ἔχεις ἐνδείξασθαι, ὅτι ἔχει ὥσπερ λέγεις, ἐνδείξει.

ΣΩ. Ἄλλ' ἐστὶ μὲν οὐ ῥάδιον, ὅμως δὲ ἐθέλω προθυμηθῆναι σοῦ ἕνεκεν. ἀλλὰ μοι προσκάλεσον τῶν πολλῶν ἀκολούθων τουτωνὶ τῶν σαντοῦ ἕνα, ὅντινα βούλει, ἵνα ἐν τούτῳ σοι ἐπιδείξωμαι.

MEN. Πάνυ γε. δεῦρο πρόσελθε.

ΣΩ. Ἑλλῆν μὲν ἐστὶ καὶ ἐλληνίζει;

MEN. Πάνυ γε σφόδρα, οἰκογενής.

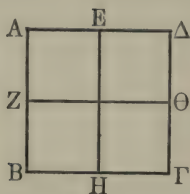
ΣΩ. Πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν, ὅποτερ' ἂν σοι φαίνεται, ἢ ἀναμιμνησκόμενος ἢ μανθάνων παρ' ἐμοῦ.

MEN. Ἀλλὰ προσέξω.

ΣΩ. Εἰπέ δή μοι, ὦ παῖ, γινώσκεις τετράγωνον χωρίον ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν;

ΠΑΙ. Ἐγώ γε.

ΣΩ. Ἐστὶν οὖν τετράγωνον χωρίον ἴσας ἔχον τὰς γραμμὰς ταύτας πάσας, τέτταρας οὐσας;

ΠΑΙ. Πάνν γε.

ΣΩ. Οὐ καὶ ταυτασὶ τὰς διὰ μέσου ἐστὶν ἴσας ἔχον;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἴη ἂν τοιοῦτον χωρίον καὶ μείζον καὶ ἑλαττον;

ΠΑΙ. Πάνν γε.

ΣΩ. Εἰ οὖν εἴη αὕτη ἡ πλευρὰ δυοῖν ποδοῖν καὶ αὕτη δυοῖν, πόσων ἂν εἴη ποδῶν τὸ ὅλον; ὥδε δὲ σκόπει· εἰ ἦν ταύτη δυοῖν ποδοῖν, ταύτη δὲ ἐνὸς ποδὸς μόνον, ἄλλο τι ἅπαξ ἂν ἦν δυοῖν ποδοῖν τὸ χωρίον;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Ἐπειδὴ δὲ δυοῖν ποδοῖν καὶ ταύτη, ἄλλο τι ἢ δις δυοῖν γίγνεται;

ΠΑΙ. Γίγνεται.

ΣΩ. Δυοῖν ἄρα δις γίγνεται ποδῶν;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Πόσοι οὖν εἰσὶν οἱ δύο δις πόδες; λογισάμενος εἰπέ.

ΠΑΙ. Τέτταρες, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Οὐκοῦν γένοιτ' ἂν τούτου τοῦ χωρίου ἕτερον διπλάσιον, τοιοῦτον δέ, ἴσας ἔχον πάσας τὰς γραμμὰς ὥσπερ τοῦτο ;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Πόσων οὖν ἔσται ποδῶν ;

ΠΑΙ. Ὀκτώ.

ΣΩ. Φέρε δὴ, πειρῶ μοι εἰπεῖν πηλίκη τις ἔσται ἐκείνου ἢ γραμμὴ ἐκάστη ; ἢ μὲν γὰρ τοῦδε δυοῖν ποδοῖν· τί δὲ ἢ ἐκείνου τοῦ διπλασίου ;

ΠΑΙ. Δῆλον δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι διπλασία.

ΣΩ. Ὅρᾳς, ὦ Μένων, ὡς ἐγὼ τοῦτον οὐδὲν διδάσκω, ἀλλ' ἐρωτῶ πάντα ; καὶ νῦν οὗτος οἶεται εἰδέναι, ὅποια ἐστὶν ἀφ' ἧς τὸ ὀκτώπουν χωρίον γενήσεται· ἢ οὐ δοκεῖ σοι ;

MEN. Ἐμοιγε.

ΣΩ. Οἶδεν οὖν ;

MEN. Οὐ δῆτα.

ΣΩ. Οἶεται δέ γε ἀπὸ τῆς διπλασίας ;

MEN. Ναί.

ΣΩ. Θεῶ δὴ αὐτὸν ἀναμιμνησκόμενον ἐφεξῆς, ὡς δεῖ ἀναμιμνήσκεσθαι. σὺ δέ μοι λέγε· ἀπὸ τῆς διπλασίας γραμμῆς φῆς τὸ διπλάσιον χωρίον γίγνεσθαι ; τοιόνδε λέγω, μὴ ταύτη μὲν μακρόν, τῇ δὲ βραχύ, ἀλλὰ ἴσον πανταχῇ ἔστω ὥσπερ τουτί, διπλάσιον δὲ τούτου, ὀκτώπουν. ἀλλ' ὅρα, εἰ ἔτι σοι ἀπὸ τῆς διπλασίας δοκεῖ ἔσεσθαι.

ΠΑΙ. Ἐμοιγε.

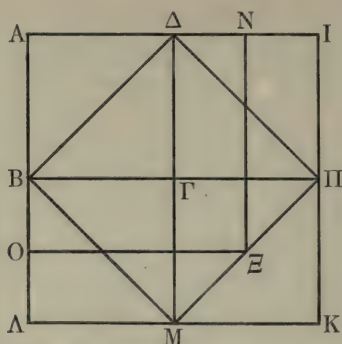
ΣΩ. Οὐκοῦν διπλασία αὕτη ταύτης γίγνεται, ἂν ἐτέραν τοσαύτην προσθῶμεν ἐνθένδε ;

ΠΑΙ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Ἀπὸ ταύτης δὴ, φῆς ; ἔσται τὸ ὀκτώπουν χωρίον, ἂν τέτταρες τοσαῦται γένωνται ;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Ἀναγραφώμεθα δὴ ἀπ' αὐτῆς ἴσας τέτταρας.
ἄλλο τι ἢ τοῦτ' ἂν εἴη ὃ φῆς τὸ ὀκτώπουν εἶναι ;

ΠΑΙ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐν αὐτῷ ἐστὶ ταυτὶ τέτταρα, ὧν ἕκαστον
ἴσον τούτῳ ἐστὶ τῷ τετράποδι ;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Πόσον οὖν γίγνεται ; οὐ τετράκις τοσοῦτον ;

ΠΑΙ. Πῶς δ' οὔ ;

ΣΩ. Διπλάσιον οὖν ἐστὶ τὸ τετράκις τοσοῦτον ;

ΠΑΙ. Οὐ μὰ Δία.

ΣΩ. Ἀλλὰ ποσαπλάσιον ;

ΠΑΙ. Τετραπλάσιον.

ΣΩ. Ἀπὸ τῆς διπλασίας ἄρα, ὦ παῖ, οὐ διπλάσιον
ἀλλὰ τετραπλάσιον γίγνεται χωρίον.

ΠΑΙ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Τεττάρων γὰρ τετράκις ἐστὶν ἑκκαίδεκα· οὐχί ;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Ὀκτώπουν δ' ἀπὸ ποίας γραμμῆς ; οὐχὶ ἀπὸ
μὲν ταύτης τετραπλάσιον ;

ΠΑΙ. Φημί.

ΣΩ. Τετράπουν δὲ ἀπὸ τῆς ἡμισείας ταυτησὶ τουτί ;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Εἶπεν· τὸ δὲ ὀκτώπουν οὐ τοῦδε μὲν διπλάσιόν ἐστι, τούτου δὲ ἥμισυ;

ΠΑΙ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Οὐκ ἀπὸ μὲν μείζονος ἔσται ἢ τοσαύτης γραμμῆς, ἀπὸ ἐλάττονος δὲ ἢ τοσησδί; ἢ οὐ;

ΠΑΙ. Ἐμοιγε δοκεῖ οὕτως.

ΣΩ. Καλῶς· τὸ γάρ σοι δοκοῦν τοῦτο ἀποκρίνου. καί μοι λέγε· οὐχ ἦδε μὲν δυοῖν ποδοῖν ἦν, ἢ δὲ τεττάρων;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Δεῖ ἄρα τὴν τοῦ ὀκτώποδος χωρίου γραμμὴν μείζω μὲν εἶναι τῆσδε τῆς δίποδος, ἐλάττω δὲ τῆς τετράποδος.

ΠΑΙ. Δεῖ.

ΣΩ. Πειρῶ δὴ λέγειν πηλίκην τινὰ φῆς αὐτὴν εἶναι.

ΠΑΙ. Τρίποδα.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἄνπερ τρίπους ἦ, τὸ ἥμισυ ταύτης προσληψόμεθα καὶ ἔσται τρίπους; δύο μὲν γὰρ οἶδε, ὁ δὲ εἷς· καὶ ἐνθένδε ὡσαύτως δύο μὲν οἶδε, ὁ δὲ εἷς· καὶ γίγνεται τοῦτο τὸ χωρίον ὃ φῆς.

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἂν ἦ τῇδε τριῶν καὶ τῇδε τριῶν, τὸ ὅλον χωρίον τριῶν τρὶς ποδῶν γίγνεται;

ΠΑΙ. Φαίνεται.

ΣΩ. Τρεῖς δὲ τρὶς πόσοι εἰσὶ πόδες;

ΠΑΙ. Ἐννέα.

ΣΩ. Ἔδει δὲ τὸ διπλάσιον πόσων εἶναι ποδῶν;

ΠΑΙ. Ὄκτώ.

ΣΩ. Οὐδ' ἄρα ἀπὸ τῆς τρίποδός πω τὸ ὀκτώπουν χωρίον γίγνεται.

ΠΑΙ. Οὐ δῆτα.

ΣΩ. Ἄλλ' ἀπὸ ποίας; πειρῶ ἡμῖν εἰπεῖν ἀκριβῶς· καὶ εἰ μὴ βούλει ἀριθμεῖν, ἀλλὰ δεῖξον ἀπὸ ποίας.

ΠΑΙ. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δία Σώκρατες, ἔγωγε οὐκ οἶδα.

ΣΩ. Ἐννοεῖς αὖ, ὦ Μένων, οὗ ἐστὶν ἤδη βαδίζων ὁδε τοῦ ἀναμιμνήσκεσθαι; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ἤδει μὲν οὐ, ἢ τις ἔστιν ἢ τοῦ ὀκτώποδος χωρίου γραμμῇ, ὥσπερ οὐδὲ νῦν πω οἶδεν, ἀλλ' οὖν ᾧ γ' αὐτὴν τότε εἶδέναι, καὶ θαρραλέως ἀπεκρίνετο ὥς εἰδώς, καὶ οὐχ ἡγείτο ἀπορεῖν· νῦν δὲ ἡγείται ἀπορεῖν ἤδη, καὶ ὥσπερ οὐκ οἶδεν, οὐδ' οἶεται εἶδέναι.

MEN. Ἀληθῇ λέγεις.

ΣΩ. Οὐκοῦν νῦν βέλτιον ἔχει περὶ τὸ πρᾶγμα ὁ οὐκ ἤδει;

MEN. Καὶ τοῦτό μοι δοκεῖ.

ΣΩ. Ἀπορεῖν οὖν αὐτὸν ποιήσαντες καὶ ναρκᾶν ὥσπερ ἡ νάρκη, μὴν τι ἐβλάψαμεν;

MEN. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Προὔργου γοῦν τι πεποιήκαμεν, ὥς ἔοικε, πρὸς τὸ ἐξευρεῖν ὅπῃ ἔχει· νῦν μὲν γὰρ καὶ ζητήσκειν ἂν ἡδέως οὐκ εἰδώς, τότε δὲ ῥαδίως ἂν καὶ πρὸς πολλοὺς καὶ πολλάκις ᾧ εὖ λέγειν περὶ τοῦ διπλασίου χωρίου, ὥς δεῖ διπλασίαν τὴν γραμμὴν ἔχειν μήκει.

MEN. Ἐοικεν.

ΣΩ. Οἶει οὖν ἂν αὐτὸν πρότερον ἐπιχειρῆσαι ζητεῖν ἢ μανθάνειν τοῦτο, ὃ ᾧ εἶδέναι οὐκ εἰδώς, πρὶν εἰς ἀπορίαν κατέπεσεν ἡγησάμενος μὴ εἶδέναι, καὶ ἐπόθησε τὸ εἶδέναι;

MEN. Οὐ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ὡνητο ἄρα νάρκησας;

MEN. Δοκεῖ μοι.

ΣΩ. Σκέψαι δὴ ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας ὃ τι καὶ ἀνευρήσει ζητῶν μετ' ἐμοῦ, οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἐρωτῶντος ἐμοῦ καὶ οὐ διδάσκοντος· φύλαττε δὲ ἂν που εὕρησ με διδάσκοντα καὶ διεξιόντα αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ τὰς τούτου δόξας ἀνερωτῶντα. λέγε γάρ μοι σύ· οὐ τὸ μὲν τετράπουν τοῦτο ἡμῖν ἐστὶ χωρίον; μανθάνεις;

ΠΑΙ. Ἐγωγε.

ΣΩ. Ἐτερον δὲ αὐτῷ προσθεῖμεν ἂν τουτὶ ἴσον;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ τρίτον τόδε ἴσον ἐκατέρῳ τούτων;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Οὐκοῦν προσαναπληρωσαίμεθ' ἂν τὸ ἐν τῇ
γωνίᾳ τόδε;

ΠΑΙ. Πάνν γε.

ΣΩ. Ἄλλο τι οὖν γένοιτ' ἂν τέτταρα ἴσα χωρία
τάδε;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τί οὖν; τὸ ὅλον τόδε ποσαπλάσιον τοῦδε
γίγνεται;

ΠΑΙ. Τετραπλάσιον.

ΣΩ. Ἐδει δὲ διπλάσιον ἡμῖν γενέσθαι· ἢ οὐ
μέμνησαι;

ΠΑΙ. Πάνν γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐστὶν αὕτη γραμμὴ ἐκ γωνίας εἰς
γωνίαν τείνουσα, τέμνουσα δίχα ἕκαστον τούτων τῶν
χωρίων;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Οὐκοῦν τέτταρες αὗται γίνονται γραμμαὶ
ἴσαι, περιέχουσai τουτὶ τὸ χωρίον;

ΠΑΙ. Γίνονται.

ΣΩ. Σκόπει δὴ· πηλίκον τί ἐστὶ τοῦτο τὸ χωρίον;

ΠΑΙ. Οὐ μανθάνω.

ΣΩ. Οὐχὶ τεττάρων ὄντων τούτων ἡμισυ ἐκάστου
ἐκάστη ἡ γραμμὴ ἀποτετέμνηκεν ἐντός; ἢ οὐ;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Πόσα οὖν τηλικαῦτα ἐν τούτῳ ἔνεστιν;

ΠΑΙ. Τέτταρα.

ΣΩ. Πόσα δὲ ἐν τῷδε;

ΠΑΙ. Δύο.

ΣΩ. Τὰ δὲ τέτταρα τοῖν δυοῖν τί ἐστὶν;

ΠΑΙ. Διπλάσια.

ΣΩ. Τόδε οὖν ποσάπουν γίγνεται ;

ΠΑΙ. Ὀκτώπουν.

ΣΩ. Ἀπὸ ποίας γραμμῆς ;

ΠΑΙ. Ἀπὸ ταύτης.

ΣΩ. Ἀπὸ τῆς ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τεινούσης τοῦ τετράποδος ;

ΠΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Καλοῦσι δέ γε ταύτην διάμετρον οἱ σοφισταί· ὥστ' εἰ ταύτῃ διάμετρος ὄνομα, ἀπὸ τῆς διαμέτρου ἄν, ὥς σὺ φῆς, ὦ παῖ Μένωνος, γίγνοιτ' ἂν τὸ διπλάσιον χωρίον.

ΠΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες.

Plato, *Meno* 81 D.

72

EUCLID I. I

ἐπὶ τῆς δοθείσης εὐθείας πεπερασμένης τρίγωνον ἰσόπλευρον συστήσασθαι.

ἔστω ἡ δοθείσα εὐθεῖα πεπερασμένη ἡ ΑΒ. δεῖ δὴ ἐπὶ τῆς ΑΒ εὐθείας τρίγωνον ἰσόπλευρον συστήσασθαι.

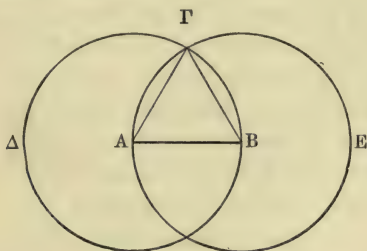
κέντρῳ μὲν τῷ Α, διαστήματι δὲ τῷ ΑΒ, κύκλος γεγράφθω ὁ ΒΓΔ, καὶ πάλιν κέντρῳ μὲν τῷ Β, διαστήματι δὲ τῷ ΒΑ, κύκλος γεγράφθω ὁ ΑΓΕ, καὶ ἀπὸ τοῦ Γ σημείου, καθ' ὃ τέμνουσιν ἀλλήλους οἱ κύκλοι, ἐπὶ τὰ Α, Β σημεία ἐπεζεύχθωσαν εὐθεῖαι αἱ ΓΑ, ΓΒ.

καὶ ἐπεὶ τὸ Α σημεῖον κέντρον ἐστὶ τοῦ ΓΔΒ κύκλου, ἴση ἐστὶν ἡ ΑΓ τῇ ΑΒ· πάλιν, ἐπεὶ τὸ Β σημεῖον κέντρον ἐστὶ τοῦ ΓΑΕ κύκλου, ἴση ἐστὶν ἡ ΒΓ τῇ ΒΑ. ἐδείχθη δὲ καὶ ἡ ΓΑ τῇ ΑΒ ἴση.

ἐκατέρα ἄρα τῶν ΓΑ, ΓΒ τῇ ΑΒ ἐστὶν ἴση. τὰ δὲ τῷ αὐτῷ ἴσα καὶ ἀλλήλοις ἐστὶν ἴσα· καὶ ἡ ΓΑ ἄρα τῇ ΓΒ ἐστὶν ἴση· αἱ τρεῖς ἄρα αἱ ΓΑ, ΑΒ, ΒΓ ἴσαι ἀλλήλαις εἰσίν.

ἰσόπλευρον ἄρα ἐστὶν τὸ ΑΒΓ τρίγωνον, καὶ συνέσταται ἐπὶ τῆς δοθείσης εὐθείας πεπερασμένης τῆς ΑΒ· ὅπερ ἔδει ποιῆσαι.

73

A DOUGHTY PAIR

Crito—Socrates

ΚΡ. Τίς ἦν, ὦ Σώκρατες, ᾧ χθὲς ἐν Λυκείῳ διελέγου; ἢ πολὺς ὑμᾶς ὄχλος περιεστήκει, ὥστ' ἔγωγε βουλόμενος ἀκούειν προσελθὼν οὐδὲν οἶός τ' ἦν ἀκοῦσαι σαφές· ὑπερκύψας μέντοι κατείδον, καὶ μοι ἔδοξεν εἶναι ξένος τις, ᾧ διελέγου. τίς ἦν;

ΣΩ. Πότερον καὶ ἐρωτᾷς, ὦ Κρίτων; οὐ γὰρ εἰς, ἀλλὰ δύο ἦσθην.

ΚΡ. Ὅν μὲν ἐγὼ λέγω, ἐκ δεξιᾶς τρίτος ἀπὸ σοῦ καθήστο· ἐν μέσῳ δ' ὑμῶν τὸ Ἀξιόχου μειράκιον ἦν. καὶ μάλα πολὺ, ὦ Σώκρατες, ἐπιδεδωκέναι μοι ἔδοξε, καὶ τοῦ ἡμετέρου οὐ πολὺ τι τὴν ἡλικίαν διαφέρειν Κριτοβούλου. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν σκληφρός, οὗτος δὲ προφερὴς καὶ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὴν ὄψιν.

ΣΩ. Εὐθύδημος οὗτός ἐστιν, ὦ Κρίτων, ὃν ἐρωτᾷς· ὁ δὲ παρ' ἐμὲ καθήμενος ἐξ ἀριστερᾶς ἀδελφὸς τούτου, Διονυσόδωρος· μετέχει δὲ καὶ οὗτος τῶν λόγων.

ΚΡ. Οὐδέτερον γινώσκω, ὦ Σώκρατες. καινοὶ τινες αὖ οὗτοι, ὥς ἔοικε, σοφισταί· ποδαποί; καὶ τίς ἡ σοφία;

ΣΩ. Οὗτοι τὸ μὲν γένος, ὥς ἐγὼμαι, ἐντεῦθεν ποθέν εἰσιν ἐκ Χίου, ἀπώκησαν δὲ ἐς Θουρίους, φεύγοντες δὲ ἐκεῖθεν πόλλ' ἤδη ἔτη περὶ τούσδε τοὺς τόπους διατρίβουσιν· ὃ δὲ σὺ ἐρωτᾷς τὴν σοφίαν αὐτοῖν, θαυμασία, ὦ Κρίτων· πάνσοφοι ἀτεχνῶς τῷ γε, οὐδ' ἤδη πρὸ τοῦ, ὅ τι εἶεν οἱ παγκρατιασταί. τούτῳ γὰρ ἔστον κομιδῇ παμμάχῳ, οὐ κατὰ τὸ Ἀκαρνᾶνε τὸ παγκρατιαστὰ ἀδελφῷ· ἐκείνῳ μὲν γὰρ τῷ σώματι μόνον οἷω τε μάχεσθαι ἐγενέσθην· τούτῳ δὲ πρῶτον μὲν τῷ σώματι δεινοτάτῳ ἔσθον καὶ μάχῃ, ἣ πάντων ἔστι κρατεῖν· ἐν ὅπλοις γὰρ αὐτῷ τε σοφῶ πάνυ μάχεσθαι, καὶ ἄλλον, ὃς ἂν διδῶ μισθόν, οἷω τε ποιῆσαι· ἔπειτα τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις μάχην κρατίστῳ, καὶ ἀγωνίσασθαι, καὶ ἄλλον διδάξαι λέγειν τε καὶ συγγράφεσθαι λόγους οἷους εἰς τὰ δικαστήρια. πρὸ τοῦ μὲν οὖν ταῦτα δεινὸν ἦσθην μόνον, νῦν δὲ τέλος ἐπιτεθήκατον παγκρατιαστικῇ τέχνῃ. ἡ γὰρ ἦν λοιπὴ αὐτοῖν μάχῃ ἀργός, ταύτην νῦν ἐξείργασθον, ὥστε μὴδ' ἂν ἓνα αὐτοῖς οἷόν τ' εἶναι μὴδ' ἀντάραι· οὕτῳ δεινὸν γεγόνατον ἐν τοῖς λόγοις μάχεσθαί τε καὶ ἐξελέγχειν τὸ ἀεὶ λεγόμενον, ὁμοίως ἂν τε ψεῦδος ἂν τε ἀληθὲς ᾖ. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Κρίτων, ἐν νῶ ἔχω τοῖν ἀνδροῖν παραδοῦναι ἑμαυτόν· καὶ γὰρ φατον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ποιῆσαι ἂν καὶ ἄλλον ὄντιν οὖν τὰ αὐτὰ ταῦτα δεινόν.

ΚΡ. Τί δέ, ὦ Σώκρατες; οὐ φοβεῖ τὴν ἡλικίαν, μὴ ἤδη πρεσβύτερος ᾖ;

ΣΩ. Ἦκιστά γε, ὦ Κρίτων· ἱκανὸν τεκμήριον ἔχω

καὶ παραμύθιον τοῦ μὴ φοβεῖσθαι. αὐτὸν γὰρ τούτῳ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, γέροντε ὄντε ἡρξάσθην ταύτης τῆς σοφίας, ἣς ἔγωγε ἐπιθυμῶ, τῆς ἐριστικῆς· πέρυσι δὲ ἢ προπέρυσιν οὐδέπω ἦσθην σοφῶ. ἀλλ' ἐγὼ ἐν μόνον φοβοῦμαι, μὴ αὖ ὄνειδος τοῖν ξένοιον περιάψω, ὥσπερ Κόννῳ τῷ Μητροβίου, τῷ κιθαριστῇ, ὃς ἐμὲ διδάσκει ἔτι καὶ νῦν κιθαρίζειν· ὀρώντες οὖν οἱ παῖδες οἱ συμφοιτηταί μου ἐμοῦ τε καταγελῶσι καὶ τὸν Κόννον γεροντοδιδάσκαλον. μὴ οὖν καὶ τοῖν ξένοιον τις ταῦτὸ τοῦτο ὀνειδίσῃ· οἱ δ' αὐτὸ τοῦτο ἴσως φοβούμενοι τάχα με οὐκ ἂν ἐθέλοιεν προσδέξασθαι. ἐγὼ δ', ὦ Κρίτων, ἐκείσε μὲν ἄλλους πέπεικα συμμαθητάς μοι φοιτᾶν πρεσβύτας, ἐνταῦθα δέ γε ἐτέρους πειράσομαι πείθειν, καὶ σὺ τί που συμφοῖτα· ἴσως δὲ δέλεαρ αὐτοῖς ἔχομεν τοὺς σοὺς υἱεῖς· ἐφίεμενοι γὰρ ἐκείνων οἶδ' ὅτι καὶ ἡμᾶς παιδεύσουσιν.

ΚΡ. Ἄλλ' οὐδὲν κωλύει, ὦ Σώκρατες, εἰάν γε σοὶ δοκῇ. πρῶτον δέ μοι διήγησαι τὴν σοφίαν τοῖν ἀνδροῖν, τίς ἐστίν; ἵνα εἰδῶ, ὅ τι καὶ μαθησόμεθα.

ΣΩ. Οὐκ ἂν φθάνοις ἀκούων· ὡς οὐκ ἂν ἔχοιμί γε εἰπεῖν, ὅτι οὐ προσεῖχον τὸν νῦν αὐτοῖν, ἀλλὰ πάνν καὶ προσεῖχον καὶ μέμνημαι, καὶ σοὶ πειράσομαι ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα διηγῆσασθαι. κατὰ θεὸν γάρ τινα ἔτυχον καθήμενος ἐνταῦθα, οὐπερ σύ με εἶδες, ἐν τῷ ἀποδυτηρίῳ μόνος, καὶ ἤδη ἐν νῷ εἶχον ἀναστῆναι· ἀνισταμένου δέ μοι ἐγένετο τὸ εἰωθὸς σημεῖον τὸ δαιμόνιον. πάλιν οὖν ἐκαθεζόμεν, καὶ ὀλίγῳ ὕστερον εἰσέρχεσθον τούτῳ, ὃ τ' Εὐθύδημος καὶ ὁ Διονυσόδωρος, καὶ ἄλλοι μαθηταὶ ἅμα οὐ πολλοί, ἐμοὶ δοκεῖν· εἰσελθόντες δὲ περιεπατεῖτην ἐν τῷ καταστέγῳ δρόμῳ. καὶ οὐπω τούτῳ δὺ ἢ τρεῖς δρόμους περιεληλυθότε ἦσθην, καὶ εἰσέρχεται Κλεινίας, ὃν σὺ φῆς πολὺν ἐπιδεδωκέναι, ἀληθῇ λέγων· ὁπισθεν δὲ αὐτοῦ φίλοι πάνν πολλοί τε καὶ ἄλλοι καὶ Κτήσιππος, νεανίσκος

τις Παιανιεύς, μάλα καλός τε καγαθὸς τὴν φύσιν, ὅσον μὴ ὑβριστῆς διὰ τὸ νέος εἶναι. ἰδὼν οὖν με ὁ Κλεινίας ἀπὸ τῆς εἰσόδου μόνον καθήμενον, ἄντικρυς ἰὼν παρεκαθέζετο ἐκ δεξιᾶς, ὥσπερ καὶ σὺ φῆς· ἰδόντες δὲ αὐτὸν ὃ τε Διονυσόδωρος καὶ ὁ Εὐθύδημος πρῶτον μὲν ἐπιστάντε διελεγέσθην ἀλλήλοιν, ἄλλην καὶ ἄλλην ἀποβλέποντες εἰς ἡμᾶς· καὶ γὰρ πάννυ αὐτοῖν προσείχον τὸν νοῦν. ἔπειτα ἰόντε ὁ μὲν παρὰ τὸ μειράκιον ἐκαθέζετο, ὁ Εὐθύδημος, ὁ δὲ παρ' αὐτὸν ἐμὲ ἐν ἀριστερᾷ· οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἕκαστος ἐτύγχανεν. ἡσπαζόμεν οὖν αὐτῷ ἅτε διὰ χρόνον ἐορακώς· μετὰ δὲ τοῦτον εἶπον πρὸς τὸν Κλεινίαν, ὦ Κλεινία, τῷδε μέντοι τῷ ἄνδρι σοφῷ, Εὐθύδημός τε καὶ Διονυσόδωρος, οὐ τὰ σμικρά, ἀλλὰ τὰ μεγάλα· τὰ γὰρ περὶ τὸν πόλεμον πάντα ἐπίστασθον, ὅσα δεῖ τὸν μέλλοντα στρατηγὸν ἔσεσθαι, τὰς τε τάξεις καὶ τὰς ἡγεμονίας τῶν στρατοπέδων καὶ ὅσα ἐν ὅπλοις μάχεσθαι διδακτέον· οἶώ τε δὲ καὶ ποιῆσαι δυνατὸν εἶναι αὐτὸν αὐτῷ βοηθεῖν ἐν τοῖς δικαστήρισι, ἃν τις αὐτὸν ἀδικῇ. εἰπὼν οὖν ταῦτα κατεφρονήθη ὑπ' αὐτοῖν· ἐγελασάτην οὖν ἄμφω βλέψαντες εἰς ἀλλήλους, καὶ ὁ Εὐθύδημος εἶπεν· Οὗτοι ἔτι ταῦτα, ὦ Σώκρατες, σπουδάζομεν, ἀλλὰ παρέργοις αὐτοῖς χρώμεθα. καγὼ θαυμάσας εἶπον· Καλὸν ἂν τι τὸ ἔργον ὑμῶν εἴη εἰ τηλικαῦτα πράγματα πάρεργα ὑμῖν τυγχάνει ὄντα, καὶ πρὸς θεῶν εἵπετόν μοι, τί ἐστι τοῦτο τὸ καλόν. Ἀρετὴν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οἰόμεθα οἶώ τ' εἶναι παραδοῦναι κάλλιστ' ἀνθρώπων καὶ τάχιστα.

ὦ Ζεῦ, οἶον, ἣν δ' ἐγώ, λέγετον πρᾶγμα· πόθεν τοῦτο τὸ ἔρμαιον εὐρέτην; ἐγὼ δὲ περὶ ὑμῶν διανοούμενην ἔτι, ὥσπερ νῦν δὴ ἔλεγον, ὡς τὸ πολὺ τοῦτο δεινοῖν ὄντων, ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, καὶ ταῦτ' ἔλεγον περὶ σφῶν· ὅτε γὰρ τὸ πρότερον ἐπεδημησάτην, τοῦτο μέμνημαι σφῶ ἐπαγγελλομένω. εἰ δὲ νῦν ἀληθῶς

ταύτην τὴν ἐπιστήμην ἔχεται, ἵλεω εἶπτον· ἀτεχνῶς γὰρ ἔγωγε σφῶ ὥσπερ θεῷ προσαγορεύω, συγγνώμην δεόμενος ἔχειν μοι τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων. ἀλλ' ὁρᾶτον, ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδωρε, εἰ ἀληθὴ ἐλέγετον· ὑπὸ γὰρ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐπαγγέλματος οὐδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν. Ἄλλ' εὖ ἴσθι, ὦ Σώκρατες, ἔφατον, τοῦτο οὕτως ἔχον. Μακαρίζω ἄρ' ὑμᾶς ἔγωγε τοῦ κτήματος πολὺ μᾶλλον ἢ μέγαν βασιλέα τῆς ἀρχῆς· τοσόνδε δέ μοι εἶπετον, εἰ ἐν νῶ ἔχεται ἐπιδεικνύναι ταύτην τὴν σοφίαν, ἢ πῶς σφῶν βεβούλευται. Ἐπ' αὐτό γε τοῦτο πάρεσμεν, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐπιδείξοντε καὶ διδάξοντε, εἴαν τις ἐθέλῃ μαθάνειν. Ἄλλ' ὅτι μὲν ἐβελήσουσιν ἅπαντες οἱ μὴ ἔχοντες, ἐγὼ ὑμῖν ἐγγυῶμαι, πρῶτος μὲν ἐγώ, ἔπειτα δὲ Κλεινίας οὐτοσί, πρὸς δ' ἡμῖν Κτήσιππός τε ὅδε καὶ οἱ ἄλλοι οὗτοι, ἦν δ' ἐγὼ δεικνὺς αὐτῷ τοὺς φίλους τοὺς Κλεινίου· οἱ δὲ ἐτύγχανον ἡμᾶς ἤδη περιστάμενοι. ὁ γὰρ Κτήσιππος ἔτυχε πόρρῳ καθεζόμενος τοῦ Κλεινίου, ἐμοὶ δοκεῖν· ὡς δ' ἐτύγχανεν ὁ Εὐθύδημος ἐμοὶ διαλεγόμενος προνενεκῶς εἰς τὸ πρόσθεν, ἐν μέσῳ ὄντος ἡμῶν τοῦ Κλεινίου ἐπεσκότει τῷ Κτησίππῳ τῆς θέας· βουλούμενός τε οὖν θεάσασθαι ὁ Κτήσιππος καὶ ἅμα φιλήκοος ὢν ἀναπηδήσας πρῶτος προσέστη ἡμῖν ἐν τῷ καταντικρύ· οὕτως οὖν καὶ οἱ ἄλλοι ἐκείνον ἰδόντες περιέστησαν ἡμᾶς, οἳ τε τοῦ Κλεινίου φίλοι καὶ οἱ τοῦ Εὐθυδήμου τε καὶ Διονυσοδώρου ἐταῖροι. τούτους δὴ ἐγὼ δεικνὺς ἔλεγον τῷ Εὐθυδήμῳ, ὅτι πάντες ἔτοιμοι εἰεν μαθάνειν· ὃ τε οὖν Κτήσιππος συνέφη μάλα προθύμως καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἐκέλευον αὐτῷ κοινῇ πάντες ἐπιδείξασθαι τὴν δύναμιν τῆς σοφίας.

τὰ δὴ μετὰ ταῦτα, ὦ Κρίτων, πῶς ἂν καλῶς σοι διηγησαίμην; οὐ γὰρ σμικρὸν τὸ ἔργον, δύνασθαι ἀναλαβεῖν διεξιόντα σοφίαν ἀμήχανον ὅσῃν· ὥστ'

ἔγωγε, καθάπερ οἱ ποιηταί, δέομαι ἀρχόμενος τῆς
 διηγήσεως Μούσας τε καὶ Μνήμην ἐπικαλεῖσθαι·
 ἤρξατο δ' οὖν ἐνθένδε ποθὲν ὁ Εὐθύδημος, ὡς ἐγῶμαι·
 ὦ Κλεινία, πότεροί εἰσι τῶν ἀνθρώπων οἱ μανθάνοντες,
 οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς; καὶ τὸ μεράκιον, ἅτε μέγαλου
 ὄντος τοῦ ἐρωτήματος, ἠρυθρίασέ τε καὶ ἀπορήσας
 ἔβλεπεν εἰς ἐμέ· καὶ ἐγὼ γνοὺς αὐτὸν τεθορυβημένον,
 Θάρρει, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κλεινία, καὶ ἀποκρίναι ἀνδρείως,
 ὁπότερά σοι φαίνεται· ἴσως γάρ τοι ὠφελεῖ τὴν
 μεγίστην ὠφέλειαν. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Διονυσόδωρος
 προσκύψας μοι σμικρὸν πρὸς τὸ οὖς, πάννυ μειδιάσας
 τῷ προσώπῳ, Καὶ μὴν, ἔφη, σοί, ὦ Σώκρατες, προλέγω,
 ὅτι ὁπότερ' ἂν ἀποκρίνεται τὸ μεράκιον, ἐξελεγχθήσεται.
 καὶ αὐτοῦ μεταξὺ ταῦτα λέγοντος ὁ Κλεινίας ἔτυχεν
 ἀποκρινάμενος, ὥστε οὐδὲ παρακελεύεσθαι μοι ἐξε-
 γένετο εὐλαβηθῆναι τῷ μερακίῳ, ἀλλ' ἀπεκρίνατο, ὅτι
 οἱ σοφοὶ εἶεν οἱ μανθάνοντες. καὶ ὁ Εὐθύδημος, Καλεῖς
 δέ τινας, ἔφη, διδασκάλους, ἢ οὐ; ὠμολόγει. Οὐκοῦν
 τῶν μανθανόντων οἱ διδάσκαλοι διδάσκαλοί εἰσιν, ὥσπερ
 ὁ κιθαριστῆς καὶ ὁ γραμματιστῆς διδάσκαλοι δήπου
 ἦσαν σοῦ καὶ τῶν ἄλλων παίδων, ὑμεῖς δὲ μαθηταί;
 συνέφη. Ἄλλο τι οὖν, ἡνίκα ἐμανθάνετε, οὐπω
 ἠπίστασθε ταῦτα, ἃ ἐμανθάνετε; οὐκ ἔφη. Ἄρ' οὖν
 σοφοὶ ἦτε, ὅτε ταῦτα οὐκ ἠπίστασθε; Οὐ δῆτα, ἦ
 δ' ὅς. Οὐκοῦν εἰ μὴ σοφοί, ἀμαθεῖς; Πάννυ γε.
 Ὑμεῖς ἄρα μανθάνοντες ἃ οὐκ ἠπίστασθε, ἀμαθεῖς
 ὄντες ἐμανθάνετε. ἐπένευσε τὸ μεράκιον. Οἱ ἀμαθεῖς
 ἄρα σοφοὶ μανθάνουσιν, ὦ Κλεινία, ἀλλ' οὐχ οἱ σοφοί,
 ὡς σὺ οἶει. ταῦτ' οὖν εἰπόντος αὐτοῦ, ὥσπερ ὑπὸ
 διδασκάλου χορὸς ἀποσημήναντος, ἅμα ἀνεθορύβησαν
 τε καὶ ἐγέλασαν οἱ ἐπόμενοι ἐκείνοι μετὰ τοῦ Διονυσο-
 δώρου τε καὶ Εὐθυδήμου· καὶ πρὶν ἀναπνεῦσαι καλῶς
 τε καὶ εὖ τὸ μεράκιον, ἐκδεξάμενος ὁ Διονυσόδωρος,
 Τί δέ, ὦ Κλεινία, ἔφη, ὁπότε ἀποστοματίζοι ὑμῖν ὁ

γραμματιστής, πότεροι ἐμάνθανον τῶν παίδων τὰ ἀποστοματιζόμενα, οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς ; Οἱ σοφοί, ἔφη ὁ Κλεινίας. Οἱ σοφοὶ ἄρα μανθάνουσιν, ἀλλ' οὐχ οἱ ἀμαθεῖς, καὶ οὐκ ὀρθῶς ἄρτι Εὐθυδήμῳ ἀπεκρίνω.

ἐνταῦθα δὴ καὶ πάνυ ἐγέλασάν τε καὶ ἐθορύβησαν οἱ ἐταῖροι τοῖν ἀνδροῖν, ἀγασθέντες τῆς σοφίας αὐτοῖν· οἱ δ' ἄλλοι ἡμεῖς ἐκπεπληγμένοι ἐσιωπῶμεν. γνούς δὲ ἡμᾶς ὁ Εὐθύδημος ἐκπεπληγμένους, ἴν' ἔτι μᾶλλον θαυμάζοιμεν αὐτόν, οὐκ ἀνίει τὸ μειράκιον, ἀλλ' ἡρώτα, καὶ ὥσπερ οἱ ἀγαθοὶ ὀρχησταί, διπλᾶ ἔστρεφε τὰ ἐρωτήματα περὶ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἔφη· Πότερον γὰρ οἱ μανθάνοντες μανθάνουσιν ἂ ἐπίστανται ἢ ἂ μὴ ἐπίστανται ; καὶ ὁ Διονυσόδωρος πάλιν μικρὸν πρὸς με ψιθυρίσας, Καὶ τοῦτ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἕτερον τοιοῦτον, οἷον τὸ πρότερον. ὦ Ζεῦ, ἔφην ἐγώ, ἢ μὴν καὶ τὸ πρότερόν γε καλὸν ὑμῖν ἐφάνη τὸ ἐρώτημα. Πάντ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοιαῦτα ἡμεῖς ἐρωτῶμεν ἄφукτα. Τοιγάρτοι, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖτέ μοι εὐδοκιμεῖν παρὰ τοῖς μαθηταῖς. ἐν δὲ τούτῳ ὁ μὲν Κλεινίας τῷ Εὐθυδήμῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι μανθάνοιεν οἱ μανθάνοντες ἂ οὐκ ἐπίσταντο· ὁ δὲ ἤρετο αὐτόν διὰ τῶν αὐτῶν ὥνπερ τὸ πρότερον· Τί δέ ; ἢ δ' ὅς, οὐκ ἐπίστασαι σὺ γράμματα ; Ναί, ἔφη. Οὐκοῦν ἅπαντα ; ὠμολόγει. Ὅταν οὖν τις ἀποστοματίζῃ ὅτιοῦν, οὐ γράμματα ἀποστοματίζει ; ὠμολόγει. Οὐκοῦν ὦν τι σὺ ἐπίστασαι, ἔφη, ἀποστοματίζει, εἴπερ ταῦτα ἐπίστασαι ; καὶ τοῦτο ὠμολόγει. Τί οὖν ; ἢ δ' ὅς, ἄρα οὐ μανθάνεις ἅττ' ἂν ἀποστοματίζῃ τις, ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος γράμματα μανθάνει ; Οὐκ, ἀλλ', ἢ δ' ὅς, μανθάνω. Οὐκοῦν ἂ ἐπίστασαι, ἔφη, μανθάνεις, εἰ πέρ γε ἅπαντα τὰ γράμματα ἐπίστασαι. ὠμολόγησεν. Οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἀπεκρίνω, ἔφη. καὶ οὕτω σφόδρα τι ταῦτα εἴρητο τῷ Εὐθυδήμῳ καὶ ὁ Διονυσόδωρος ὥσπερ σφαῖραν ἐκδεξάμενος τὸν λόγον πάλιν ἐστοχάζετο τοῦ μειρακίου,

καὶ εἶπεν· Ἐξαπατᾷ σε Εὐθύδημος, ὦ Κλεινία, εἰπὲ γάρ μοι, τὸ μανθάνειν οὐκ ἐπιστήμην ἐστὶ λαμβάνειν τοῦτο, οὐ ἂν τις μανθάνῃ; ὁμολόγει ὁ Κλεινίας. Τὸ δ' ἐπίστασθαι, ἣ δ' ὅς, ἄλλο τι ἢ ἔχειν ἐπιστήμην ἥδη ἐστίν; συνέφη. Τὸ ἄρα μὴ ἐπίστασθαι μήπω ἔχειν ἐπιστήμην ἐστίν; ὁμολόγει αὐτῷ. Πότερον οὖν εἰσιν οἱ λαμβάνοντες ὅτιοῦν οἱ ἔχοντες ἥδη ἢ οἱ ἂν μὴ; Οἱ ἂν μὴ ἔχωσιν. Οὐκοῦν ὁμολόγηκας εἶναι τούτων καὶ τοὺς μὴ ἐπισταμένους, τῶν μὴ ἐχόντων; κατένευσε. Τῶν λαμβανόντων ἄρ' εἰσὶν οἱ μανθάνοντες ἄλλ' οὐ τῶν ἐχόντων; συνέφη. Οἱ μὴ ἐπιστάμενοι ἄρα, ἔφη, μανθάνουσιν, ὦ Κλεινία, ἀλλ' οὐχ οἱ ἐπιστάμενοι.

Plato, *Euthydemus*, init.

74

AN ADVENTURE IN WONDERLAND

ὥς δὲ τοῦ ὕδατος ἐψαύσαμεν, θαυμασίως ὑπερῆδόμεθα καὶ ὑπερεχαίρομεν καὶ πᾶσαν εὐφροσύνην ἐκ τῶν παρόντων ἐποιοῦμεθα καὶ ἀποβάντες ἐνηχόμεθα· καὶ γὰρ ἔτυχε γαλήνη οὖσα καὶ εὐσταθοῦν τὸ πέλαγος. ἔοικε δὲ ἀρχὴ κακῶν μειζόνων γίγνεσθαι πολλάκις ἢ πρὸς τὸ βέλτιον μεταβολή· καὶ γὰρ ἡμεῖς δύο μόνας ἡμέρας ἐν εὐδίᾳ πλεύσαντες, τῆς τρίτης ὑποφαινούσης πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ἄφνω ὀρώμεν θηρία καὶ κήτη πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, ἐν δὲ μέγιστον ἀπάντων ὅσον σταδίων χιλίων καὶ πεντακοσίων τὸ μέγεθος. ἐπῆει δὲ κεχηνὸς καὶ πρὸ πολλοῦ ταραττον τὴν θάλατταν, ἀφρῷ τε περικλυζόμενον καὶ τοὺς ὀδόντας ἐκφαῖνον, ὀξεῖς δὲ πάντας ὥσπερ σκόλοπας καὶ λευκοὺς ὥσπερ ἐλεφαντίνους. ἡμεῖς μὲν οὖν τὸ ὕστατον ἀλλήλους προσειπόντες καὶ περιβαλόντες ἐμένομεν· τὸ δὲ ἥδη

παρῆν, καὶ ἀναρροφήσαν ἡμᾶς αὐτῇ νηὶ κατέπιεν. οὐ μέντοι ἔφθη συναράξαι τοῖς ὁδοῦσιν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀραιωμάτων ἡ ναὺς ἐς τὸ ἔσω διεξέπεσεν. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦμεν, τὸ μὲν πρῶτον σκότος ἦν καὶ οὐδὲν ἑωρῶμεν, ὕστερον δὲ αὐτοῦ ἀναχανόντος εἶδομεν κύτος μέγα καὶ πάντη πλατὺ καὶ ὑψηλόν, ἱκανὸν μυριάνδρῳ πόλει ἐνοικεῖν. ἔκειντο δὲ ἐν μέσῳ καὶ μικροὶ ἰχθύες καὶ ἄλλα πολλὰ θηρία συγκεκομμένα, καὶ πλοίων ἰστία καὶ ἄγκυραι, καὶ ἀνθρώπων ὀστέα καὶ φορτία, κατὰ μέσον δὲ καὶ γῆ καὶ λόφοι ἦσαν, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐκ τῆς ἰλῦος ἦν κατέπιε συνιζάνουσα. ὕλη γοῦν ἐπ' αὐτῆς καὶ δένδρα παντοῖα ἐπεφύκει, καὶ λάχανα ἐβεβλαστήκει, καὶ ἐφύκει πάντα ἐξειργασμένοις. περίμετρον δὲ τῆς γῆς στάδιοι διακόσιοι καὶ τετταράκοντα. ἦν δὲ ἰδεῖν καὶ ὄρνεα τὰ θαλάττια, λάρους καὶ ἀλκύνοντας, ἐπὶ τῶν δένδρων νεοττεύοντα. τότε μὲν οὖν ἐπὶ πολὺ ἐδακρύομεν, ὕστερον δὲ ἀναστήσαντες τοὺς ἐταίρους τὴν μὲν ναῦν ὑπεστηρίξαμεν, αὐτοὶ δὲ τὰ πυρεῖα συντρίψαντες καὶ ἀνακαύσαντες δεῖπνον ἐκ τῶν παρόντων ἐποιούμεθα. παρέκειτο δὲ ἄφθονα καὶ παντοδαπὰ κρέα τῶν ἰχθύων καὶ ὕδωρ ἔτι εἶχομεν. τῇ ἐπιούσῃ δὲ διαναστάντες, εἴ ποτε ἀναχάνοι τὸ κῆτος, ἑωρῶμεν ἄλλοτε μὲν γῆν, ἄλλοτε δὲ ὄρη, ἄλλοτε δὲ μόνον τὸν οὐρανόν, πολλάκις δὲ καὶ νήσους· καὶ γὰρ ἦσθανόμεθα φερομένου αὐτοῦ ὁξέως πρὸς πᾶν μέρος τῆς θαλάττης. ἐπεὶ δὲ ἦδη ἐθάδες τῇ διατριβῇ ἐγενόμεθα, λαβὼν ἐπτὰ τῶν ἐταίρων ἐβάδιζον ἐς τὴν ὕλην, περισκοπήσασθαι τὰ πάντα βουλόμενος. οὕπω δὲ ὅλους πέντε διελθὼν σταδίους εὗρον ἱερὸν Ποσειδῶνος, ὡς ἐδήλου ἡ ἐπιγραφή, καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ τάφους πολλοὺς καὶ στήλας ἐπ' αὐτῶν, πλησίον τε πηγὴν ὕδατος διαυγοῦς, ἔτι δὲ καὶ κυνὸς ὑλακὴν ἠκούομεν καὶ καπνὸς ἐφαίνετο πόρρωθεν καὶ τινα καὶ ἔπαυλιν εἰκάζομεν. σπουδῇ οὖν βαδίζοντες ἐφιστάμεθα πρεσβύτῃ καὶ νεανίσκῳ μάλα προθύμως

πρασίαν τινα ἐργαζομένοις καὶ ὕδωρ ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐπ' αὐτὴν διοχετεύουσιν· ἡσθέντες οὖν ἅμα καὶ φοβηθέντες ἔστημεν· κακῆνοι δὲ ταῦτόν ἡμῖν ὡς τὸ εἶκος παθόντες ἄναυδοι παρεστήκεσαν· χρόνῳ δὲ ὁ πρεσβύτης ἔφη, Τίνες ἄρα ὑμεῖς ἐστε, ὦ ξένοι ; πότερον, ἔφη, τῶν ἐναλιῶν δαιμόνων ἢ ἀνθρωποι δυστυχεῖς ἡμῖν παραπλήσιοι ; καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνθρωποι ὄντες καὶ ἐν γῇ τραφέντες νῦν θαλάττιοι γεγόναμεν, καὶ συνηχόμεθα τῷ περιέχοντι τούτῳ θηρίῳ, οὐδ' ἂν πάσχομεν ἀκριβῶς εἰδότες· τεθνάναι μὲν γὰρ εἰκάζομεν, ζῆν δὲ πιστεύομεν. πρὸς ταῦτα καὶ γὰρ εἶπον· Καὶ ἡμεῖς σοι ἀνθρωποι νεήλυδες, ὦ πάτερ, αὐτῷ σκάφει πρῶτον καταποθέντες. προήλθομεν δὲ νῦν βουλόμενοι μαθεῖν τὰ ἐν τῇ ὕλῃ ὡς ἔχει· πολλὴ γάρ τις καὶ λάσιος ἐφαίνετο. δαίμων δέ τις, ὡς ἔοικεν, ἡμᾶς ἤγαγε, σέ τε ὀφρομένους καὶ εἰσομένους ὅτι οὐ μόνον ἐν τῷδε καθείργμεθα τῷ θηρίῳ· ἀλλὰ φράσον γε ἡμῖν τὴν σαυτοῦ τύχην, ὅστις τε ὢν καὶ ὅπως δεῦρο εἰσῆλθες. ὁ δὲ οὐ πρότερον ἔφη ἐρεῖν οὐδὲ πεύσεσθαι παρ' ἡμῶν πρὶν ξενίων τῶν παρόντων μεταδοῦναι, καὶ λαβὼν ἡμᾶς ἤγεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν. παραθεὶς δὲ ἡμῖν λάχανά τε καὶ ἀκρόδρνα καὶ ἰχθῦς, ἔτι δὲ καὶ οἶνον ἐγχεάς, ἐπειδὴ ἱκανῶς ἐκορέσθημεν, ἐπυνθάνετο ἂν ἐπεπόνθειμεν· καὶ γὰρ πάντα ἐξῆς διηγησάμην, τὸν τε χειμῶνα καὶ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ τὸν ἐν τῷ ἀέρι πλοῦν, καὶ τὸν πόλεμον, καὶ τὰ ἄλλα μέχρι τῆς ἐς τὸ κῆτος καταδύσεως. ὁ δὲ ὑπερθαυμάσας καὶ αὐτὸς ἐν μέρει τὰ καθ' ἑαυτὸν διεξήει λέγων, Τὸ μὲν γένος εἰμί, ὦ ξένοι, Κύπριος, ὀρμηθεὶς δὲ κατ' ἐμπορίαν ἀπὸ τῆς πατρίδος μετὰ παιδός, ὃν ὁρᾶτε, καὶ ἄλλων πολλῶν οἰκετῶν ἔπλεον εἰς Ἰταλίαν, ποικίλον φόρτον κομίζων ἐπὶ νεὸς μεγάλης, ἣν ἐπὶ στόματι τοῦ κήτους διαλελυμένην ἴσως ἐωράκατε. μέχρι μὲν οὖν Σικελίας εὐτυχῶς διεπλεύσαμεν· ἐκείθεν δὲ ἀρπασθέντες ἀνέμῳ σφοδρῷ, τριταῖοι ἐς τὸν

ὠκεανὸν ἀπηνέχθημεν, ἔνθα τῷ κήτει περιτυχόντες καὶ καταποθέντες δύο ἡμεῖς μόνοι τῶν ἄλλων ἀποθανόντων ἐσώθημεν. θάψαντες δὲ τοὺς ἐταίρους καὶ ναὸν τῷ Ποσειδῶνι δειμάμενοι τουτονὶ τὸν βίον ζῶμεν, λάχανα μὲν κηπεύοντες, ἰχθῦς δὲ σιτούμενοι καὶ ἀκρόδρνα. πολλή δέ, ὥς ὁράτε, ἡ ὕλη, καὶ μὴν καὶ ἀμπέλους ἔχει πολλάς, ἀφ' ὧν ἡδιστος οἶνος γίγνεται· καὶ τὴν πηγὴν δὲ ἴσως εἶδετε καλλίστου καὶ ψυχροτάτου ὕδατος. εὐνὴν δὲ ἀπὸ τῶν φύλλων ποιούμεθα καὶ πῦρ ἄφθονον καίομεν καὶ ὄρνεα δὲ θηρεύομεν τὰ εἰσπετόμενα καὶ ζῶντας ἰχθῦς ἀγρεύομεν ἐξιόντες ἐπὶ τὰ βραγχία τοῦ θηρίου, ἔνθα καὶ λουόμεθα, ὁπότεν ἐπιθυμήσωμεν. καὶ μὴν καὶ λίμνη οὐ πόρρω ἐστὶν ἀλμυρὰ σταδίων εἴκοσι τὸ περίμετρον ἰχθῦς ἔχουσα παντοδαπούς, ἐν ᾗ καὶ νηχόμεθα καὶ πλέομεν ἐπὶ σκάφους μικροῦ, ὃ ἐγὼ ἐναυπηγησάμην. ἔτη δὲ ἡμῖν ἐστὶ τῆς καταπόσεως ταῦτα ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἴσως φέρειν ἐδυνάμεθα, οἱ δὲ γεῖτονες ἡμῶν καὶ πάροιχοι σφόδρα χαλεποὶ καὶ βαρεῖς εἰσιν, ἄμικτοί τε ὄντες καὶ ἄγριοι. Ἡ γάρ, ἔφην ἐγώ, καὶ ἄλλοι τινὲς εἰσιν ἐν τῷ κήτει; Πολλοὶ μὲν, ἔφη, καὶ ἄξενοι καὶ τὰς μορφὰς ἀλλόκοτοι· τὰ μὲν γὰρ ἐσπέρια καὶ οὐραῖα τῆς ὕλης Ταριχᾶνες οἰκοῦσιν, ἔθνος ἐγγελυωπὸν καὶ караβοπρόσωπον, μάχιμον καὶ θρασὺ καὶ ὠμοφάγον· τὰ δὲ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς κατὰ τὸν δεξιὸν τοῖχον Τριτωνομένδητες, τὰ μὲν ἄνω ἀνθρώποις ἐοικότες, τὰ δὲ κάτω τοῖς γαλεώταις, ἦττον μέντοι ἄδικοί εἰσι τῶν ἄλλων· τὰ λαιὰ δὲ Καρκινόχειρες καὶ Θυννοκέφαλοι συμμαχίαν τε καὶ φιλίαν πρὸς ἑαυτοὺς πεποιημένοι· τὴν δὲ μεσόγαιαν νέμονται Παγουρίδαι καὶ Ψηττόποδες, γένος μάχιμον καὶ δρομικώτατον· τὰ ἐῶα δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ στόματι τὰ μὲν πολλὰ ἔρημά ἐστι προσκλυζόμενα τῇ θαλάττῃ. ὁμως δὲ ἐγὼ ταῦτα ἔχω φόρον τοῖς Ψηττόποσιν ὑποτελῶν ἐκάστου ἔτους ὄστρεια πεντα-

κόσια. τοιαύτη μὲν ἡ χώρα ἐστίν· ὑμᾶς δὲ χρή ὁρᾶν ὅπως δυνησόμεθα τοσούτοις ἔθνεσι μάχεσθαι καὶ ὅπως βιοτεύσομεν. Πόσοι δέ, ἔφην ἐγώ, πάντες οὗτοί εἰσι; Πλείους, ἔφη, τῶν χιλίων. Ὅπλα δὲ τίνα ἐστὶν αὐτοῖς; Οὐδέν, ἔφη, πλὴν τὰ ὀστᾶ τῶν ἰχθύων. Οὐκοῦν, ἔφην ἐγώ, ἄριστ' ἂν ἔχοι διὰ μάχης ἐλθεῖν αὐτοῖς ἅτε οὖσιν ἀνόπλοις αὐτοὺς γε ὥπλισμένους· εἰ γὰρ κρατήσομεν αὐτῶν, ἀδεῶς τὸν λοιπὸν βίον οἰκήσομεν. ἔδοξε ταῦτα, καὶ ἀπελθόντες ἐπὶ ναῦν παρεσκευαζόμεθα. αἰτία δὲ τοῦ πολέμου ἔμελλεν ἔσεσθαι τοῦ φόρου ἡ οὐκ ἀπόδοσις, ἥδη τῆς προθεσμίας ἐνεστώσης. καὶ δὴ οἱ μὲν ἔπεμπον ἀπαιτοῦντες τὸν δασμόν· ὁ δὲ ὑπεροπτικῶς ἀποκρινάμενος ἀπεδίωξε τοὺς ἀγγέλους. πρῶτοι οὖν οἱ Ψηττόποδες καὶ οἱ Παγουρίδαι χαλεπαίνοντες τῷ Σκινθάρῳ—τοῦτο γὰρ ἐκαλεῖτο—μετὰ πολλοῦ θορύβου ἐπήεσαν. ἡμεῖς δὲ τὴν ἔφοδον ὑποπτεύοντες ἐξοπλισάμενοι ἀνεμένομεν, λόχον τινα προτάξαντες ἀνδρῶν πέντε καὶ εἴκοσιν· προεῖρητο δὲ τοῖς ἐν τῇ ἐνέδρᾳ, ἐπειδὰν ἴδωσι παρεληλυθότας τοὺς πολεμίους, ἐπανίστασθαι· καὶ οὕτως ἐποίησαν, ἐπαναστάντες γὰρ κατόπισθεν ἔκοπτον αὐτούς, καὶ ἡμεῖς δὲ καὶ αὐτοὶ πέντε καὶ εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν ὄντες—καὶ γὰρ ὁ Σκίνθαρος καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ συνεστρατεύοντο—ὑπηντιάζομεν καὶ συμμείξαντες θυμῷ καὶ ῥώμῃ διεκινδυνεύομεν. τέλος δὲ τροπὴν αὐτῶν ποιησάμενοι κατεδιώξαμεν ἄχρι πρὸς τοὺς φωλεοὺς. ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν πολεμίων ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατόν, ἡμῶν δὲ εἰς καὶ ὁ κυβερνήτης, τρίγλης πλευρᾷ διαπαρεῖς τὸ μετάφρενον. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα ἐπηυλισάμεθα τῇ μάχῃ καὶ τρόπαιον ἐστήσαμεν ῥάχιν ξηρὰν δελφίνος ἀναπήξαντες. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι αἰσθόμενοι παρήσαν, τὸ μὲν δεξιὸν κέρας ἔχοντες οἱ Ταριχᾶνες—ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Πήλαμος—τὸ δὲ εὐώνυμον οἱ Θυννοκέφαλοι, τὸ μέσον δὲ οἱ Καρκινόχειρες· οἱ γὰρ Τριτωνο-

μένδητες τὴν ἡσυχίαν ἦγον οὐδετέροις συμμαχεῖν προαιρούμενοι. ἡμεῖς δὲ προαπαντήσαντες αὐτοῖς παρὰ τὸ Ποσειδώνιον συνεμείξαμεν πολλῇ βοῇ χρώμενοι. ἀντήχει δὲ τὸ κύτος ὥσπερ τὰ σπήλαια. τρεψάμενοι δ' αὐτοὺς ἄτε γυμνήτας ὄντας καὶ καταδιώξαντες ἐς τὴν ὕλην τὸ λοιπὸν ἐπεκρατοῦμεν τῆς γῆς. καὶ μετ' οὐ πολὺ κήρυκας ἀποστείλαντες νεκροὺς τε ἀνηροῦντο καὶ περὶ φιλίας διελέγοντο· ἡμῖν δὲ οὐκ ἐδόκει σπένδεσθαι, ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ χωρήσαντες ἐπ' αὐτοὺς πάντας ἄρδην ἐξεκόψαμεν πλὴν τῶν Τριτωνομενδήτων. οὗτοι δὲ ὡς εἶδον τὰ γιγνόμενα, διαδράντες ἐκ τῶν βραγχίων ἀφῆκαν αὐτοὺς ἐς τὴν θάλατταν. ἡμεῖς δὲ τὴν χώραν ἐπελθόντες ἔρημον ἤδη οὔσαν τῶν πολεμίων τὸ λοιπὸν ἀδεῶς κατῳκοῦμεν τὰ πολλὰ γυμνασίους τε καὶ κυνηγεσίους χρώμενοι καὶ ἀμπελουργοῦντες καὶ τὸν καρπὸν συγκομιζόμενοι τὸν ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ὄλως ἐῴκειμεν τοῖς ἐν δεσμωτηρίῳ μεγάλῳ καὶ ἀφύκτῳ τρυφῶσι καὶ λελυμένοις. ἐνιαυτὸν μὲν οὖν καὶ μῆνας ὀκτὼ τοῦτον διήγομεν τὸν τρόπον. τῷ δ' ἐνάτῳ μηνὶ πέμπτῃ ἰσταμένου περὶ τὴν δευτέραν τοῦ στόματος ἄνοιξιν—ἅπαξ γὰρ δὴ τοῦτο κατὰ τὴν ὥραν ἐκάστην ἐποίει τὸ κῆτος, ὥστε ἡμᾶς πρὸς τὰς ἀνοίξεις τεκμαίρεσθαι τὰς ὥρας—περὶ οὖν τὴν δευτέραν, ὥσπερ ἔφη, ἄνοιξιν, ἅφνω βοή τε πολλή καὶ θόρυβος ἠκούετο καὶ ὥσπερ κελεύσματα καὶ εἰρεσίαι· ταραχθέντες οὖν ἀνειρπύσαμεν ἐπ' αὐτὸ τὸ στόμα τοῦ θηρίου, καὶ στάντες ἐνδοτέρῳ τῶν ὀδόντων καθεωρῶμεν ἀπάντων ὧν ἐγὼ εἶδον θεαμάτων παραδοξότατον, ἄνδρας μεγάλους ὅσον ἡμισταδιαίους τὰς ἡλικίας ἐπὶ νήσων μεγάλων προσπλέοντας ὥσπερ τριηρῶν. οἶδα μὲν οὖν ἀπίστοις ἐοικότα ἱστορήσων, λέξω δὲ ὁμως.

νῆσοι ἦσαν ἐπιμήκεις μὲν, οὐ πάνυ δὲ ὑψηλαί, ὅσον ἑκατὸν σταδίων ἐκάστη τὸ περίμετρον· ἐπὶ δὲ αὐτῶν ἔπλεον τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι

καὶ ἑκατόν· τούτων δὲ οἱ μὲν παρ' ἑκάτερα τῆς νήσου καθήμενοι ἐφεξῆς ἐκωπηλάτουν κυπαρίττοις μεγάλαις αὐτοκλάδοις καὶ αὐτοκόμοις ὥσπερ εἰρετμοῖς, κατόπιν δὲ ἐπὶ τῆς πρύμνης, ὡς ἐδοκεῖ, κυβερνήτης ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ εἰστήκει χάλκεον ἔχων πηδάλιον πεντασταδιαῖον τὸ μῆκος· ἐπὶ δὲ τῆς πρῶρας ὅσον τετταράκοντα ὠπλισμένοι αὐτῶν ἐμάχοντο πάντα ἐοικότες ἀνθρώποις πλὴν τῆς κόμης· αὕτη δὲ πῦρ ἦν καὶ ἐκαίετο, ὥστε οὐδὲ κορύθων ἐδέοντο. ἀντὶ δὲ ἰστίων ὁ ἄνεμος ἐμπύπτων τῇ ὕλῃ πολλῇ οὖσῃ ἐν ἑκάστη ἐκόλπου τε αὐτὴν καὶ ἔφερε τὴν νήσον ἢ ἐθέλοι ὁ κυβερνήτης. κελευστής δὲ ἐφειστήκει αὐτοῖς καὶ πρὸς τὴν εἰρεσίαν ὀξέως ἐκινοῦντο ὥσπερ τὰ μακρὰ τῶν πλοίων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον δύο ἢ τρεῖς ἐωρῶμεν, ὕστερον δὲ ἐφάνησαν ὅσον ἑξακόσιοι, καὶ διαστάντες ἐπολέμουν καὶ ἐναυμάχουν. πολλὰ μὲν οὖν ἀντίπρῳροι συνηράσσοντο ἀλλήλαις, πολλὰ δὲ καὶ ἐμβληθεῖσαι κατεδύοντο, αἱ δὲ συμπλεκόμεναι καρτερῶς διηγωνίζοντο καὶ οὐ ῥαδίως ἀπελύοντο· οἱ γὰρ ἐπὶ τῆς πρῶρας παρατεταγμένοι πᾶσαν ἐπεδείκνυντο προθυμίαν ἐπιβαίνοντες καὶ ἀναιροῦντες· ἐζώγει δὲ οὐδεὶς. ἀντὶ δὲ χειρῶν σιδηρῶν πολυπόδας μεγάλους ἐκδεδεμένους ἀλλήλοις ἀπερρίπτουν, οἱ δὲ περιπλεκόμενοι τῇ ὕλῃ κατεῖχον αὐτὴν τὴν νήσον. ἔβαλλον μέντοι καὶ ἐτίτρωσκον ὀστρεοῖς τε ἁμαξοπληθέσι καὶ σπόγγοις πλεθριαίοις. ἡγεῖτο δὲ τῶν μὲν Αἰολοκένταυρος, τῶν δὲ Θαλασσοπότης· καὶ μάχη αὐτοῖς ἐγεγένητο, ὡς ἐδόκει, λείας ἔνεκα· ἐλέγετο γὰρ ὁ Θαλασσοπότης πολλὰς ἀγέλας δελφίνων τοῦ Αἰολοκενταύρου ἐληλακέναι, ὡς ἦν ἀκούειν ἐπικαλούντων ἀλλήλοις καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων ἐπιβοωμένων. τέλος δὲ νικῶσιν οἱ τοῦ Αἰολοκενταύρου, καὶ νήσους τῶν πολεμίων καταδύουσιν ἀμφὶ τὰς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ ἄλλας τρεῖς λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν, αἱ δὲ λοιπαὶ πρύμναν κρουσάμεναι ἔφευγον. οἱ δὲ

μέχρι τινὸς διώξαντες, ἐπειδὴ ἐσπέρα ἦν, τραπόμενοι πρὸς τὰ ναυάγια τῶν πλείστων ἐπεκράτησαν καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀνείλοντο· καὶ γὰρ ἐκείνων κατέδυσαν νῆσοι οὐκ ἐλάττους τῶν ὀγδοήκοντα. ἔστησαν δὲ καὶ τρόπαιον τῆς νησομαχίας ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ κήτους, μίαν τῶν πολεμίων νήσων ἀνασταυρώσαντες. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν νύκτα περὶ τὸ θηρίον ἠύλisanτο ἐξάψαντες αὐτοῦ τὰ ἀπόγεια καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν πλησίον ὀρμισάμενοι· καὶ γὰρ ἀγκύραις ἐχρῶντο μεγάλαις, ὑαλίναις, καρτεραῖς. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ θύσαντες ἐπὶ τοῦ κήτους καὶ τοὺς οἰκείους θάψαντες ἐπ' αὐτοῦ, ἀπέπλεον ἠδόμενοι καὶ ὥσπερ παιᾶνας ᾄδοντες. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νησομαχίαν γενόμενα.

τὸ δ' ἀπὸ τούτου οὐκέτι φέρων ἐγὼ τὴν ἐν τῷ κήτει δίαιταν, ἀχθόμενός τε τῇ μονῇ, μηχανὴν τινα ἐζήτουν, δι' ἧς ἂν ἐξελθεῖν γένοιτο· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔδοξεν ἡμῖν διορύξασι κατὰ τὸν δεξιὸν τοῖχον ἀποδρᾶναι, καὶ ἀρξάμενοι διεκόπτομεν· ἐπειδὴ δὲ προελθόντες ὅσον πέντε σταδίους οὐδὲν ἠνύομεν, τοῦ μὲν ὀρύγματος ἐπαυσάμεθα, τὴν δὲ ὕλην καῦσαι διέγνωμεν· οὕτω γὰρ ἂν τὸ κῆτος ἀποθανεῖν· εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, ῥᾷδια ἔμελλεν ἡμῖν ἔσεσθαι ἢ ἔξοδος. ἀρξάμενοι οὖν ἀπὸ τῶν οὐραίων ἐκαίομεν, καὶ ἡμέρας μὲν ἑπτὰ καὶ ἴσας νύκτας ἀναισθήτως εἶχε τοῦ καύματος, ὀγδόῃ δὲ καὶ ἐνάτῃ συνίεμεν αὐτοῦ νοσοῦντος· ἀργότερον γοῦν ἀνέχασκε, καὶ εἴ ποτε ἀναχάνοι, ταχὺ συνέμνε. δεκάτῃ δὲ καὶ ἐνδεκάτῃ τέλεον ἀπενενέκρωτο καὶ δυσῶδες ἦν· τῇ δωδεκάτῃ δὲ μόλις ἐνενοήσαμεν, ὥς, εἰ μή τις χανόντος αὐτοῦ ὑποστηρίξειε τοὺς γομφίους, ὥστε μηκέτι συγκλεῖσαι, κινδυνεύσομεν κατακλησθέντες ἐν νεκρῷ αὐτῷ ἀπολέσθαι· οὕτω δὴ μεγάλοις δοκοῖς τὸ στόμα διερείσαντες τὴν ναῦν ἐπεσκευάζομεν ὕδωρ τε ὥς ἐν πλείστον ἐμβαλλόμενοι καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια· κυβερνᾶν δ' ἔμελλεν ὁ Σκίνθαρος. τῇ δ'

ἐπιούσῃ τὸ μὲν ἤδη ἐτεθνήκει· ἡμεῖς δὲ ἀνελκύσαντες τὸ πλοῖον καὶ διὰ τῶν ἀραιωμάτων διαγαγόντες καὶ ἐκ τῶν ὀδόντων ἐξάψαντες ἡρέμα καθήκαμεν ἐς τὴν θάλατταν· ἐπαναβάντες δὲ ἐπὶ τὰ νῶτα καὶ θύσαντες τῷ Ποσειδῶνι αὐτοῦ παρὰ τὸ τρόπαιον, ἡμέρας τε τρεῖς ἐπαυλισάμενοι—νηνεμία γὰρ ἦν—τῇ τέταρτῃ ἀπεπλεύσαμεν. ἔνθα δὴ πολλοῖς τῶν ἐκ τῆς ναυμαχίας νεκροῖς ἀπηντῶμεν καὶ προσωκέλλομεν, καὶ τὰ σώματα καταμετροῦντες ἐθαυμάζομεν. καὶ ἡμέρας μὲν τινὰς ἐπλέομεν εὐκράτῳ ἁέρι χρώμενοι· ἔπειτα βορέου σφοδροῦ πνεύσαντος μέγα κρύος ἐγένετο καὶ ὑπ' αὐτοῦ πᾶν ἐπάγη τὸ πέλαγος οὐκ ἐπιπολῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς βάθος ὅσον ἐπὶ τετρακοσίας ὀργυίας, ὥστε καὶ ἀποβάντας διαθεῖν ἐπὶ τοῦ κρυστάλλον. ἐπιμένοντος δὲ τοῦ πνεύματος φέρειν οὐδὲν δυνάμενοι, τοιόνδε τι ἐπενοήσαμεν—ὁ δὲ τὴν γνώμην ἀποφηνάμενος ἦν Σκύνθαρος—σκάψαντες γὰρ ἐν τῷ ὕδατι σπήλαιον μέγιστον, ἐν τούτῳ ἐμείναμεν ἡμέρας τριάκοντα, πῦρ ἀνακαίοντες καὶ σιτούμενοι τοὺς ἰχθύς· εὐρίσκομεν δὲ αὐτοὺς ἀνορύττοντες. ἐπειδὴ δὲ ἤδη ἐπέλιπε τὰ ἐπιτήδεια, προελθόντες καὶ τὴν ναῦν πεπηγυῖαν ἀνασπάσαντες καὶ πετάσαντες τὴν ὀθόνην ἐσυρόμεθα ὥσπερ πλέοντες λείως καὶ προσηνώς ἐπὶ τοῦ πάγου διολισθαίνοντες. ἡμέρᾳ δὲ πέμπτῃ ἀλέα τε ἤδη ἦν καὶ ὁ πάγος ἐλύετο καὶ ὕδωρ πάντα αὐθις ἐγίγνετο.

PART II

1. ἀνδρὸς χαρακτήρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.
Menander 72.
2. πλούτος δὲ πολλῶν ἐπικάλυμ' ἐστὶν κακῶν.
Id. 90.
3. οὐκ ἐμὸν ἀνοίγειν λανθάνουσιν ἀτυχίαν
ἔστ', ἀλλὰ μᾶλλον κατακαλύπτειν φημὶ δεῖν.
Id. 674.
4. μέγιστόν ἐστιν ἄρα τοῖς ἐπταικόσιν
τὸ παρόντας ἐγγὺς τοὺς συναλγοῦντας βλέπειν.
Id. 675.
5. εἰ τᾶλλ' ἀφαιρεῖν ὁ πολὺς εἴωθεν χρόνος
ἡμῶν, τό γε φρονεῖν ἀσφαλέστερον ποιεῖ.
Id. 676.
6. ὁ φθονερός αὐτῷ πολέμιος καθίσταται.
αὐθαιρέτοις γὰρ συνέχεται λύπαις αἰεῖ.
Id. 634.
7. ἀμορφότατος τὴν ὄψιν εἰμὶ γὰρ Φόβος,
πάντων ἐλάχιστον τοῦ καλοῦ μετέχων θεός.
Com. Frag. Adesp. 154.

8. ἡ πού τι χαλεπὸν ἐστὶ τὸ ψευδῇ λέγειν.

Menander 778.

9. τί δ' ὄφελος εὖ λαλοῦντος, ἂν κακῶς φρονῇ ;
οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν ἐστὶ τάληθῇ λέγειν.
ἀδύνατον, ὥς ἔοικε, τάληθές λαθεῖν.

Id. 821.

10. τί τἀλλότριον, ἄνθρωπε βασκανώτατε,
κακὸν ὀξυδορκεῖς, τὸ δ' ἴδιον παραβλέπεις ;

Com. Frag. Adesp. 359.

11. τόλμα τι, κινδύνευε, πράττ', ἀποτύγχανε,
ἐπίτυχε· πάντα μᾶλλον ἢ σαυτὸν προοῦ.

Ibid. 357.

12. στοιχεῖα ταῦτα τῆς ἀρετῆς ἐστὶν δύο,
ἐλπίς τε τιμῆς καὶ φόβος τιμωρίας.

Ibid. 163.

13. ἂν καλὸν ἔχῃ τις σῶμα καὶ ψυχὴν κακὴν,
καλὴν ἔχει ναῦν καὶ κυβερνήτην κακόν.

Menander 1100.

14. πρᾶον κακοῦργος σχῆμ' ὑπείσελθὼν ἀνὴρ
κεκρυμμένη κείται παγὶς τοῖς πλησίον.

Id. 689.

15. ὅστις δὲ διαβολαῖσι πείθεται ταχύ,
ἦτοι πονηρὸς αὐτός ἐστι τοὺς τρόπους,
ἢ παντάπασι παιδαρίου γνώμην ἔχει.

Id. 577.

16. πλεονεξία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν·
οἱ γὰρ θέλοντες προσλαβεῖν τὰ τῶν πέλας
ἀποτυγχάνουσι πολλάκις νικώμενοι,
τὰ δ' ἴδια προστιθέασι τοῖς ἀλλοτρίοις.
Menander 557.

17. οὗτος κράτιστός ἐστ' ἀνὴρ, ὦ Γοργία,
ὅστις ἀδικεῖσθαι πλείστ' ἐπίστατ' ἐγκρατῶς·
τὸ δ' ὀξύθυμον τοῦτο καὶ λίαν πικρὸν
δεῦγμ' ἐστὶν εὐθύς πᾶσι μικροψυχίας.
Id. 95.

18. μεράκιον, οὗ μοι κατανοεῖν δοκεῖς ὅτι
ὑπὸ τῆς ἰδίας ἕκαστα κακίας σήπεται,
καὶ πᾶν τὸ λυμαινόμενόν ἐστιν ἔνδοθεν.
οἶον ὁ μὲν ἰός, ἂν σκοπῆς, τὸ σιδήριον,
τὸ δ' ἱμάτιον οἱ σῆτες, ὁ δὲ θρίψ τὸ ξύλον. 5
σὲ δὲ τὸ κάκιστον τῶν κακῶν πάντων, φθόνος
φθισικὸν πεποίηκε καὶ ποιήσει καὶ ποιεῖ,
ψυχῆς πονηρᾶς δυσσεβῆς παράστασις.
Id. 540.

19. οἶοι λαλοῦμεν ὄντες οἱ τρισάθλιοι
ἅπαντες οἱ φυσῶντες ἐφ' ἑαυτοῖς μέγα·
αὐτοὶ γὰρ οὐκ ἴσασιν ἀνθρώπων φύσιν.
οὗτος μακάριος ἐν ἀγορᾷ νομίζεται·
ἐπὰν δ' ἀνοίξῃ τὰς θύρας τρισάθλιος, 5
γύνῃ κρατεῖ πάντων, ἐπιτάττει, μάχετ' αἰεί.
ἀπὸ πλειόνων ὀδυνᾷτ', ἐγὼ δ' ἀπ' οὐδενός.
Id. 302.

20. ὅταν τι μέλλῃς τὸν πέλας κακηγορεῖν,
αὐτὸς τὰ σαυτοῦ πρῶτον ἐπισκέπτου κακά.
Id. 710.

21. τοὺς εὖ γεγονότας καὶ τεθραμμένους καλῶς
καὶ τοῖς κακοῖς δεῖ λόγον ἔχειν εὐφημίας.

Menander 664.

22. τὸ μὲν λέγειν βροτοῖς
ἢ φύσις ἔδωκε, τὸ δὲ καλῶς λέγειν τέχνη.

Com. Frag. Adesp. 403.

23. δεῖται προφάσεως ἢ πονηρία μόνον.

Ibid. 446.

24. γέρων γέροντι γλώτταν ἡδίστην ἔχει,
παῖς παιδί, καὶ γυναικὶ πρόσφορον γυνή,
νοσῶν τ' ἀνὴρ νοσοῦντι, καὶ δυσπραξία
ληφθεὶς ἐπωδός ἐστι τῷ πειρωμένῳ.

Ibid. 1206.

25. περὶ μεγάλων γὰρ πραγμάτων σκοποῦμένοις
εὐνουςτάτη σύμβουλος ἢ παρρησία.

Ibid. 355.

26. ἀβαρὲς γὰρ ὄρκος χρῆμα σοί γ' εἶναι δοκεῖ,
ὃ παντὸς ἄχθους ἐστὶ δυσφορώτερον.

Ibid. 158.

27. οὐκ ἔργον ἐστὶν εὖ λέγειν, ἀλλ' εὖ φρονεῖν·
πολλοὶ γὰρ εὖ λέγοντες οὐκ ἔχουσι νοῦν.

Poseidippus 33.

28. ὅταν λέγῃς μὲν πολλά, μανθάνῃς δὲ μή,
τὸ σὸν διδάξας τοῦμόν οὐ μαθὼν ἔσει.

Menander 684.

29. ὁ μὲν λόγος σου, παῖ, κατ' ὀρθὸν εὐδρομεῖ,
τὸ δ' ἔργον ἄλλην οἶμον ἐκπορεύεται.

Menander 681.

30. ὁ μὴ φρονῶν μέν, πολλὰ δ' ἐφ' ἐκάστου λαλῶν
δείκνυσιν αὐτοῦ τὸν τρόπον τοῖς ῥήμασιν.

Id. 682.

31. ὁ μὲν λόγος σου συνέσεως πολλῆς γέμει,
τὰ δ' ἔργα σύνεσιν οὐκ ἔχοντα φαίνεται.

Id. 680.

32. ὁ σκληρότατος πρὸς υἱὸν ἐν τῷ νουθετεῖν
τοῖς μὲν λόγοις πικρός ἐστι, τοῖς δ' ἔργοις πατήρ.

Id. 662.

33. αἰσχύνομαι τὸν πατέρα, Κλειτοφῶν, μόνον·
ἀντιβλέπειν ἐκείνον οὐ δυνήσομαι
ἀδικῶν, τὰ δ' ἄλλα ῥαδίως χειρώσομαι.

Id. 586.

34. μηδὲν ὀδύνα τὸν πατέρα, γινώσκων ὅτι
ὁ μέγιστον ἀγαπῶν δι' ἐλάχιστ' ὀργίζεται.

Id. 659.

35. οὐκ ἔστι μείζων ἡδονὴ ταύτης πατρί,
ἢ σωφρονοῦντα καὶ φρονοῦντ' ἰδεῖν τινα
τῶν ἐξ ἑαυτοῦ.

Id. 603.

36. οὐκ ἔστ' ἄκουσμ' ἥδιον ἢ ῥηθεὶς λόγος
πατρὸς πρὸς υἱὸν περιέχων ἐγκώμιον.

Id. 660.

37. ὁ λοιδορῶν τὸν πατέρα δυσφήμῳ λόγῳ
τὴν εἰς τὸ θεῖον ἐκμελετᾷ βλασφημίαν.

Menander 715.

38. ὁ μὴ τρέφων τεκοῦσαν ἐκ τέχνης νέος
ἄκαρπος οὗτός ἐστ' ἀπὸ ῥίζης κλάδος.

Id. 716.

39. νόμος γονεῦσιν ἰσοθέους τιμὰς νέμειν.

Id. 805.

40. τοῦτον εὐτυχέστατον λέγω,
ὅστις θεωρήσας ἀλύπως, Παρμένων,
τὰ σεμνὰ ταῦτ' ἀπῆλθεν, ὅθεν ἦλθεν, ταχύ,
τὸν ἥλιον τὸν κοινόν, ἄστρ', ὕδωρ, νέφη,
πῦρ· ταῦτα, καὶ ἑκατὸν ἔτη βιωῶς, αἰὲν 5
ὄψει παρόντα, καὶ ἐνιαυτοὺς σφόδρ' ὀλίγους,
σεμνότερα τούτων ἕτερα δ' οὐκ ὄψει ποτέ.
πανήγυριν νόμισόν τιν' εἶναι τὸν χρόνον,
ὃν φημι, τοῦτον, ἢ ᾗ πεδημίαν, ἐν ᾗ
ὄχλος, ἀγορά, κλέπται, κυβεῖται, διατριβαί. 10

Id. 481.

41. ἄνθρωπος ὢν μηδέποτε τὴν ἀλυπίαν
αἰτοῦ παρὰ θεῶν, ἀλλὰ τὴν μακροθυμίαν.
ὅταν γὰρ ἄλυπος διὰ τέλους εἶναι θέλῃς
ἢ δεῖ θεόν σ' εἶναί τιν' ἢ τάχα δὴ νεκρόν.
παρηγόρει δὲ τὰ κακὰ δι' ἐτέρων κακῶν. 5

Id. 549.

42. ὅταν εἰδέναι θέλῃς σεαυτὸν ὅστις εἶ,
ἔμβλεψον εἰς τὰ μνήμαθ' ὡς ὁδοιπορεῖς.
ἐνταῦθ' ἔνεστ' ὅστ'α τε καὶ κούφη κόνις

ἀνδρῶν βασιλέων καὶ τυράννων καὶ σοφῶν
 καὶ μέγα φρονούντων ἐπὶ γένει καὶ χρήμασιν 5
 αὐτῶν τε δόξῃ καὶ πὶ κάλλει σωμάτων.
 καὶ τ' οὐδὲν αὐτοῖς τῶνδ' ἐπήρκεσεν χρόνος.
 κοινὸν τὸν ἄδην ἔσχον οἱ πάντες βροτοί.
 πρὸς ταῦθ' ὁρῶν γίγνωσκε σαυτὸν ὅστις εἶ.
 Menander 538.

43. Ἄιδην ὑπειλήφασιν ὑπὸ τῇ γῇ τόπον
 βαθύν, πολύχωρον καὶ ζοφερὸν κἀνήλιον.
Com. Frag. Adesp. 363.

44. καὶ πυραμίδες στῆλαι τε κάπιγράμματα
 πῶς οὐ περιττὰ παιδιαῖς τ' εἰκότα ;
Ibid. 364.

45. ἄνευ κακῶν γὰρ οἰκίαν οἰκουμένην
 οὐκ ἔστιν εὐρεῖν, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἡ τύχῃ
 τούτων δίδωσιν ἀφθονίαν, τοῖς δ' οἱ τρόποι.
 Menander 589.

46. ὦ μεταβολαῖς χαίρουσα παντοίαις τύχῃ,
 σὸν ἐστ' ὄνειδος τοῦθ', ὅταν τις ὦν ἀνὴρ
 δίκαιος ἀδίκους περιπέσῃ συμπτώμασιν.
Id. 590.

47. ἄνοια θνητοῖς δυστύχημ' αὐθαίρετον.
 τί σαυτὸν ἀδικῶν τὴν τύχην κατατιγᾷ ;
Id. 618.

48. ἔξωθέν εἰσιν οἱ δοκοῦντες εὐτυχεῖν
 λαμπροί, τὰ δ' ἔνδον πᾶσιν ἀνθρώποις ἴσοι.
Id. 609.

49. πειρῶ τύχης ἄνοιαν ἀνδρείως φέρειν.

Menander 812.

50. ἀνθρωπίνως χρὴ τὰς τύχας φέρειν, ξένη.
τὰ κοινὰ κοινῶς δεῖ φέρειν συμπτώματα.

Id. 816.

51. ἡδύ γ' ἀποθνήσκειν ὅτῳ ζῆν μὴ πάρεσθ' ὥς βούλεται.

Id. 930.

52. πολλῶν ἰατρῶν εἴσοδοί μ' ἀπώλεσαν.

Id. 1112.

53. εἰ πάντες ἐβοηθοῦμεν ἀλλήλοις αἰεί,
οὐδεὶς ἂν ὦν ἄνθρωπος ἐδεήθη τύχης.

Id. 679.

54. πολὺ γ' ἐστὶ πάντων κτῆμα τιμιώτατον
ἅπασιν ἀνθρώποισιν εἰς τὸ ζῆν τέχνη.
τὰ μὲν γὰρ ἄλλα καὶ πόλεμος καὶ μεταβολαὶ
τύχης ἀνήλωσ', ἡ τέχνη δὲ σφάζεται.

Hipparchos 2.

55. ἀπραγμόνως ζῆν ἡδύ· μακάριος βίος
καὶ σεμνός, ἂν ᾗ μεθ' ἐτέρων ἀπραγμόνων·
ἐν θηρίοις δὲ καὶ πιθήκοις ὄντα δεῖ
εἶναι πίθηκον· ὦ ταλαιπώρου βίου.

Philippides 18.

56. ὅταν ἀτυχεῖν σοι συμπέσῃ τι, δέσποτα,
Εὐριπίδου μνήσθητι, καὶ ῥάων ἔσει·
“οὐκ ἔστιν ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ.”
εἶναι δ' ὑπόλαβε καὶ σὲ τῶν πολλῶν ἓνα.

Apollodorus 1.

57. ὁ πρῶτος εἰπὼν “μεταβολὴ πάντων γλυκύ,”
οὐχ ὑγίαινε, δέσποτ'. ἐκ μὲν γὰρ κόπου
γλυκεῖ' ἀνάπαυσις, ἐξ ἀλουσίας δ' ὕδωρ,
καὶ τᾶλλα τοιαῦτ'. ἂν δέη δ' ἐκ πλουσίου
πτωχὸν γενέσθαι, μεταβολὴ μὲν, ἡδὺ δ' οὔ. 5
ὥστ' οὐχὶ πάντων ἐστὶ μεταβολὴ γλυκύ.

Com. Frag. Adesp. 115.

58. παύσασθε νοῦν λέγοντες· οὐδὲν γὰρ πλέον
ἀνθρώπινος νοῦς ἐστίν, ἀλλ' ὁ τῆς τύχης
(εἴτ' ἐστὶ τοῦτο πνεῦμα θεῖον εἴτε νοῦς)
τοῦτ' ἐστὶ τὸ κυβερνῶν ἅπαντα καὶ στρέφον 5
καὶ σῶζον, ἡ πρόνοια δ' ἡ θνητὴ καπνὸς
καὶ φλήναφος· πείσθητε κοῦ μέμψεσθέ με·
πάνθ' ὅσα νοοῦμεν ἢ λέγομεν ἢ πράττομεν
τύχῃ 'στίν, ἡμεῖς δ' ἐσμεν ἐπιγεγραμμένοι.
τύχῃ κυβερνᾷ πάντα· ταύτην καὶ φρένας 10
δεῖ καὶ πρόνοιαν τὴν θεὸν καλεῖν μόνην,
εἰ μὴ τις ἄλλως ὀνόμασιν χαίρει κενοῖς.

Menander 482.

59. Α. Τύχην ἀμύνεσθαι ; τίνα τρόπον ; Β. Φιλοσόφως.
Α. Τὸν Δία δὲ πῶς ὕοντα ; τὸν βορέαν δὲ πῶς ;
Β. Ζητοῦμεν ἱμάτιον, βαλανεῖον, πῦρ, στέγην·
οὐχ ὑόμενοι καθήμεθ' οὐδὲ κλάομεν.

Com. Frag. Adesp. 118.

60. γνώμη γὰρ οὐδέν ἐστιν, ἡ τύχῃ δὲ πᾶν,
ἥς ἡδὺς ὁ τυχὼν ἐστὶ καὶ νομίζεται.

Ibid. 147.

61. ἀλλ' εἴθε μήτε πρότερον ἠὲξάμην τάλας
μήτ' ἔσχον ἐπινεύουσιν εὐθὺς τὴν τύχην.

Ibid. 156.

62. οἰκτροτάτον ἐστι πείραν ἐπὶ γήρως ὁδῶ
ἀδίκου τύχης δίκαιος εἰληφῶς τρόπος.
Menander 671.

63. ἄνδρα τὸν ἀληθῶς εὐγενῇ καὶ τὰγαθὰ
καὶ τὰ κακὰ δεῖ πταίοντα γενναίως φέρειν.
Id. 672.

64. ταῖς ἀτυχίαισι μὴ ᾽πίχαιρε τῶν πέλας·
πρὸς τὴν τύχην γὰρ ζυγομαχεῖν οὐ ῥάδιον.
Id. 673.

65. οὐκ ἔστι λύπης, ἂν περ ὀρθῶς τις σκοπῇ,
ἄλγημα μείζον τῶν ἐν ἀνθρώπου φύσει.
Id. 667.

66. πολλῶν φύσει τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις κακῶν
ὄντων μέγιστόν ἐστιν ἡ λύπη κακόν.
Id. 668.

67. οὐκ ἔστιν ὀργῆς, ὥς ἔοικε, φάρμακον
ἀλλ' ἢ λόγος σπουδαῖος ἀνθρώπου φίλου.
Id. 630.

68. πάντων ἰατρὸς τῶν ἀναγκαίων κακῶν
χρόνος ἐστίν· οὗτος καὶ σὲ νῦν ἰάσεται.
Id. 677.

69. τῷ μὲν τὸ σῶμα διατεθημένῳ κακῶς
χρεῖα ᾽στ' ἰατροῦ, τῷ δὲ τὴν ψυχὴν φίλου·
λύπην γὰρ εὖνους οἶδε θεραπεύειν λόγος.
Id. 591.

70. εἰ καὶ σφόδρ' ἀλγείς, μηδὲν ἡρεθισμένος
 πράξης προπετῶς· ὀργῆς γὰρ ἀλογίστου κρατεῖν
 ἐν ταῖς ταραχαῖς μάλιστα τὸν φρονοῦντα δεῖ.

Menander 574.

71. ὅταν ἕτερός σοι μηδὲ ἐν τέλεον διδῶ,
 δέξαι τὸ μόριον· τοῦ λαβεῖν γὰρ μηδὲ ἐν
 τὸ λαβεῖν ἔλαττον πλείον ἔσται σοι πολὺ.

Id. 571.

72. φιλοῦσιν ἰατροὶ λέγειν
 τὰ φαῦλα μείζω καὶ τὰ δειν' ὑπέρφοβα,
 πυργοῦντες αὐτούς.

Id. 497.

73. οὐδεὶς ἐστὶ μοι
 ἀλλότριος, ἂν ᾗ χρηστός· ἡ φύσις μία
 πάντων, τὸ δ' οἰκεῖον συνίστησιν τρόπος.

Id. 602.

74. Ἑλληνές εἰσιν ἄνδρες, οὐκ ἀγνώμονες,
 καὶ μετὰ λογισμοῦ πάντα πράττουσιν τινος.

Id. 617.

75. νόμος φυλαχθεὶς οὐδὲν ἐστὶν ἢ νόμος,
 ὃ μὴ φυλαχθεὶς καὶ νόμος καὶ δῆμιος.

Id. 700.

76. μὴ πάσχε πρῶτον τὸν νόμον καὶ μάνθανε·
 πρὸ τοῦ παθεῖν δὲ τῷ φόβῳ προλαμβάνου.

Id. 701.

77. νόμον φοβηθεὶς οὐ ταραχθήσει νόμῳ.

Id. 858.

78. δέσποιν' ἀπασῶν, πότνι' Ἀθηναίων πόλι,
 ὥς πάγκαλόν σου φαίνεται τὸ νεώριον,
 ὥς καλὸς ὁ Παρθενῶν, καλὸς δ' ὁ Πειραιεύς.
 ἄλση δὲ τίς πω τοιάδ' ἔσχ' ἄλλη πόλις ;
 καὶ τοῦρανοῦ γ', ὥς φασιν, ἐστὶν ἐν καλῷ. 5
Com. Frag. Adesp. 340.

79. ὁ τῶν γεωργῶν ἡδονὴν ἔχει βίος,
 ταῖς ἐλπίσιν τάλγεινὰ παραμυθούμενος.
 Menander 641.

80. ἐγὼ γεωργῷ τὸν ἀγρόν, οὐχ ὅπως τρέφῃ
 αὐτός με, παρ' ἐμοῦ δ' ἵνα τροφὴν προσλαμβάνῃ.
 σκάπτω γὰρ αὐτὸς ἐπιμελῶς, σπείρω τ' αἰεί,
 καὶ πάντα ποιῶ πρὸς τὸ δούς τι καὶ λαβεῖν.
 ὁ δὲ λαμβάνει μὲν, ἀποδίδωσι δ' οὐδὲ ἔν. 5
Com. Frag. Adesp. 108.

81. ἄρ' ἐστὶν ἀρετῆς καὶ βίου διδάσκαλος
 ἐλευθέρου τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγρός ;
 Menander 408.

82. πέτρας γεωργεῖν ἐστι συμφορώτερον
 ἢ πεδία χαλεποὺς γείτονας κεκτημένοις.
Com. Frag. Adesp. 380.

83. ὅταν γάρ, οἶμαι, λευκὸς ἄνθρωπος, παχύς,
 ἀργός, λάβῃ δίκηλλαν εἰωθὸς τρυφᾶν
 πενταστάτηρον, γίγνεται τὸ πνεῦμ' ἄνω.
 Sosicrates 1.

84. ὅστις ἐπὶ δεῖπνον ὄψ' κληθεὶς ἔρχεται,
 ἢ χωλός ἐστίν ἢ οὐ δίδωσι συμβολάς.
Com. Frag. Adesp. 155.

85. ἀλλὰ ξενῶνας οἶγε καὶ ῥᾶνον δόμους,
στρώωννυ τε κοίτας καὶ πυρὸς φλέξον μένος,
κρατῆρά τ' αἵρου καὶ τὸν ἡδιστον κέρα.
Com. Frag. Adesp. 1211.

86. εἰς οἰκίαν ὅταν τις εἰσῇ φίλου,
ἔστιν θεωρεῖν, Νικοφῶν, τὴν τοῦ φίλου
εὐνοίαν εὐθὺς εἰσιόντα τὰς θύρας.
ὁ θυρωρὸς ἱλαρὸς πρῶτόν ἐστιν ἡ κύων,
ἔσηγε καὶ προσῆλθ', ὑπαντήσας δέ τις ·
δίφρον εὐθέως ἔθηκε, καὶ μηδεὶς λέγῃ.
- Apollodorus 14.

87. *κόψω τὴν θύραν.*
ἀλλ' ἐψόφηκεν ἡ θύρα. τίς οὐξιὼν ;
 Menander 860.

88. πρὸς ταῖς ἐμαντοῦ νῦν θύραις ἔστηκ' ἐγώ.
Id. 830.

89. ὄνειδος αἰσχρὸς βίος ὅμως καὶν ἡδὺς ᾗ.
Id. 756.

90. A. Ὁ φανὸς ἡμῖν οὐκ ἔφαινεν οὐδὲ ἔν.
B. Ἐπειτα φυσᾶν δυστυχήs οὐκ ἡδύνω;
Philippides 16.

91. ἅπανθ' ὅσα ζῇ καὶ τὸν ἥλιον βλέπει
τὸν κοινὸν ἡμῖν, δοῦλα ταῦτ' ἔσθ' ἡδονῆς.
Menander 611.

92. καίτοι νέος ποτ' ἐγενόμην καὶ γῶ, γύναι,
ἀλλ' οὐκ ἐλούμην πεντάκις τῆς ἡμέρας
τότ'. ἀλλὰ νῦν. οὐδὲ χλανίδ' εἶχον· ἀλλὰ νῦν.

οὐδὲ μῦρον εἶχον· ἀλλὰ νῦν. καὶ βάνφομαι,
καὶ παρατιλοῦμαι νῇ Δία καὶ γενήσομαι 5
Κτήσιππος, οὐκ ἄνθρωπος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ·
καὶ ὥς ἐκεῖνος κατέδομαι καὶ τοὺς λίθους
ἀπαξάπαντας, οὐ γὰρ οὖν τὴν γῆν μόνην.
Menander 363.

93. A. Χαῖρ', ὦ Γλυκέριον. ΓΛ. Καὶ σύ. A. Πολ-
λοστῷ χρόνῳ
ὀρῶ σε.
Id. 329.

94. ὦ δυστυχής,
τί οὐ καθεύδεις; σύ μ' ἀποκναίεις περιπατῶν.
Id. 341.

95. ὦ τρισκατάρατε ζωπύρει τοὺς ἄνθρακας.
Id. 71.

96. A. Ἀγαθόν τί μοι γένοιτο, πολύτιμοι θεοί·
ὑποδούμενος τὸν ἱμάντα γὰρ τῆς δεξιᾶς
ἐμβάδος ἀπέρρηξ'. B. Εἰκότως, ὦ φλήναφε·
σαπρὸς γὰρ ἦν, σὺ δὲ μικρολόγος ἄρ' οὐ θέλων
καινὰς πρίασθαι. 5
Id. 109.

97. περὶ τὸν τράχηλον ἀλύσιόν τί σοι δότω.
Id. 258.

98. εἴτ' εὐθὺς οὕτω τὰς τραπέζας αἴρετε,
μύρα, στεφάνους ἐτοίμασον, σπονδὰς ποίει.
Id. 273.

99. ἀλλ' οὔτε δούλους οὔτε μὰ Δί' ἂν τις φίλους
κτῆσαιτο πολλοὺς ἀπ' ὀλίγου νομίσματος.

Com. Frag. Adesp. 166.

100. ὥς κρεῖττόν ἐστι δεσπότου χρηστοῦ τυχεῖν
ἢ ζῆν ταπεινῶς καὶ κακῶς ἐλεύθερον.

Menander 1093.

101. ἐλευθέρως δούλευε· δούλος οὐκ ἔσει.

Id. 857.

102. ἐλεύθερος πᾶς ἐνὶ δεδούλωται, νόμφ,
δυοῖν δὲ δούλος καὶ νόμφ καὶ δεσπότη.

Id. 699.

103. δούλῳ γενομένῳ, δούλε, δουλεύων φοβοῦ·
ἀμνημονεῖ γὰρ ταῦρος ἀργήσας ζυγοῦ.

Id. 698.

104. ἂν πάντα δουλεύειν ὁ δούλος μανθάνῃ,
πονηρὸς ἔσται· μεταδίδου παρρησίας,
βελτίον' αὐτὸν τοῦτο ποιήσει πολύ.

Id. 370.

105. οὐ δεῖ γὰρ ἀδικεῖν οἰκέτας, ἄλλως τε καὶ
ὅταν μετ' εὐνοίας τι μὴ πονηρία
πταίσωσιν· αἰσχρόν ἐστι τοῦτο γὰρ πάνν.

Id. 110.

106. ὅταν ἀτυχῇ τις, εὐνοοῦντος οἰκέτου
οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα κάλλιον βίφ.

Id. 644.

107. ἔμοι πόλις ἐστὶ καὶ καταφυγὴ καὶ νόμος
καὶ τοῦ δικαίου τοῦ τ' ἀδίκου παντὸς κριτῆς
ὁ δεσπότης. πρὸς τοῦτον ἕνα δεῖ ζῆν ἐμέ.

Menander 581.

108. ὅταν ἐκ πονηροῦ πράγματος κέρδος λάβῃς,
τοῦ δυστυχεῖν νόμιξέ σ' ἀρραβὼν ἔχειν.

Id. 697.

109. ἀργύριον ἂν ᾗ, πάντα θεῖ καλᾶνεται.

Com. Frag. Adesp. 522.

110. ἵππον ταλάντων εἶχε πεντεκαίδεκα,
αὐτὸς δὲ χαλκῶν τιμιώτερος τριῶν.

Ibid. 376.

111. δεινὸν πένεσθαι, χεῖρον εὐπορεῖν κακῶς.

Ibid. 273.

112. τὸν χλανίδα πάντες, ὥς ἔοικεν, οὐκ ἐμὲ
προσηγόρευον· οὐδὲ εἰς νῦν μοι λαλεῖ.

Poseidippus 31.

113. οὐκ οἶδ' ὅτῳ πέποιθας· ἀργυρίῳ, πάτερ;
ὁ καιρὸς ὁ τυχὼν τοῖς μὲν οὐ κεκτημένοις
ἔδωκε, τῶν κεκτημένων δ' ἀφείλετο.

Apollodorus 16.

114. οὐ δεῖ λέγειν γὰρ μακάριον τὸν χρήματα
ἔχοντα πλεῖστα, τὸν δὲ μὴ λυπούμενον.

Id. 11.

115. ψυχὴν ἔχειν δεῖ πλουσίαν· τὰ δὲ χρήματα
ταῦτ' ἐστὶν ὄψις, παραπέτασμα τοῦ βίου.

Menander 1094.

116. *κἂν μυρίων γῆς κυριεύης πήχεων,
θανὼν γενήσῃ τάχα τριῶν ἢ τεττάρων.*
Menander 1099.
117. *βέλτιστε, μὴ τὸ κέρδος ἐν πᾶσιν σκόπει.*
Id. 854.
118. *πένης λέγων τᾶληθές οὐ πιστεύεται.*
Id. 866.
119. *ἐμὲ δ' ἄδικεῖτω πλούσιος καὶ μὴ πένης·
ῥᾶον φέρειν γὰρ κρειττόνων τυραννίδα.*
Id. 688.
120. *πλοῦτος ἀλόγιστος προσλαβὼν ἐξουσίαν
καὶ τοὺς φρονεῖν δοκοῦντας ἀνοήτους ποιεῖ.*
Id. 665.
121. *οὐπώποτ' ἐξήλωσα πλουτοῦντα σφόδρα
ἄνθρωπον, ἀπολαύοντα μηδὲν ὧν ἔχει.*
Id. 624.
122. *ἔχω δὲ πολλὴν οὐσίαν καὶ πλούσιος
καλοῦμ' ὑπὸ πάντων, μακάριος δ' ὑπ' οὐδενός.*
Id. 612.
123. *πένητος οὐδέν ἐστι δυστυχέστερον·
ἅπαντα μοχθεῖ κάγρυπνεῖ κἀργάζεται
ἔν' ἄλλος ἐλθὼν μεταλάβῃ, κτήσιν τ' ἔχῃ.*
Id. 597.
124. *οὕτω μαθεῖν δεῖ πάντα καὶ πλοῦτον φέρειν·
ἀσχημοσύνης γὰρ γίγνεται ἐνίοις αἴτιος.*
Id. 323.

125. οὐδεὶς ἐπλούτησεν ταχέως δίκαιος ὢν.
 ὁ μὲν γὰρ αὐτῷ συλλέγει καὶ φείδεται,
 ὁ δὲ τὸν πάλαι τηροῦντ' ἐνεδρεύσας πάντ' ἔχει.
 Menander 294.

126. τὸ κουφότατόν σε τῶν κακῶν πάντων δάκνει,
 πενία· τί γὰρ τοῦτ' ἐστίν; ἥς γένοιτ' ἂν εἰς
 φίλος βοηθήσας ἱατρὸς ῥαδίως.
 Id. 282.

127. μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει.
 χρήται γὰρ οὗτος εἰς ἃ δεῖ ταύτη καλῶς.
 Id. 114.

128.   τρία γάρ ἐστι, δέσποτα,
 δι' ὧν ἅπαντα γίγνεται, ἡ κατὰ τοὺς νόμους,
 ἡ ταῖς ἀνάγκαις ἡ τὸ τρίτον ἔθει τινί.
 Id. 155.

129. δραχμῆς μὲν αὐλεῖ, τεττάρων δὲ παύεται.
 Com. Frag. Adesp. 268.

130. δις παῖδες οἱ γέροντες.
 Menander 517.

131. διὰ τὴν τέχνην μὲν γνωρίμους ἐκτησάμην
 πολλοὺς, διὰ τὸν τρόπον δὲ τοὺς πλείστους
 φίλους.
 Poseidippus 32.

132.   τὸν θρυλούμενον
 ἀλῶν μέδιμνον συγκατεδηδοκῶς χρόνῳ
 ἔστω φίλος σοι.
 Com. Frag. Adesp. 176.

133. οὐδεὶς δὲ νικᾷ μὴ θελούσης τῆς τύχης.
Com. Frag. Adesp. 1207.

134. ἐλαφρὸν παραινεῖν τῷ κακῶς πεπραγότι.
Ibid. 1284.

135. χωρὶς γὰρ οἰκοῦσ' ἀρεταὶ τῶν ἡδονῶν.
Ibid. 1286.

136. διψῶντι γάρ τοι πάντα προσφέρων σοφὰ
 οὐκ ἂν πλέον τέρψεαις ἢ ἔμπιεν διδούς.
Ibid. 1216 b.

137. παχεῖα γαστήρ λεπτὸν οὐ τίκει νόον.
Ibid. 1234.

138. θεοῦ θέλοντος δυνατὰ πάντα γίνεται.
Ibid. 1266.

139. οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθόν ἐσθ' ὁ πλοῦς.
Ibid. 600.

140. ἐν τοῖς ἔμαυτοῦ δικτύοις ἀλώσομαι.
Ibid. 560.

141. λέων ὅπου χρή, καὶ πίθηκος ἐν μέρει.
Ibid. 561.

142. τὴν αὐτὸς αὐτοῦ γὰρ θύραν κρούει λίθῳ.
Ibid. 564.

143. δίκη δίκην ἔτικτε καὶ βλάβη βλάβην.
Ibid. 542.

144. πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίου ἀπώλεσαν.

Com. Frag. Adesp. 556.

145. ῥόδον παρελθὼν μηκέτι ζητεῖ πάλιν.

Ibid. 557.

146. σπουδῆς ἀνάπαυλα δ' ἐνίοτ' ἐσθ' ἢ παιδιά.

Ibid. 523.

147. ἐγὼ τε καὶ σὺ ταῦτόν ἐλκομεν ζυγόν.

Ibid. 524.

148. καλὸν δὲ τὸ ζῆν, ἄν τις ὥς δεῖ ζῆν μάθῃ.

Ibid. 537.

149. ἦλφ τὸν ἦλον, παττάλφ τὸν πάτταλον.

Ibid. 494.

150. μὴ μεῖζον ἔστω τῆς νεῶς τὸ φορτίον.

Ibid. 512.

151. αἰσχροὺς δὲ κρίνειν τὰ καλὰ τῶν πολλῶν ψόφῳ.

Ibid. 518.

152. ἐν οἷς τὸ νικᾶν βλαβερόν, ἡττᾶσθαι καλόν.

Ibid. 452.

153. τὸ "γνώθι σαυτόν" ἐν λόγοις οὐδὲν μέγα,
ἔργῳ δὲ τοῦτο μόνος ἐπίσταται θεός.

Ibid. 389.

154. εὐθὺς δὲ Φοῖνιξ γίγνομαι.

τῇ μὲν δίδωμι χειρί, τῇ δὲ λαμβάνω.

Ibid. 397.

155. ἄγροικός εἰμι τὴν σκάφην σκάφην λέγων.
Com. Frag. Adesp. 227.

156. τῶν γειτόνων γὰρ δυσμενῆς καὶ βάσκανος
 οὐφθαλμός, ὥσπερ φησὶν ἡ παροιμία.
Ibid. 100.

157. οὐδὲν καλύπτει νύξ κακῶς εἰργασμένον·
 ὅ τι δ' ἂν ποιῇς, ἀεὶ νόμιζ' ὀράν τινα.
Ibid. 148.

158. ἀγαθοὶ δὲ τὸ κακόν ἐσμεν ἐφ' ἐτέρων ἰδεῖν,
 αὐτοὶ δ' ὅταν ποιῶμεν, οὐ γινώσκουμεν.
Sosicrates 3.

159. ἄνθρωπος ὦν ἔπταικας· ἐν δὲ τῷ βίῳ
 τέρας ἐστὶν εἴ τις ηὐτύχηκε διὰ βίου.
Baton 1.

160. ὦν τοῖς θεοῖς ἄνθρωπος εὐχεται τυχεῖν
 τῆς εὐθανασίας κρεῖττον οὐδὲν εὐχεται.
Poseidippus 18.

161. ἔργον γε λύπην ἐκφυγεῖν, ἣ δ' ἡμέρα
 αἰεὶ τι καινὸν εἰς τὸ φροντίζειν φέρει.
Id. 20.

162. ὁ κοινὸς ἰατρός σε θεραπεύσει χρόνος.
Philippides 32.

163. τοῖς γὰρ μεριμνῶσιν τε καὶ λυπουμενοῖς
 ἅπαντα νύξ ἔοικε φαίνεσθαι μακρά.
Apollodorus 3.

164. οὐδέποτ' ἀθυμεῖν τὸν κακῶς πράττοντα δεῖ,
ἄνδρες, τὰ βελτίω δὲ προσδοκᾶν αἰεί.

Apollodorus 9.

165. μέλλων τι πράττειν μὴ προείπης μηδενί.
ἅπαντα μεταμέλειαν ἀνθρώποις φέρει.
μόνη σιωπὴ μεταμέλειαν οὐ φέρει.

Menander 1103-5.

166. θεὸς δὲ τοῖς ἀργούσιν οὐ παρίσταται.

Id. 1110.

167. ἅπανθ' ὅς' ὀργιζόμενος ἄνθρωπος ποιεῖ,
ταῦθ' ὕστερον λάβοις ἂν ἡμαρτημένα.

Id. 1089.

168. οὐτ' ἐκ χερὸς μεθέντα καρτερὸν λίθον
ῥᾶον κατασχεῖν, οὐτ' ἀπὸ γλώσσης λόγον.

Id. 1092.

169. τὸ δὴ λεγόμενον τοῦτο θάπτον ἢ βάδην.

Id. 837.

170. ὁ μὴδὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμον.

Id. 845.

171. μάντις δ' ἄριστος ὅστις εἰκάζει καλῶς.

Id. 852.

172. ὅσος τὸ κατέχειν ἐστὶ τὴν ὀργὴν πόνος.

Id. 780.

173. οὐδὲν σιωπῆς ἐστι χρησιμώτερον.

Id. 783.

174. οὐδείς πονηρὸν πρᾶγμα χρηστὸς ὦν ποιεῖ.
Menander 784.
175. ὀργή φιλοῦντων ὀλίγον ἰσχύει χρόνον.
Id. 797.
176. ἀνδρὸς τὰ προσπίπτοντα γενναίως φέρειν.
Id. 771.
177. τὸ μῆδὲν ἀδικεῖν πᾶσιν ἀνθρώποις πρέπει.
Id. 775.
178. λέγεις, ἃ δὲ λέγεις ἔνεκα τοῦ λαβεῖν λέγεις.
Id. 776.
179. ὦ παῖ, σιώπα· πόλλ' ἔχει σιγὴ καλὰ.
Id. 758.
180. ἐὰν τροφὴν δοὺς τὸν λαβόντ' ὀνειδίσῃς,
ἀψινθίῳ κατέπασας Ἀττικὸν μέλι.
Id. 708.
181. μυστήριόν σου μὴ κατείπῃς τῷ φίλῳ,
κοῦ μὴ φοβηθῇς αὐτὸν ἐχθρὸν γενόμενον.
Id. 695.
182. φρόνησιν ἀσκῶν ἄφροσιν μὴ χρῶ φίλοις,
ἐπεὶ κεκλήσῃ καὶ σὺ παντελῶς ἄφρων.
Id. 694.
183. καιρῷ τὸν εὐτυχοῦντα κολακεύων φίλος
καιροῦ φίλος πέφυκεν, οὐχὶ τοῦ φίλου.
Id. 692.

184. χρυσὸς μὲν οἶδεν ἐξελέγχεσθαι πυρί,
ἢ δ' ἐν φίλοις εὖνοια καιρῷ κρίνεται.
Menander 691.
185. πολὺν κρεῖττόν ἐστιν ἐν καλῶς μεμαθηκέναι
ἢ πολλὰ φαύλως περιβεβλήσθαι πράγματα.
Id. 683.
186. ὅστις στρατηγεῖ μὴ στρατιώτης γενόμενος,
οὗτος ἐκατόμβην ἐξάγει τοῖς πολεμίοις.
Id. 640.
187. οὐχ αἱ τρίχες ποιοῦσιν αἱ λευκαὶ φρονεῖν,
ἀλλ' ὁ τρόπος ἐνίων ἐστὶ τῇ φύσει γέρων.
Id. 639.
188. οὐδεὶς ἐφ' αὐτοῦ τὰ κακὰ συνορᾷ, Πάμφιλε,
σαφῶς, ἐτέρου δ' ἀσχημονούντος ὄψεται.
Id. 631.
189. ὅταν τι πράττης ὅσιον, ἀγαθὴν ἐλπίδα
πρόβαλλε σαυτῷ, τοῦτο γινώσκων ὅτι
τόλμη δικαία καὶ θεὸς συλλαμβάνει.
Id. 572.
190. ἄνθρωπος ὦν ἡμαρτον· οὐ θαυμαστόον.
Id. 499.
191. ἀπορῶν τι βούλευσαι κατὰ σαυτὸν γενόμενος·
τὸ συμφέρον γὰρ οὐχ ὁρᾶται τῷ βοᾶν,
ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν δ' ἀναλογισμῷ φαίνεται.
Id. 447.

192. οὐδείς ξύνοιδεν ἑξαμαρτάνων πόσον
 ἁμαρτάνει τὸ μέγεθος, ὕστερον δ' ὀρᾷ.
 Menander 448.
193. τρισάθλιόν γε καὶ ταλαίπωρον φύσει
 πολλῶν τε μεστόν ἐστι τὸ ζῆν φροντίδων.
Id. 452.
194. ἀτύχημα κἀδίκημα διαφορὰν ἔχει·
 τὸ μὲν διὰ τύχην γίνεταί, τὸ δ' αἰρέσει.
Id. 426.
195. ἔρχεται τάληθες εἰς φῶς ἐνίοτ' οὐ ζητούμενον.
Id. 433.
196. οὐκ ἔστιν εὐρεῖν βίον ἄλυπον οὐδενός.
Id. 411.
197. εὐπίστον ἀτυχῶν ἐστιν ἄνθρωπος φύσει·
 τὸν πλησίον γὰρ οἶεται μᾶλλον φρονεῖν
 ὁ τοῖς λογισμοῖς τοῖς ἰδίοις πταίων ἀεί.
Id. 380.
198. ἀλλὰ τῶν χρηστῶν ἔχει τιν' ἐπιμέλειαν καὶ
 θεός.
Id. 379.
199. τὸ μὴδὲν ἀδικεῖν ἐκμαθεῖν γάρ, ὃ Λάχης,
 ἀστείον ἐπιτήδευμα κρίνω τῷ βίῳ.
Id. 284.
200. κατὰ πόλλ' ἄρ' ἐστὶν οὐ καλῶς εἰρημένον
 τὸ "γνώθι σαυτόν". χρησιμώτερον γὰρ ἦν
 τὸ "γνώθι τοὺς ἄλλους."
Id. 240.

201. ὁ δεύτερος πλοῦς ἐστὶ δῆπου λεγόμενος,
 ἂν ἀποτύχη τις οὐρίου, κώπαισι πλείν.

Menander 241.

202. Κορινθίῳ πίστευε καὶ μὴ χρῶ φίλῳ.

Id. 764.

203. μισῶ πονηρόν, χρηστὸν ὅταν εἴπῃ λόγον.

Id. 767.

204. ἀσυλλόγιστόν ἐστιν ἡ πονηρία.

Id. 768.

205. ἀεὶ κράτιστόν ἐστι τᾷ ἀληθῇ λέγειν.
 ἐν παντὶ καιρῷ τοῦτ' ἐγὼ παρεγγύω
 εἰς ἀσφάλειαν τῷ βίῳ πλείστον μέρος.

Id. 487.

PART III

I

PARTS OF THE BODY

ἔστι δὴ μέγιστα μέρη τοῦ σώματος κεφαλὴ καὶ αὐχὴν καὶ θώραξ καὶ χεῖρες καὶ σκέλη. τοῦ τετριχωμένου τὸ μὲν ἔμπροσθεν καλεῖται βρέγμα, ἐπὶ οὗ τέτακται ἡ καλουμένη στεφάνη, περὶ ἣν τοὺς στεφάνους τίθεμεν, ἰνίον δὲ τὸ ὀπίσω, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν τοῦ βρέγματος κρόταφοι καὶ κόρσαι, τὸ δὲ ἐν μέσῳ κατὰ τὸ δὴ μάλιστα εἰλοῦνται αἱ τρίχες, κορυφή. ὑπὸ δὲ τῷ βρέγματι κεῖται τὸ μέτωπον. αἱ δὲ παρὰ τοὺς κροτάφους ἐκφύσεις τῶν τριχῶν ἱουλοι, χαῖται δὲ οἱ ὀπισθεν κατὰ τὸ ἰνίον ἀφειμέναι τρίχες. ἡ δὲ τοῦ μετώπου ἐσχάτη ῥυτίς ἐπισκύνιον, τὰ δὲ τετριχωμένα τοῦ μετώπου ὀφρύες. τούτων ἡ μεσότης μεσόφρυον, ἀφ' οὗ ἡ ῥίς τέταται, ἥς τὸ ἄκρον σφαιρίον καλεῖται, τὸ δ' ὑποκείμενον διάφραγμα. ἀπὸ δὲ τοῦ σφαιρίου τὸ καθήκον σαρκῶδες ἐπὶ τὸ χεῖλος κίων, μυζωτήρες τὰ κοιλώματα ἐξ ἑκατέρου μέρους δι' ὧν γίνεταί ἡ ὀσφρησις, πτερύγια ῥινὸς λέγεται τὰ τὰς κοιλότητος ταύτας περιέχοντα. τὸ δὲ ὑπὸ τῷ κίονι κοῖλον τὸ ἐπάνω τοῦ χείλους φίλτρον καλεῖται· πᾶν δὲ τὸ μετὰ τὴν ῥίνα τοῦ ἄνω χείλος ὑπόρρινον, εἴτα χεῖλη δύο, ὧν τὰ ἄκρα πρόχειλα, τὸ δὲ σύμβλημα τῶν χειλῶν προστόμιον. ὑπὸ δὲ τῶν ὀφρύων ὑπόκεινται ὀφθαλμοί,

αὐτοὺς δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ σκέποντα βλέφαρα, ὧν τὸ μὲν ἄνωθεν τὸ δὲ κάτωθεν, αἱ δὲ συμβολαὶ αἱ ἐν τῷ ἐπιμύειν γιγνόμεναι ταρσοί. αἱ δὲ τρίχες αἱ ἐκ τῶν βλεφάρων ἐκπεφυκυῖαι βλεφαρίδες, τὰ δὲ πέρατα τῶν ταρσῶν κανθοί, ὧν ὁ μὲν πρὸς τῇ ῥινὶ μέγας ὁ δὲ πρὸς τῷ κροτάφῳ μικρός. κόραι, ἣ ὄψεις, ἣ γλῆναι τὰ μέσα τῶν ὀφθαλμῶν δι' ὧν ὁρῶμεν· οἱ δὲ ὄψιν μὲν ὧ βλέπομεν, κόρην δὲ καὶ γλῆνην τὸ εἶδωλον τὸ ἐν τῇ ὄψει. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα μέλανα, ἣ γλαυκά, ἣ χαροπὰ ἀπὸ τῆς χροίας καλεῖται. Ἴρις δὲ ὁ κύκλος ὁ συνάπτων τῷ λευκῷ. τὰ δὲ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπώπια, οἷς ὑπόκεινται ἐπαναστάσεις τινές, αἱ καλοῦνται μῆλα, οἷς ἐρυθριῶμεν. ἀπὸ δὲ τῶν μῆλων αἱ καλούμεναι παρεῖαι καὶ σιαγόνες καὶ γνάθοι, ὧν αἱ γενύες ἀπολήγουσιν εἰς τὸ ἄποξυ τῶν κάτω γνάθων, ἀφ' οὗ τὸ μεχρὶ τοῦ κάτω χείλους περιφέρεις τε καὶ ἐξέχον γένειον· τὸ δὲ ὑπτιον ὑπὸ τὸ γένειον σαρκῶδες ἀνθερεῶνα, οἱ δὲ λευκανίαν. ὦτα καλοῦνται αἱ ἐπαναστάσεις αἱ ἐξ ἐκατέρου μέρους τῶν κροτάφων πρὸς τοῖς τέρμασι πεφυκυῖαι, ὧν τὰ μὲν τμήματα πόροι ἀκουστικοὶ δι' ὧν ἀκούομεν, τὰ δὲ ἐκκρεμῆ καὶ σαρκώδη λοβοί· τὰ δὲ χονδρώδη καὶ ἀνωτάτω πτερύγια, ἑλικες δὲ τὰ ἐντεῦθεν συνάπτοντα τὴν περιφέρειαν· ἀνθέλικες δὲ τὰ ἐν μέσῳ ὑπεραίροντα μετὰ τὴν ἑλικά παρὰ τὴν κοιλότητα· κόγχη δὲ τὸ ἀπὸ τῆς ἀνθέλικος κοίλου· τὸ δὲ ἐναντίον τῆς κόγχης ἕξαρμα παρὰ τὸ πέρας τοῦ κροτάφου τράγος· τὸ δὲ ἀντικρὺ τούτου παχὺ πέρας τῆς ἀνθέλικος ἀντίτραγος. στόμα δὲ ἡ πρώτη τομὴ τῶν χειλῶν καὶ ἡ λοιπὴ εὐρυχωρία πᾶσα μεχρὶ τῆς φάρυγγος. ἐν δὲ τῷ στόματι ἄλλα τε τινα ἐστὶ καὶ οἱ ὄδοντες, ὧν οἱ μὲν ἔμπροσθεν τομῆς καλοῦνται, ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν ὑπάρχοντες, κυνόδοντες δὲ οἱ μετ' αὐτοὺς τέσσαρες, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες εἴκοσι μύλαι προσαγορεύονται. τούτων δὲ οἱ ἕσχατοι καὶ

ἐνδοτέρῳ σωφρονιστῆρες τέτταρες, οἵτινες ἡνίκα ἀρχόμεθα φρονεῖν φύονται. τὰ δὲ τούτους περιέχοντα σαρκία οὐλα. ἡ δὲ σύνδεσις τῶν γνάθων χαλινὸς καλεῖται· τράπεζαι δὲ τὰ πλατέα τῶν γομφίων, ὀλμίσκοι δὲ καὶ φάτναι αἱ κοιλότητες τῶν γνάθων, εἰς ἃς ἐμπεπήγασιν οἱ ὄδοντες. τῆς δὲ γλώσσης ῥίζα μὲν ἡ ἔκφυσις, αὐχὴν δὲ τὸ ἐφεξῆς, πρόγλωσσον δὲ τὸ ἔμπροσθεν, παράσειρα δὲ τὰ ἐκατέρωθεν, ὑπογλωσσίς δὲ τὸ ὑποκάτω, ἐπιγλωσσίς δὲ τὸ ἔνδον ὑπὲρ τοῦ βρόγχου πῶμα γιγνόμενον τῆς τραχείας ἀρτηρίας, ὅταν τι καταπίνωμεν, πρὸς τὸ μηδὲν ἐμπίπτειν εἰς τὸν πνεύμονα, ἀναπνεόντων δὲ μετέωρόν ἐστιν, ὡς μὴ κωλύῃ τὴν τοῦ πνεύμονος ἄνοδον. οὐρανὸς ἡ ὑπερῶα τὸ ἄνω τῆς γλώσσης περιφερές· τὸ δὲ ἐντεῦθεν κατὰ τὰ ἔνδον μέρη ἐκκρεμάμενον σαρκίον κιονίς, οἱ δὲ γαργαεῶνα, οἱ δὲ σταφυλήν· ὑπόκειται δὲ αὐτῇ ἡ τοῦ βρόγχου κεφαλὴ. ἐφεξῆς τράχηλος· τὸ δ' αὐτὸ καὶ δειρή. οὗ τὸ μὲν ἔμπροσθεν βρόγχος καὶ τραχεῖα ἀρτηρία, ἡ δὲ κατὰ μέσον ἐπανάστασις λάρυγξ, τὸ δὲ ὀπίσω αὐχὴν καὶ ἰνίον, τὸ δὲ πρὸς ταῖς κλεισὶ κοῖλον ἀντικάρδιον καὶ σφαγή. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ τένοντος ἐπὶ τοὺς ὤμους καθήκοντα ἐπωμίδες, ὦμοι δὲ αἱ κεφαλὰὶ τῶν βραχιόνων, ὠμοπλάται δὲ τὰ ἐπικείμενα τῷ νώτῳ πλατέα ὀστά, ὧν ἡ διὰ μέσον ὑπεροχὴ ῥαχίς. μασχάλη δὲ ἡ ὑπὸ τῷ ὠμῷ κοιλότης, ἐξῆς βραχίον. ἡ δὲ γωνία τοῦ ἄρθρου ἐπὶ ἣν κλινόμενοι στηριζόμεθα, ἀγκών, τὸ δ' ἐντεῦθεν πῆχυς. περαίνει δὲ πρὸς τὸν καρπὸν, ἀφ' οὗ ἐστὶ τὸ μετακάρπιον, ἐξῆς στῆθος χειρὸς, οἱ δὲ ὑπόθεναρ, ὃ ἐστὶν ὑπὸ τὸν μέγαν δάκτυλον, μεθ' ὃ ἡ κοιλότης τῆς χειρὸς. ὑπτιόν ἐστὶ σχῆμα χειρὸς ὅταν τὸ κοιλὸν μὲν αὐτῆς μέρος ἄνωθεν ᾗ, τὸ δὲ κυρτὸν κάτωθεν· πρανὲς δὲ τοῦναντίον τούτῳ. δακτύλων δ' ὁ μὲν τις μέγας ὁ ἀφεστηκὼς τῶν ἄλλων, ὁ δὲ λιχανὸς ὁ πρῶτος τῶν τεττάρων, ὁ δὲ μέσος, ὁ δὲ παράμεσος,

ὁ δὲ μικρός. τούτων κόνδυλοι αἱ συγκαμπαί, ὧν τὰ πρῶτα προκόνδυλοι, τὰ δ' ἐφεξῆς μετακόνδυλοι. αἱ δὲ τῶν ὀνύχων ἀρχαὶ ῥιζωνυχίαι. τὰ δὲ πέρατα τῶν δακτύλων ῥῶγες ἢ κορυφαί. θέναρ δὲ τὸ μεταξὺ διάστημα τοῦ λιχανοῦ καὶ τοῦ μεγάλου δακτύλου. ἀπὸ δὲ τῶν κλειδῶν στήθος μὲν τὸ ἔμπροσθεν καὶ στέρνον· νῶτον δὲ τὸ ὅπισθεν ἀπὸ τοῦ ἀνχένος, ἐφ' ᾧ τὸ μετάφρενον· ὀσφὺς δὲ τὸ τελευταῖον τῆς ῥάχεως. αἱ δὲ ἐπὶ τῷ στήθει σαρκώδεις ἐπαναστάσεις μαστοί. πλευρὰ δὲ καλεῖται πᾶν τὸ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ· τὰ δὲ ὀστᾶ πλευραὶ καὶ σπάθαι, ὧν αἱ πρῶται συνάπτονται ἀλλήλαις εἰς τὸ τέρμα τοῦ στέρνου καθ' ὃ ἡ καρδιά ἐστίν. τὰ δὲ μεταξὺ τῶν πλευρῶν μεσοπλευρία. τῆς δὲ ῥάχεως τὰ ὀστᾶ σπόνδυλοι· ἡ δὲ πᾶσα σύνθεσις τῶν σπονδύλων ἄκανθα. βουβῶνες δὲ αἱ ἀρχαὶ τῶν μηρῶν, οἱ δὲ πρὸς τοῖς γόνασι μύες ἐπιγονίδες. γόνυ δ' ἐστὶν τὸ ἄρθρον τοῦ μηροῦ τὸ πρὸς τῇ κνήμῃ, ἡ δὲ σύγκαμψις ἰγνύα. γαστροκνημία δ' ὁ μέγας μῦς ὁ ὀπισθεν τῆς κνήμης, ἀφ' οὗ τὸ πλατὺ νεῦρον τὸ πρὸς τῇ πτέρνῃ. τῶν δ' ὀστέων τὸ μὲν ὀπίσω κνήμη, τὸ δ' ἔμπροσθεν μετακνήμιον, τὰ δὲ ἄκρα τὰ πρὸς τοῖς ποσὶ σφυρά. ἀστράγαλοι δ' οὐκ ὀρθῶς ὀνομάζονται· πτέρνα δὲ τὸ ὀπισθεν περιφερὲς τοῦ ποδός, τὸ δ' ἐφεξῆς κοῖλον, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο καλεῖται πεδίον, οὗ τὸ ἐπάνω ταρσός. πέζα δ' ἡ πᾶσα θέσις τοῦ ποδός· δάκτυλοι δ' ὁμοίως τοῖς τῆς χειρὸς ὀνομάζονται.

Rufus ap. Oribasium iii. 383.

ΠΕΡΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣ

τοὺς νηπίους τοὺς ἀπὸ τοῦ γάλακτος γεγονότας ἐν ἀνέσει τ' ἐὰν καὶ παιδιᾷ, καὶ τῇ ψυχικῇ ῥαθυμίᾳ

κατεθίζειν αὐτούς, καὶ ταῖς μετὰ ἀπάτης καὶ ἱλαρότητος γυμνασίαις. καὶ τροφὰς αὐτοῖς προσφέρειν ἐλαφροτάτας καὶ τῷ πλήθει συμμέτρους· οἱ γὰρ διὰ τὸν ἀπογαλακτισμὸν ἐμφοροῦντες αὐτοῖς τὰς τροφάς, καὶ ταύτας πειρώμενοι πολυτροφωτέρας διδόναι, εἰς κακοτροφίαν καὶ ἀναύξειαν αὐτοὺς περιτρέπουσι διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθένειαν. ἀπὸ δὲ τῶν ἕξ καὶ ἑπτὰ ἐτῶν τοὺς τε παῖδας καὶ τὰς κόρας γραμματισταῖς παραδιδόναι πράξις τε καὶ φιλανθρώποις· οἱ μὲν γὰρ προσαγόμενοι τὰ παιδία καὶ πειθοῖ καὶ παρακλήσει διδάσκοντες, πολλάκις δὲ καὶ ἐπαινοῦντες, ἐπιτυγχάνουσι καὶ προτρέπονται τε αὐτοὺς μᾶλλον καὶ μετὰ χαρᾶς καὶ ἀνέσεως διδάσκουσιν· ἡ δὲ ἄνεσις καὶ χαρὰ τῆς ψυχῆς εἰς εὐτροφίαν σώματος μεγάλα συμβάλλεται· οἱ δ' ἐπικείμενοι τῇ διδασκαλίᾳ καὶ πικροὶ ταῖς ἐπιπλήξεσι, δουλοπρεπεῖς αὐτοὺς καὶ καταφύβους ποιοῦσι καὶ ἄλλοτρίους πρὸς τὰς μαθήσεις· daίροντες γὰρ μανθάνειν καὶ μνημονεύειν ἀναγκάζουσιν ἐν αὐταῖς ὄντας ταῖς πληγαῖς, ὅτε καὶ τοῦ φρονεῖν ἔξω γεγόνασιν. οὐκ ἀναγκαῖον δὲ οὐδὲ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας θλίβειν τοὺς ἀρτιμαθεῖς, μερίδα δὲ διδόναι παιδιᾷ αὐτῶν πλείονα· ὀρώμεν γὰρ καὶ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ τετελειωμένων ταῖς ἡλικίαις τοὺς ἐπιμελῶς καὶ ἀδιαλείπτως προσεδρεύοντας τοῖς μαθήμασι καταφθειρομένους τὰ σώματα. τοὺς δὲ δωδεκετεῖς τῶν παίδων πρὸς τε γραμματικούς φοιτᾶν ἤδη καὶ γεωμέτρας καὶ τὸ σῶμα γυμνάζειν· ἀναγκαῖον δὲ νουνεχεῖς εἶναι τοὺς τε παιδαγωγοὺς αὐτῶν καὶ τοὺς ἐπιστάτας, καὶ μὴ τελείως ἀπείρους, ὅπως τοὺς τε καιροὺς καὶ τὰς συμμετρίας ἴδωσι τροφῆς, γυμνασιῶν, λουτρῶν, ὕπνου, τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὴν δίαιταν· οἱ γὰρ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἵπποκόμους μὲν πλείονος ὠνοῦνται τοὺς ἐπιμελεῖς καὶ ἐμπείρους ἐκλεγόμενοι, παιδαγωγοὺς δὲ τῶν τέκνων ἂν καταστήσαιεν τοὺς ἀπείρους καὶ ἀχρήστους ἤδη γεγονότας

καὶ μηδὲν ἔτι δυναμένους ὑπηρετεῖν τῶν κατὰ τὸν βίον. ἀπὸ δὲ τῶν τεττάρων καὶ δέκα ἐτῶν μέχρι τῶν τριῶν ἐβδομάδων ἀρμόσει μαθημάτων ἄσκησις καὶ ἀνάληψις γνησιωτέρα καὶ φιλοσόφων λόγων κατήχησις καὶ ὑπομνηματισμός, καὶ τῶν ὑπομνηματισθέντων ἀνταπόδοσις ἐπιστρεφεστέρα. χρήσιμον δ' ἢ μᾶλλον ἀναγκαῖον πᾶσιν ἀνθρώποις ἀπὸ ταύτης τῆς ἡλικίας ἅμα τοῖς ἄλλοις μαθήμασι συμπαραλαμβάνειν καὶ τὴν ἱατρικὴν καὶ κατακούειν τὸν ταύτης λόγον, ἵνα καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ σύμβουλοι γένωνται πολλάκις ἑαυτοῖς τῶν εἰς σωτηρίαν χρησίων. σχεδὸν γὰρ οὐδεὶς καιρὸς ἐστὶν οὔτε νυκτὸς οὔθ' ἡμέρας ἐν ᾧ χρεῖαν οὐδεμίαν ἔχομεν τῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ ἐν περιπάτῳ καὶ ἐν καθέδρᾳ καὶ ἀλείμματι καὶ λουτρῷ καὶ βρώσει καὶ πόσει καὶ ὕπνῳ καὶ ἐξεγέρσει καὶ πάσῃ πράξει, δι' ὅλου τοῦ βίου καὶ διὰ πάσης τῆς ζωῆς, χρεῖαν ἔχομεν συμβουλίας πρὸς τὴν ἀβλαβὴ καὶ συμφέρουσαν χρήσιν αὐτῆς. τὸ δὲ αἰεὶ καὶ περὶ πάντων ἱατροῖς προσαναφέρειν κοπῶδες καὶ ἀδύνατον. τὰ μὲν οὖν περὶ ψυχῆς τοῖς τηλικούτοις τοῦτον οἰκονομεῖσθαι τὸν τρόπον. τὰ δὲ τοῦ σώματος γυμνάσια καὶ αὐτὰ ἔστω πλείονα διὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ σώματος, ὅπως καὶ ψυχῇ καὶ σώματι ποιοῦντες εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὰς ὁρμὰς κωλύωσιν. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐγκοπτικὸν εἰς ἐπίδοσιν ψυχῆς καὶ σώματος ὥς τὸ κρατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ὁρμῶν. συναιρετέον δὲ καὶ τὸν οἶνον ἐπὶ τούτων, ἅτε παρορμῶντα πρὸς τὰς ἀκολασίας. καθόλου δὲ οὐδὲν παραθεωρητέον οὔτε τῆς ψυχῆς οὔτε τοῦ σώματος ἀγύμναστον, ἀλλὰ πάντων ὁμοίως ἐπιμελητέον, ὅπως καὶ πρὸς τὸ γῆρας ὀλόκληροί τε ἀφικώμεθα καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀλοκλήροις χρησώμεθα. τοῖς δ' ἀκμάζουσιν ἀρμόζει δίαιτα τελεία καὶ ψυχῆς καὶ σώματος. διὸ γυμνασίους χρηστέον πᾶσι, μάλιστα δ' οἷς ἕκαστος εἴθισται, τροφαῖς δὲ ἱκαναῖς καὶ εὐτρόφοις. πειρᾶσθαι δὲ τὰς ὁρμὰς καταστέλλειν καὶ μὴ ταῖς

προθυμίαις ὑπερθέσθαι τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις. τοῖς δὲ παρακμάζουσιν ἀρμόζει δίαιτα ὑφειμένη καὶ ψυχῆς καὶ σώματος, τὰ τε γυμνάσια ὁποῖά ποτ' ἂν ᾖ, κατὰ λόγον αἰεὶ τούτων ὑφαιρετέον, τῆς δυνάμεως αὐτῶν μειουμένης. καὶ τὰς τροφὰς ἐκ προσαγωγῆς συσταλτέον. τὸ δὲ γῆρας ἀκριβεστέρας μὲν διαίτης, περισσοτέρας δ' ἐπικουρίας δεόμενον τυγχάνει· αἱ γὰρ διασφύζουσαι ἡμᾶς δυνάμεις ψυχικαὶ τε καὶ φυσικαὶ μαραίνονται, καὶ τὰ τούτων ἔργα καταλύεται, καὶ τὸ σῶμα ῥακοῦται καὶ ἄτροφον καὶ χαῦνον καὶ ξηρὸν γίγνεται. ἄνωθεν μὲν οὖν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας προνοητέον τοῦ γήρως χρόνῳ· ὥς γὰρ οἱ τὴν χλαῖναν ἐν τῷ θέρει κατατρίψαντες ἐν τῷ τρίβωνι τὸν χειμῶνα διάγουσιν, οὕτως οἱ ἐν τῇ νεότητι τὴν ῥώμην καταλύσαντες τὸν τοῦ γήρως χιτῶνα σφόδρα δυσκόλως φέρουσιν. ζηλωτέον δ' ἐν τῇδε τῇ ἡλικίᾳ μάλιστα πραότητι καὶ μεγαλοψυχίᾳ· ὁ γὰρ τοιοῦτος ἀβαρὴς καὶ ποθεινὸς παρὰ πᾶσι καὶ ἐπιμελείας τυγχάνει μετὰ εὐνοίας τινὸς καὶ συμπαθείας. σπουδάζειν δὲ καὶ τοὺς συζῶντας ἔχειν εὐαρεστομένους καὶ μὴ ὀχληρούς, καὶ ἐν τόποις ἐπιτερπεστέροις διατρίβειν, καὶ καθόλου ζῆν μετὰ εὐθυμίας τὸν ἅπαντα χρόνον· τὸ γὰρ γῆρας ὥσπερ κεκοπιακὸς ἐν τῷ προεληλυθότι χρόνῳ, ἀναπαύσεως δεῖται. ἄριστον δὲ γῆρας τῶν ἐν παιδείᾳ καὶ μαθήσει λογικῇ διαφερόντων, διὰ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν νῆψιν τῆς διαίτης, καὶ διὰ τὴν τῆς ψυχῆς εὐστάθειαν. πηλίκον δὲ χάρμα καὶ πόσον ἔπαρμα ψυχὴ λαμβάνει, συζητοῦσα τοῖς προγενεστέροις τῶν φιλοσόφων τε καὶ ἱατρῶν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς προισταμένοις τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, καὶ παρεγχειροῦσα τούτοις πολλάκις;

Athenaios ap. Oribasium iii. 161.

3

ΥΓΙΕΙΝΗ ΔΙΑΙΤΑ

καλῶς ἔχει τὸν νέον καὶ ἀκμάζοντα μικρὸν πρὸ ἡλίου ὅσον διελθεῖν στάδια δέκα, θέρους δὲ ὅσον πέντε, τὸν δὲ πρεσβύτερον ἐλάσσω τούτων καὶ θέρους καὶ χειμῶνος. διυπνισθέντα δὲ μὴ εὐθύς ἀνίστασθαι, μένειν δὲ ἕως ἂν τὸ δυσκίνητον καὶ νωχελὲς τὸ ἐκ τῶν ὕπνων γιγνόμενον ἐκλείπῃ. μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν ἀρμόττει πρὸς τοὺς τραχηλισμοὺς τοὺς ὑπὸ τῶν προσκεφαλαίων γιγνομένους ἀνατρίβεσθαι τὸν τραχηλὸν καὶ τὴν κεφαλὴν εὖ καὶ καλῶς· ἔπειτα βέλτιόν ἐστιν ἤδη τρίβεσθαι τὸ σῶμα πᾶν μετὰ ἐλαίου μικροῦ, τοῦ μὲν θέρους ὕδατος μειγνυμένου, τοῦ δὲ χειμῶνος ὡς ἔχει, χρόνον μὴ ὀλίγον, καὶ μαλακῶς δὲ καὶ ὁμαλῶς, τὸ ὅλον ἐκτείνοντα καὶ συγκάμπτοντα καὶ πολλάκις πάντα τὰ ἐνδεχόμενα τοῦ σώματος· ἄμεινον γὰρ ἂν τις καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς πάντα πόνον οὕτως εἴη διακείμενος. μετὰ δὲ ταῦτα τὸ μὲν πρόσωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὕδατι ψυχρῷ καὶ καθαρῷ προσκλύζειν καὶ ἀπονίζειν καθ' ἐκάστην ἡμέραν καθααῖς ταῖς χερσίν, τὰ δὲ οὖλα πρὸς τοὺς ὀδοντας ἢ τοὺς ὀδοντας οὕτως τοῖς δακτύλοις αὐτοῖς, γλήχωνος τετριμμένης ὁμοῦ λείας, παρατρίβειν, καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτός, καὶ ἀποσμᾶν τὰ προσκαθημένα αὐτοῖς ἀπὸ τῶν σιτίων, τὴν δὲ ῥίνα καὶ τὰ ὦτα διαχρίειν καὶ λιπαίνειν ἔσωθεν ἀμφοτέρα, μάλιστα μὲν μύρῳ ἡδεῖ, εἰ δὲ μὴ ἐλαίῳ ὡς καθαρωτάτῳ καὶ εὐωδεστάτῳ· καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἀλείφειν ταῖς χερσὶ πλατείαις. οὐχ ἥκιστα δὲ τῆς κεφαλῆς ἐπιμελεῖσθαι δεῖ· θεραπεία δὲ τῆς κεφαλῆς ἐστίν, ὡς οὕτως εἰπεῖν, τρίψις καὶ χρίσις καὶ σμῆξις καὶ κτενισμὸς καὶ ἐν χρῷ κουρά. δεῖ δὲ τρίβειν καὶ

ἀλείφειν αὐτὴν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, σμᾶν δὲ καὶ κτενίζειν διὰ τινων χρόνων. ποιεῖ δὲ ἢ μὲν τρίψις τὸ δερμάτιον ἰσχυρότερον, ἢ δὲ χρίσις μαλακώτερον, ἢ δὲ σμῆξις τοὺς πόρους καθαρωτέρους καὶ εὐπνωτέρους, ὃ δὲ κτενισμὸς ἀναξύνει καὶ ὁμαλὸν ποίῳν τὸ περὶ τὰς τρίχας ἐκκαθαίρει καὶ περιαιρεῖ τὰ ἐνοχλοῦντα. μετὰ δὲ τὴν εἰρημένην ἐκ τῶν ὕπνων ἐπιμέλειαν, τοὺς μὲν ἕτερόν τι πράττειν ἀναγκαζομένους ἢ προαιρουμένους ἐπὶ τοῦτο ὑποχωρεῖν εὖ ἔχει· τοὺς δὲ σχολάζοντας προπεριπατεῖν ἀρμόζει τὸ σύμμετρον τῇ ῥώμῃ τῆς δυνάμεως. συμφέρεται δὲ μετὰ τὸν περίπατον καθεζόμενον οἰκονομεῖν τι τῶν καθ' αὐτὸν ἕκαστον, ἕως ἂν ὥρα γένηται τραπέσθαι πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν. καλῶς δὲ ἔχει γυμνάζεσθαι τοὺς μὲν νέους εἰς τὸ γυμνάσιον ἀποχωρήσαντας, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ ἀσθενεστέρους εἰς βαλανεῖον ἢ εἰς ἄλλην ἀλέαν χρίεσθαι. ἀπόχρη δὲ τοῖς τηλικούτοις τρίψις μετρία καὶ μικρὰ κίνησις τοῦ σώματος. τρίβεσθαι δὲ βέλτιόν ἐστι τὸν τρίψεως δεόμενον μήτε κεχρισμένον πολὺ μήτε ξηρὸν παντελῶς, ἀλλὰ ὑπαλειψάμενον καὶ τριψάμενον ὁμαλῶς, ἔπειτα περιξυσάμενον λουτρῷ ἀρμόττοντι χρῆσασθαι, τοὺς δὲ ἀσθενεῖς καὶ σφόδρα πρεσβύτας ἀλείφεσθαι μὲν λιπαρῶς καὶ ὁμαλῶς, τρίβεσθαι δ' αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ τὰ πλεῖστα βέλτιόν ἐστιν· ἅμα γὰρ τῇ τρίψει, καὶ γυμνάζεσθαι τὸ σῶμα συμβαίνει δι' ἑαυτοῦ κινούμενον· τὸ δ' ὑφ' ἑτέρου τρίβεσθαι διὰ παντὸς τοῖς κοπιῶσι καὶ τοῖς ἀσθενεστέροις καὶ ῥαθυμότερον ἔχουσι πρὸς τὰ γυμνάσια δεῖ μάλιστα ἀπονέμειν. μετὰ δὲ τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος ἐπ' ἄριστον ἀποχωρεῖν· οὐκ ἄδηλον δὲ ὅτι καὶ τὸ ἄριστον καὶ πᾶσαν ἀπλῶς τὴν δίαιταν ἀρμόσει τοῦ μὲν θέρους εἶναι μὴ θερμαντικὴν, μηδὲ ξηραντικὴν, τοῦ δὲ χειμῶνος μὴτε ψυκτικὴν μὴτε ὑγραντικὴν, τοῦ δ' ἔαρος καὶ τὸ μετοπώρου μέσον τι ἔχουσιν. τοῖς μὲν

οὖν εὐόγκως βουλομένοις διάγειν, τοῦ θέρους ἄριστον ἀποχρῶν ἐστὶ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς τὸ διημερεῦειν ἱκανῶς, ἄλφιτον λευκὸν χρήσιμον μέτριον ἐπὶ οἴνῳ λευκῷ εὐωδεῖ καὶ μέλιτι μὴ πολλῷ καὶ ὕδατι κεκραμένῳ, ἣ ἔψημά τι τῶν εὐπέπτων καὶ τροφίμων, καὶ οὕτω καὶ μετὰ μέλιτος μικροῦ, μὴ θερμόν. τῷ δὲ μηδὲν προσιεμένῳ τοιοῦτον ἄρτον ἀριστῶν ἀρμόττει, ψυχρόν, τοσοῦτον ὅσον ἔσται πρὸ τοῦ δειλινοῦ γυμνασίου καταπέψαι δυνατός. ὅψον δὲ ἔξει λάχανον ἐφθὸν ἢ κολοκύντην ἢ σίκκυν ἢ ἄλλο τι πρὸς τὴν παροῦσαν ὥραν μὴ ἀναρμόστων ἠψημένον ἀπλῶς. πίνειν δὲ λευκὸν οἶνον ὑδαρέστερον ἄχρι τοῦ μὴ διψῆσαι. πρὸ δὲ τοῦ λαμβάνειν τὸ σιτίον προπίνειν ὕδωρ μὲν, ἂν διψῇ τις, πλείον, εἰ δὲ μή, ἔλαττον. μετὰ δὲ τὸ ἄριστον μὴ πολλὴν διατρίψαντα χρόνον καταδαρθεῖν ἐν σκοτεινῷ τόπῳ καὶ χωρὶς πνεύματος. ἐγερθέντα δὲ οἰκονομεῖν τι τῶν ἰδίων καὶ περιπατεῖν, περιπατήσαντα δὲ καὶ μικρὸν προδιαναπαύσαντα πρὸς τὸ γυμνάσιον ἀποχωρεῖν. καὶ τοῖς μὲν ἰσχυροτέροις καὶ νεωτέροις, γυμνασασμένους καὶ κονισασμένους τῷ ψυχρῷ λούεσθαι καλῶς ἔχει· τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ ἀσθενεστέρους ἀλειψασμένους καὶ μικρὸν τριψασμένους λούεσθαι θερμῷ, τὴν κεφαλὴν μὴ βρέχοντας. ὁμοίως δὲ πᾶσι τοῖς ὑγιαίνουνσι θερμῷ λούεσθαι τὴν κεφαλὴν ὀλιγάκις ἢ οὐδέποτε ἀρμόττει· τοῖς δὲ πρεσβυτέροις οὐδὲ βρέχειν πολλάκις βέλτιόν ἐστιν, ἀλλὰ διὰ τινων χρόνων χρίεσθαι τῷ ἐλαίῳ, μίσγοντας τοῦ μὲν θέρους ὕδωρ, τοῦ δὲ χειμῶνος οἶνον. ὥς μέγιστον καὶ βέλτιστον καὶ ἀλειψασμένους ἐκμάττεσθαι καθαρῶς, ἢ ἀποσμάσθαι καὶ ψυχρῷ μετρίως ἐκκλύζεσθαι καὶ μετὰ τὸ ὑγρᾶναι ἀλείφεσθαι. πρὸς δὲ τὰ σιτία δεῖ βαδίζειν κενούς καὶ μηδὲν ἄπεπτον ἔχοντας τῶν βρωθέντων πρότερον. δειπνεῖν δὲ καλῶς ἔχει τοῦ θέρους μικρὸν πρὸ ἡλίου δυσμῶν καὶ ἄρτον καὶ

λάχανα καὶ μᾶζαν. λάχανα δὲ ὥμὰ μὲν προεσθίειν
 πλὴν σικύου καὶ ῥαφάνου· ταῦτα δὲ τελευταῖα· τὰ
 δὲ ἐφθὰ λαμβάνειν ὑπὸ πρῶτον τὸ δεῖπνον. ἰχθὺς
 δ' ἐσθίειν τῶν μὲν πετραίων τοὺς σαρκώδεις καὶ
 ψαθυρούς, τῶν δ' ἄλλων τοὺς εὐχυλοτάτους, καὶ
 πλέον τοὺς ἐφθούς· κρέα δὲ ἐρίφεια καὶ ἄρνεια τῶν
 νέων πάνυ, ὕεια δὲ τῶν ἀκμαζόντων, ὀρνίθεια δὲ τὰ
 τῶν ἀλεκτορίδων ἢ περδίκων ἢ περιστερῶν ἢ φαττῶν
 νεοττῶν, ἐφθὰ πάντα λιτῶς. λαμβάνειν δὲ καὶ τῶν
 ἄλλων ἐδεσμάτων οὐδὲν ἂν κωλύοι τὰ πρὸς ἡδονήν,
 ὅσα μὴ τοῖς προειρημένοις ἐναντίας ἔλαχε δυνάμεως.
 προπίνειν δὲ πρὸ τοῦ δείπνου καὶ πίνειν μέχρι τινὸς
 ὕδωρ· ἔπειτα τοὺς μὲν ἰσχυροὺς μέλανα λεπτόν οἶνον,
 μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον λευκόν, τοὺς δὲ εὐσάρκους διὰ
 τέλους λευκόν, ὑδαρέστερον δὲ πάντας· πλήθος δὲ
 ὅσον ἐκάστῳ γίγνεται πρὸς ἡδονήν. ἀκρόδρνα δὲ
 δύσχρηστα μὲν ἐστὶ πάντα, ἥκιστα δ' ἐνοχλεῖ
 ἐάν τις μετρίως λάβῃ πρὸ τῶν σιτίων. τῆς δ'
 ὀπώρας τὰ μὲν σῦκα περιελόντας τὸ δέρμα καὶ τὸν
 ὀπὸν περιπλύναντας καὶ βρέξαντας ἐν ὕδατι ψυχρῷ
 βέλτιόν ἐστὶ λαμβάνειν· σταφυλὴν δὲ λευκὴν ἐν τῷ
 δειπνῷ· τραγήματα δὲ ἐρεβίνθους λευκοὺς βεβρεγμένους
 ἢ ἀμύγδαλα καθαρὰ βεβρεγμένα. μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον,
 τοὺς μὲν ἰσχυροὺς καὶ φυσώδεις καὶ μὴ ῥαδίως τὰ
 σιτία πέττοντας καθεύδειν εὐθύς, τοὺς δὲ λοιποὺς
 ὀλίγον καὶ βραδέως περιπατήσαντας ἀναπαύεσθαι.
 κεκλίσθαι δὲ παντὶ βέλτιόν ἐστὶν ἐπὶ τὴν ἀριστεράν
 πλευράν, μεταβάλλειν δὲ καὶ ἐπὶ τὴν δεξιάν· κατα-
 κεκλίσθαι δὲ μήτε τεταμένον λίαν μήτε συγκεκαμμένον.
 ὕπτιον δὲ καθεύδειν οὐδενὶ βέλτιόν ἐστὶ· δύσπνοια
 γὰρ καὶ πνιγμοὶ καὶ ἐπιληπτικὰ καὶ ἐξονειριασμοὶ
 μάλιστα συμβαίνουσι τοῖς οὕτω καθεύδουσιν. ἐγρη-
 γορεῖν δὲ κατακειμένοις ὑπτίοις τὸ μὲν γίγνεται κατὰ
 τρόπον, τὸ δ' οὐ· τὰ μὲν γὰρ σκέλη καὶ αἱ χεῖρες

κατὰ εὐθυωρίαν κείμενα τοῦ σώματος πρὸς τὸ συγκάμπτειν καὶ ἐκτείνειν καὶ συνάγειν καὶ διοίγειν εὖ ἔχει, καὶ πρὸς τὸ τὰ δεξιὰ τοῖς ἀριστεροῖς ὁμοίως κεῖσθαι, καὶ μὴ τὰ ἕτερα θλίβεσθαι ὑπὸ τῶν ἐτέρων· ἡ δὲ ῥάχিস πονεῖ διὰ τέλους ἐκτεταμένη διὰ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι συγκάμπτειν αὐτὴν κατακειμένοις οὕτως. ἐγείρεσθαι μὲν καὶ ἀνίστασθαι τοὺς μὲν φυσῶδεις ὀψέ, τοὺς δ' ἄλλους ἅμα τῇ ἡμέρᾳ. τοῖς μὲν οὖν πλείστοις τῶν ὑγιαίνοντων τοιαύτη τις διαγωγὴ μάλιστα ἀν ἀρμόσειεν· τοῦ δὲ χειμῶνος, ὅτε πλείω τοῦ θέρους τοὺς περιπάτους καὶ τὰ λοιπὰ γυμνάσια συντονώτερα δεῖ ποιεῖσθαι, κατὰ μικρὸν προσάγοντας, τὸ ἐπὶ πλέον εὐλαβουμένους, εἴρηται πρότερον. ἀλείμμασι δὲ μᾶλλον χρῆσθαι ἢ λουτροῖς· λουτροῖς δὲ ἐνίοτε ψυχροῖς, καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς θερμημερίαις, θερμῷ δὲ τοὺς κοπιῶντας καὶ τοὺς ἀφιδρώσεως δεομένους. καὶ τοὺς μὲν εὐσάρκους καὶ ὑγροὺς ἀρμόττει τε μονοσιτεῖν ἀρξαμένους ἀπὸ πλειάδος δύσεως μέχρι ἐπιτολῆς· τοὺς δὲ λοιποὺς ἀριστᾶν ἀρμόττει μικρὸν ὄψον ἐσθίουντας, ἢ μέλι μέτριον ἢ οἶνον γλυκύν, πίνειν δὲ μηδέν, ἢ μικρὸν μετὰ τὸ ἄριστον οἰνάριον λεπτόν, ἀτρεμῇ, μαλακόν, κεκραμένον μετρίως, ἔπειτα καταδαρθεῖν ἀλεαίνοντας, μὴ πολὺν δὲ χρόνον· ἐγερθέντα δὲ ὥσπερ τοῦ θέρους τὰ οἰκεῖα πράττειν, τὸ δὲ λουτρὸν τὸ θερμὸν ἔαν, γυμνασαμένους δὲ δειπνεῖν συσκοτάζοντος, ἀλεαίνοντας μετὰ πυρός, τοὺς μὲν μικροὺς καὶ εὖ πρὸς μᾶζαν ἔχοντας ἀμφοτέρα, πλείω δὲ τὸν ἄρτον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀφαιρεῖν τὴν μᾶζαν. λάχανα δὲ τοῦ χειμῶνος μᾶλλον ἢ τοῦ θέρους ἐσθίειν ἀρμόττει. μάλιστα δ' εὐθετεῖ τῶν ὤμων πῆγανον, εὐζωμον, ῥάφανος τελευταία λαμβανομένη· τῶν δ' ἐφθῶν κράμβη, λάπαθον, γογγύλη. τὰ δ' ἄγρια, καὶ τὰ ὠμὰ τῶν ὤμων καὶ τὰ ἐφθὰ τῶν ἐφθῶν, οὐ χεῖρω τὰ χειμερινὰ τῶν θερινῶν ἐστίν. ἀρμόττει δὲ καὶ τὰ σκόροδα καὶ τὰ

κρόμμυα καὶ ὁ τάριχος καὶ τὰ ἔτνη, καὶ ἡ φακὴ
 μάλιστα, ταύτην τὴν ὥραν, καὶ τῶν ἄλλων ὄψων
 μᾶλλον τὰ ὀπτὰ τῶν ἐφθῶν, καὶ ὅλως τὰ ξηροτέρα
 τῶν ὑγροτέρων· χειμερινὸν δὲ καὶ τὸ κάρδαμον καὶ
 σίναπι μᾶλλον ἐστίν. πίνειν δ' ἐν μὲν τῷ δείπνῳ
 οἶνον μέλανα, λεπτόν, ἡσυχῇ, μαλακόν, μὴ νέον,
 κιννάμενον μικρὸν ἀκρατέστερον. ἀρμόττει δὲ ταύτην
 τὴν ὥραν ἀμύγδαλα πεφρυγμένα, μύρτα, βάλανοι ὀπτοί,
 κάρνα πλατέα καὶ ἐφθὰ καὶ ὀπτὰ. ὃν μὲν οὖν τρόπον
 δεῖ ζῆν τοῦ θέρους καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπὶ πλεόν
 εἴρηται· τοῦ δ' ἡρὸς καὶ τοῦ φθινοπώρου δῆλον ὡς
 μέση δίαίτα τῶν εἰρημένων μάλιστα ἀρμόττει. φυλάττε-
 σθαι δ' αἰεὶ δεῖ τά τ' ἀήθη καὶ τὰ ἰσχυρὰ καὶ
 δύσπεπτα τῶν βρωμάτων καὶ τὰ πολλὰ λίαν· παρὰ
 γὰρ τὸ πλῆθος οὐχ ἡττον ἢ παρὰ τὰς μοχθηρίας
 ἐνίοτε τῶν ἐσθιομένων ἐνοχληθεῖν μᾶλλον ἢ τις. μὴ
 προχείρως δὲ πίνειν ἄηθες ὕδωρ· μοχθηρὸν γὰρ καὶ
 ἐπισφαλές ἐστίν· ἀλλὰ μετὰ μέλιτος ἢ οἶνου ἢ ὀξους
 ἢ ἀλφίτων καὶ ἀλῶν. ψυχρὸν δ' ἰσχυρῶς ὕδωρ καὶ
 πάμπολυ πόμα ἀθρόον πίνειν κινδυνώδές ἐστι, καὶ
 μάλιστα τοῖς πεπονηκόσι καὶ ἡλιουμένοις ἔτι θερμοῖς
 οὖσιν· μέγιστον δὲ πρὸς ὑγίειάν ἐστι τὸ μηδὲν
 κρεῖττον γενέσθαι τῆς τοῦ σώματος φύσεως. ἅμα δὲ
 ταῖς ὥραις μεταβαλλούσαις καὶ τὴν ἄλλην διαγωγὴν
 μεταβάλλειν, κατὰ μικρὸν εἰς τοῦναντίον ἀπονεύοντα,
 καὶ μὴ μεγάλην ἐξαπίνως ποιοῦμενον μεταβολήν.

Diocles ap. Oribasium iii. 168.

ΠΕΡΙ ΣΦΑΙΡΑΣ

τὸ ἀπὸ τῆς σφαίρας γυμνάσιον εὐκίνητοτέρους τοὺς
 χρωμένους ἀπεργάζεται καὶ τὰς ζωτικὰς ἐνεργείας

ῥώννυσιν. διαφοραὶ δ' αὐτοῦ παρὰ τὰς διαφορὰς τῆς
 σφαίρας· ἡ μὲν γάρ ἐστι μικρά, ἡ δὲ μεγάλη, ἡ δὲ
 μέση, ἡ δ' εὐμεγέθης, ἡ δὲ κενή. τῆς δὲ μικρᾶς ἐν
 μεγέθει εἶδη τρία, καθ' ἕκαστον δὲ τῶν εἰδῶν ἐν
 γυμνάσιον. ἡ μὲν γάρ ἐστι σφόδρα μικρά· γυμνάζονται
 δ' αὐτῇ συνερείσαντες μάλιστα τὰ σώματα οἱ συ-
 σφαιρισταὶ τὰς τε χεῖρας ταῖς χερσὶ συσφαιριζούσας
 ἐγγυτάτῳ καταστήσαντες· καὶ ἐστι τὸ ἀπ' αὐτῆς
 γυμνάσιον σκέλεσι μὲν ἐπιτηδειότατον, ἅτε μετὰ
 ἐντάσεως γιγνόμενον τῶν σκελῶν, χρήσιμον δὲ καὶ
 μεταφρένῳ καὶ πλευραῖς τεθηλυσμέναις καὶ αὐτοῖς
 βραχίουσιν. ἄλλο δὲ σφαιρίον, ὀλίγῳ τοῦδε μεῖζον, ᾧ
 χρῶνται, τοὺς μὲν πῆχεις τοῖς πῆχεσι τῶν γυμναζο-
 μένων ἐπιβάλλοντες, οὔτε τοῖς σώμασιν ἐγχριμπτόμενοι
 τοῖς ἀλλήλων, οὔτε προσνεύοντες, ποικίλως δὲ καὶ
 κινούμενοι καὶ μεταβαίνοντες διὰ τοὺς μετασφαιρισμούς.
 καὶ ἐστι κάλλιστον τῶν ἀπὸ σφαίρας τόδε τὸ γυμνάσιον,
 ὅτι καὶ τὸ σῶμα ὑγιὲς καὶ εὐκίνητον μετὰ ῥώμης
 παρέχεται, καὶ τὴν ὄψιν τονοῖ, καὶ οὐδὲ κεφαλὴν
 συμπληροῖ. τρίτον δὲ σφαιρίον μεῖζον τοῦδε, ᾧ
 σφαιρίζουσιν ἐξ ἀποστήματος διεστῶτες· τούτου δὲ τὸ
 μὲν στάδιόν ἐστι, τὸ δὲ δρομικόν· οἱ μὲν γὰρ ἐστῶτες
 ἀφιασι τὴν σφαῖραν μετὰ σφοδρότητος καὶ συνεχείας,
 καὶ ὀνίνανται βραχίονάς τε καὶ ὄμματα. τὸ δὲ
 δρομικὸν βραχίονας μὲν καὶ ὄψιν ὁμοίως ὀνίνησι τῷ
 προειρημένῳ, ὠφελεῖ δὲ καὶ σκέλη διὰ τὸν δρόμον,
 καὶ ῥάχιν διὰ τὰς γιγνομένας ἐν τῷ δρόμῳ καμπάς.
 ταῦτα μὲν περὶ τῆς μικρᾶς σφαίρας· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς
 μεγάλης σφαίρας γυμνάσιον οὐ μόνον διαφέρει διὰ τὸ
 μέγεθος αὐτῆς τῶν προειρημένων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ
 σχῆμα τῶν χειρῶν· ἐν μὲν γὰρ ἐκείνοις πᾶσιν αἰεὶ
 τῶν ὤμων ἐν ταπεινοτέρῳ σχήματί εἰσιν αἱ χεῖρες
 ἄκραι· ἐν δὲ τούτῳ τῆς κεφαλῆς ὑψηλότεραι· διὰ
 τοῦτο καὶ ἡ λαγὼν ἀνακλίνεται κατὰ τοῦτο τὸ

γυμνάσιον. ἐνίστε καὶ ἐπ' ἄκρων βαίνουσι τῶν ποδῶν, ὑψῶσαι τὴν χεῖρα πειρώμενοι· ἄλλοτε δὲ καὶ ἐξ-
 ἄλλονται, τῆς σφαίρας ὑπερπετοῦς φερομένης. ἡ δ'
 ὑπερμεγέθης σφαῖρα τοὺς μὲν βραχίονας ἐν τῷ
 βάλλεσθαι τοιοῦ· βάλλεται δὲ διὰ τὸ μέγεθος ἀμφο-
 τέραις ταῖς χερσίν· πληγὰς δ' ἀτεράμνους ἔχουσα οὐ
 μόνον τοῖς νοσοῦσιν ἢ τοῖς ἐκ νόσου ἀναλαμβάνουσιν
 ἄχρηστος, ἀλλ' ὁμοῦ τι καὶ τοῖς ὑγιαίνουσιν. ἡ δὲ
 κενὴ σφαῖρα, ἥτις καὶ θύλακος προσαγορεύεται,
 γυμνάζει μὲν παραπλησίως τῷ δρομικῷ, οὐ πάνυ δ'
 εὐκολον οὐδ' εὐσχημον.

5

ΠΕΡΙ ΠΑΛΗΣ

ἡ μὲν σύντονος πάλη πνεύματος εὐτονίαν καὶ ἰσχὺν
 ἐργάζεται, καὶ τὸ σῶμα στερεὸν καὶ μυῶδες, νεῦρά τε
 κρατύνει, καὶ τὰ αἰσθητήρια παροξύνει, καὶ τὰς φυσικὰς
 ἐνεργείας ἐπιρρώνουσιν· σάρκα δὲ πυκνὴν μὲν καὶ
 ναστήν, ὀλίγην δὲ παντάπασιν περιβάλλει· πιμελῆς δὲ
 καὶ οἰδημάτων καὶ ὄγκων καταλυτική· θώρακι δὲ
 ἀνάρμοστος. ἡ δὲ πραεὶα, σαρκὸς πολλῆς κατασκευαστική.
 ἔτι δ' ἡ μὲν ὀρθίος πάλη ὠφέλιμος κεφαλῇ καὶ θώρακι,
 καὶ τοιοῦ τὰ νεῦρα. ἡ δ' ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὀνίνησιν
 ὀσφὺν καὶ γόνατα.

6

ΠΕΡΙ ΣΚΙΑΜΑΧΙΑΣ

σκιαμαχία δὲ χρήσιμος εἰς τὸ κοπῶδη τε διάθεσιν
 παῦσαι, καὶ ὥμους τονῶσαι, καὶ νεύρων ἀκράτειαν καὶ
 τρόπον καταστήσαι. δεῖ δὲ μὴ μόνον ταῖς χερσὶ
 σκιαμαχεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκέλεσι, ποτὲ μὲν ὥσπερ
 ἄλλομένους, ποτὲ δ' ὥσπερ λακτίζοντας.

7

ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΑΣ

ὀρχήσεως καὶ σκιαμαχίας μεταξὺ χειρονομία ἐστίν·
 χρήσιμος δ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐφ' ὧν σκιαμαχία·
 προκριτέα δ' ἐπὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ γερόντων
 καὶ τῶν σφόδρα ἰσχνῶν καὶ ἄρρώστων τὸ σῶμα.

8

ΠΕΡΙ ΑΦΑΛΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΑΛΜΟΥ

διαφέρει τὸ ἀφάλλεσθαι καὶ τὸ ἐξάλλεσθαι· ἡ μὲν
 γὰρ ἄφαλσις δρόμῳ προσέοικεν, ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ
 μένοντος τοῦ σώματος μετὰ τοῦ κάμπτειν τὰς ἰγνύας·
 ὁ δ' ἐξαλμὸς κομιδῇ σκελῶν ἐστὶ συνεχής· παράκειται
 δὲ τούτοις τὸ πρὸς πυγὴν ἄλλεσθαι· τοῦτο δ' ἐστὶν
 ἄφαλσις, καμπτομένων τῶν σκελῶν, ὥστε τὰς πτέρνας
 τῶν πυγῶν προσάπτεσθαι, ποτὲ μὲν ἐναλλάξ τῶν
 σκελῶν ἀναλακτιζόντων, ποτὲ δ' ἀμφοτέρων ἅμα.

9

ΠΕΡΙ ΙΠΠΑΣΙΑΣ

τῆς ἵππασίας ὀλίγη χρῆσις ἐστὶν ἐπὶ νοσοῦντων·
 εἰ μὲν γὰρ ἡρέμα ὁ ἵππος ἐλαύνοιτο, οὐδὲν ἂν πλεον
 παρέχοι πλὴν κόπου, καὶ μάλιστα βουβώνων· εἰ δὲ
 σφόδρως ἐλαύνοιτο, κλονεῖ μὲν ἅπαν τὸ σῶμα ἐπιπόνως·
 ὁμῶς δ' ἔχει τι χρήσιμον· τονοῖ γὰρ ὑπὲρ πάντα
 τᾶλλα γυμνάσια τὸ σῶμα καὶ μάλιστα τὸν στόμαχον,
 καθαίρει δὲ τὰ αἰσθητήρια καὶ ὀξύτερα ἐργάζεται·
 θώρακι δὲ κάκιστον γυμνάσιον.

10

ΠΕΡΙ ΝΗΞΕΩΣ

ὀλίγοις μὲν τῶν χρονίων παθῶν ἢ νήξις ἀρμόδιος καὶ ὀλιγάκις· καὶ δύναται ἰσχυαίνειν, διαφορεῖν, τονοῦν, θερμαίνειν, λεπτύνειν, δυσπάθειαν παρασκευάζειν. ἢ μὲν οὖν ἐν θαλάττῃ, ἢ δ' ἐν τοῖς γλυκέσιν ὕδασιν.

11

ΠΕΡΙ ΚΩΡΥΚΟΥ

κώρυκος ἐμπίμπλαται κεγχραμίδων ἢ ἀλεύρων ἢ ψάμμου· τὸ δὲ μέγεθος αὐτοῦ πρὸς τε δύναμιν καὶ ἡλικίαν συναρμοζέσθω. κρεμάννυται δ' ἐν τοῖς γυμνασίοις ἄνωθεν ἐξ ὀροφῆς, ἀπέχων τῆς γῆς τοσοῦτον ὥστε τὸν πυθμένα κατὰ τὸν ὀμφαλὸν εἶναι τοῦ γυμναζομένου. τοῦτον διὰ χειρῶν ἔχοντες ἀμφοτέραις αἰωροῦσιν οἱ γυμναζόμενοι, τὴν μὲν πρώτην ἡσύχως, ἔπειτα σφοδρότερον, ὥστε καὶ ἐπεμβαίνειν ἀποχωροῦντι αὐτῷ, καὶ πάλιν προσιόντος ὑπείκειν ἐξωθουμένους ὑπὸ τῆς βίας· τὸ δὲ τελευταῖον ἀφιάσιν αὐτόν, ἔξω τῶν χειρῶν ἀπώσαντες, ὥστε ὑποστρέψαντα σφοδρότερον ἐμπίπτειν τῷ σώματι· τὰ δ' ὕστατα ἐπὶ πλείστον αἰκίσαντες αὐτόν ἀποπέμπουσιν, ὥστε ἐκ τῆς προσόδου, εἰ μὴ σφόδρα προσέχοιεν, ἀποστρέφεσθαι. ποτὲ μὲν οὖν ταῖς χερσὶν ἀντιβαίνουσιν αὐτῷ προσιόντι, ποτὲ δὲ τῷ στέρνῳ, τὰς χεῖρας ἀναπετάσαντες, ἄλλοτε δ' ἀναστρέφοντες κατὰ μετάφρενον.

12

ΠΕΡΙ ΑΛΤΗΡΙΟΒΟΛΙΑΣ

σκληρὸν γυμνάσιον ἀλτηρίων βολή. διαφορὰ δ' ἐστὶν αὐτῶν τῶν ἀλτήρων· ἢ γὰρ βάλλονται, παρὰ

μέρος τῶν χειρῶν ἐκτεινομένων τε καὶ συγκαμπτομένων· ἢ κρατοῦνται μόνον, ἐν προτάσει τῶν χειρῶν ἡσυχάζουσῶν, ὡς τὰ πολλὰ βραχεῖάν τε κίκησιν κινουμένων, αὐτῶν τε τῶν γυμναζομένων ἐμβαινόντων καὶ ἀνασειόντων ταῖς πύκταις ὁμοίως· ἢ κατὰ σύννευσιν τῆς ῥάχεως ταῖς χερσὶ παρεγκαμπτόντων τῶν γυμναζομένων.

4-12 : Antyllus *ap.* Oribasium i. 519 ff.

13

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΟΡΚΟΣ

ὄμνυμι Ἀπόλλωνα ἰατρὸν καὶ Ἀσκληπίον, καὶ Ὑγίειαν καὶ Πανάκειαν καὶ θεοὺς πάντας καὶ πάσας ἱστορας ποιούμενος, ἐπιτελῇ ποιήσῃν κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμὴν ὄρκον τόνδε καὶ συγγραφὴν τήνδε, ἡγήσασθαι μὲν τὸν διδάξαντά με τὴν τέχνην ταύτην ἴσα γενέταις ἐμοῖς, καὶ βίου κοινώσασθαι, καὶ χρεῶν χρήζοντι μετάδοσιν ποιήσασθαι, καὶ γένος τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀδελφοῖς ἴσον ἐπικρίνειν ἄρρεσι, καὶ διδάξῃν τὴν τέχνην ταύτην, ἣν χρήζουσι μαθάνειν, ἄνευ μισθοῦ καὶ ξυγγραφῆς, παραγγελίας τε καὶ ἀκροήσεως καὶ τῆς λοιπῆς ἀπάσης μαθήσεως μετάδοσιν ποιήσασθαι υἱοῖς τε ἐμοῖς καὶ τοῖς τοῦ ἐμὲ διδάξαντος καὶ μαθηταῖς συγγεγραμμένοις τε καὶ ὠρκισμένοις νόμῳ ἰατρικῷ, ἄλλῳ δὲ μηδενί. διαιτήμασί τε χρήσομαι ἐπ' ὠφελείᾳ καμνόντων κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμὴν, ἐπὶ δηλήσει δὲ καὶ ἀδικίᾳ εἵρξῃν. οὐ δώσω δὲ οὐδὲ φάρμακον οὐδενὶ αἰτηθεὶς θανάσιμον, οὐδὲ ὑψηγήσομαι συμβουλίαν τοιάνδε· ἀγνώως δὲ καὶ ὀσίως διατηρήσω βίον τὸν ἐμὸν καὶ τέχνην τὴν ἐμὴν. εἰς οἰκίας δὲ ὁπόσας ἂν ἐσίω, ἐσελεύσομαι ἐπ' ὠφελείᾳ καμνόντων, ἐκτὸς ὧν πάσης ἀδικίας ἐκουσίας καὶ διαφθορᾶς. ἃ δ' ἂν ἐν θεραπείᾳ ἢ ἴδω ἢ ἀκούσω, ἢ καὶ ἄνευ θεραπείας κατὰ βίον

ἀνθρώπων, ἂ μὴ χρή ποτε ἐκκαλεῖσθαι ἔξω, σιγήσομαι, ἄρρητα ἡγούμενος εἶναι τὰ τοιαῦτα.

ὄρκον μὲν οὖν μοι τόνδε ἐπιτελῇ ποιοῦντι καὶ μὴ ξυγχέοντι εἴη ἐπαύρασθαι καὶ βίου καὶ τέχνης, δοξαζομένῳ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς τὸν αἰὲ χρόνον, παραβαίνοντι δὲ καὶ ἐπιορκοῦντι τάναντία τούτων.

Hippocrates.

14

ΠΕΡΙ ΑΕΡΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΤΟΠΩΝ

ἱατρικὴν ὅστις βούλεται ὀρθῶς ζητεῖν, τάδε χρή ποιεῖν. πρῶτον μὲν ἐνθυμεῖσθαι τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ὃ τι δύναται ἀπεργάζεσθαι ἐκαστή. οὐ γὰρ εἰκόσιν οὐδέν, ἀλλὰ πολὺ διαφέρουσιν αὐταί τε ἑαυτῶν καὶ ἐν ταῖς μεταβολαῖς. ἔπειτα δὲ τὰ πνεύματα τὰ θερμά τε καὶ τὰ ψυχρά, μάλιστα μὲν τὰ κοινὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, ἔπειτα δὲ καὶ ἐν ἐκάστη χώρᾳ ἐπιχώρια ὄντα. δεῖ δὲ καὶ τῶν ὑδάτων ἐνθυμεῖσθαι τὰς δυνάμεις. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ στόματι διαφέρουσι καὶ ἐν τῷ σταθμῷ, οὕτω καὶ ἡ δύναμις διαφέρει πολὺ ἐκάστου, ὥστε ἐς πόλιν ἐπειδὴν ἀφίκεται τις ἥς ἄπειρός ἐστι, διαφροντίσαι χρή τὴν θέσιν αὐτῆς, ὅπως κείται καὶ πρὸς τὰ πνεύματα καὶ πρὸς τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου. οὐ γὰρ ταῦτό δύναται ἥτις πρὸς βορέαν κείται καὶ ἥτις πρὸς νότον, οὐδ' ἥτις πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, οὐδ' ἥτις πρὸς δύνοντα. ταῦτα δὲ ἐνθυμεῖσθαι ὡς κάλλιστα. καὶ τῶν ὑδάτων πέρι ὡς ἔχουσι, καὶ πότερον ἐλώδεσι χρῶνται καὶ μαλακοῖσιν, ἢ σκληροῖσί τε καὶ ἐκ μετεώρων καὶ ἐκ πετρωδῶν, εἴτε ἀλυκοῖσι καὶ ἀτεράμνοισι. καὶ τὴν γῆν πότερον ψιλὴ τε καὶ ἄνυδρος, ἢ δασεῖα καὶ ἔφυδρος, καὶ εἴτε ἐν κοίλῳ ἐστὶ καὶ πνιγερὰ, εἴτε μετέωρος καὶ ψυχρά. καὶ τὴν δίαίταν τῶν ἀνθρώπων,

ὅποια ἡδονται, πότερον φιλοπόται καὶ ἀριστηταὶ καὶ
 ἀταλαίπωροι, ἢ φιλογυμνασταὶ τε καὶ φιλόπονοι καὶ
 ἐδωδοὶ καὶ ἄποτοι. καὶ ἀπὸ τούτων χρὴ ἐνθυμείσθαι
 ἕκαστα. εἰ γὰρ ταῦτα εἰδείη τις καλῶς, μάλιστα μὲν
 πάντα, εἰ δὲ μή, τά γε πλείστα, οὐκ ἂν αὐτὸν
 λανθάνοι ἐς πόλιν ἀφικνούμενον, ἧς ἂν ἄπειρος ᾖ, οὔτε
 νοσήματα ἐπιχώρια, οὔτε τῶν κοινῶν ἢ φύσις ὅποια
 τίς ἐστίν, ὥστε μὴ ἀπορεῖσθαι ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν
 νόσων μηδὲ διαμαρτάνειν. ἂ εἰκὸς ἐστὶ γίγνεσθαι, ἣν
 μή τις ταῦτα πρότερον εἰδὼς πρόφρων τις ᾖ. περὶ
 ἑκάστου δὲ χρόνου προσιόντος καὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ λέγοι
 ἂν ὅποσα τε νοσήματα μέλλει πάγκοινα τὴν πόλιν
 κατασχέσειν ἢ θέρους ἢ χειμῶνος, ὅποσα τε ἴδια
 ἑκάστῳ κίνδυνος γίγνεσθαι ἐκ μεταβολῆς τῆς διαίτης.
 εἰδὼς γὰρ τῶν ὥρων τὰς μεταβολὰς καὶ τῶν ἄστρον
 ἐπιτολὰς τε καὶ δύσεις, καθότι ἕκαστον τούτων
 γίγνεται, προειδείη ἂν τὸ ἔτος ὁποῖόν τι μέλλει
 γίγνεσθαι· οὕτως ἂν τις ἐρευνώμενος καὶ προγινώσκων
 τοὺς καιροὺς, μάλιστ' ἂν εἰδείη περὶ ἑκάστου καὶ τὰ
 πλείστα τυγχάνοι τῆς ὑγείας καὶ κατ' ὀρθὸν φέροιτο
 οὐκ ἐλάχιστα ἐν τῇ τέχνῃ. εἰ δὲ δοκοῖ τις ταῦτα
 μετεωρόλογα εἶναι, εἰ μετασταίῃ τῆς γνώμης, μάθοι ἂν
 ὅτι οὐκ ἐλάχιστον μέρος συμβάλλεται ἀστρονομία ἐς
 ἱατρικὴν ἀλλὰ πάνυ πλείστον. ἅμα γὰρ ταῖς ὥραις
 καὶ αἱ κοιλίαι μεταβάλλουσι τοῖς ἀνθρώποις. ὅπως δὲ
 χρὴ ἕκαστα τῶν προειρημένων σκοπεῖν καὶ βασανίζειν,
 ἐγὼ φράσω σαφῶς· ἢ τις μὲν πόλιν πρὸς τὰ πνεύ-
 ματα κεῖται τὰ θερμά (ταῦτα δ' ἔσται μεταξὺ τῆς
 τε χειμερινῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν δυσμῶν
 τῶν χειμερινῶν, καὶ αὐτῇ ταῦτα τὰ πνεύματά ἐστι
 ξύννομα, τῶν δὲ ἀπὸ τῶν ἄρκτων πνευμάτων σκέπη)
 ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἐστὶ τά τε ὕδατα πολλὰ καὶ
 ὕφαλα καὶ ἀνάγκη εἶναι τοῦ μὲν θέρους θερμά, τοῦ
 δὲ χειμῶνος ψυχρά. καὶ ὅποσαι μὲν τῶν πόλεων

κεῖνται γε καλῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν πνευμάτων, ὕδασι τε χρῶνται ἀγαθοῖς, αὐται μὲν ἡσσον αἰσθάνονται τῶν τοιούτων μεταβολῶν. ὅποσαι δὲ ὕδασι τε ἐλείοισι χρῶνται καὶ λιμνώδεσιν, κεῖνται τε μὴ καλῶς τῶν πνευμάτων καὶ τοῦ ἡλίου, αὐται δὲ μᾶλλον. κἂν μὲν τὸ θέρος αὐχμηρὸν γένηται, θᾶσσον παύονται αἱ νόσοι. ἦν δὲ ἔπομβρον, πολυχρόνιοι γίνονται. καὶ φαγεδαίνας κοινῶς ἐγγίγνεσθαι ἀπὸ πάσης προφάσεως, ἦν ἔλκος ἐγγένηται. τοῦ δὲ χειμῶνος ψυχροῦ, τοὺς τε ἀνθρώπους τὰς κεφαλὰς ὑγρὰς ἔχειν καὶ φλεγματώδεις, τὰς τε κοιλίας αὐτῶν πυκνὰ ἐκταράττεσθαι ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ φλέγματος ἐπικαταρρέοντος. ἐσθίειν δ' οὐκ ἀγαθοὺς εἶναι οὐδὲ πίνειν. ὅποσοι μὲν γὰρ κεφαλὰς ἀσθενεῖς ἔχουσιν, οὐκ ἂν εἴησαν ἀγαθοὶ πίνειν. ἡ γὰρ κραιπάλη μᾶλλον πιέζει.

Hippocrates.

15

SUPERSTITION CRITICISED

Περὶ μὲν τῆς ἱερᾶς νόσου καλουμένης ὧδ' ἔχει. οὐδέν τί μοι δοκεῖ τῶν ἄλλων θειότερα εἶναι νόσων οὐδὲ ἱερωτέρα, ἀλλὰ φύσιν μὲν ἔχει ἦν καὶ τὰ λοιπὰ νοσήματα ὅθεν γίνεται. φύσιν δὲ αὐτῇ καὶ πρόφασιν οἱ ἄνθρωποι ἐνόμισαν θεῖον εἶναι ὑπὸ ἀπειρίας καὶ θαυμασιότητος, ὅτι οὐδὲν ἔοικεν ἑτέραις νόσοις. καὶ κατὰ μὲν τὴν ἀπορίαν αὐτοῖς τοῦ μὴ γινώσκειν, τὸ θεῖον αὐτῇ διασφύζεται, κατὰ δὲ τὴν εὐπορίαν τοῦ τρόπου τῆς ἰάσεως ἰῶνται. ἀπολύονται γὰρ ἢ καθαρμοῖς ἢ ἐπωδαῖς. εἰ δὲ διὰ τὸ θαυμάσιον θεῖον νομίζεται, πολλὰ τὰ ἱερὰ νοσήματα ἔσται καὶ οὐχὶ ἓν. ὥς ἐγὼ ἀποδείξω ἕτερα οὐδὲν ἡσσον ὄντα θαυμάσια οὐδὲ τερατώδη ἃ οὐδεὶς νομίζει ἱερὰ εἶναι.

τοῦτο μὲν γὰρ οἱ ἀμφημερινοὶ καὶ οἱ τριταῖοι καὶ οἱ
 τεταρταῖοι, οὐδὲν ἡσσόν μοι δοκοῦσιν ἱεροὶ εἶναι καὶ
 ὑπὸ θεοῦ γίγνεσθαι ταύτης τῆς νόσου, κὰν μὴ
 θαυμασίως ἔχωσι· τοῦτο δὲ ὁρῶ μαινομένους ἀνθρώ-
 πους καὶ παραφρονούντας μέχρις ἂν ἐξεγείρωνται,
 ἔπειτα δὲ καὶ ὑγιεῖς ὄντας καὶ φρονούντας ὥσπερ
 τὸ πρότερον, ὄντας τε αὐτοὺς ὠχρούς τε καὶ ἀσθενεῖς,
 καὶ ταῦτα οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις· ἄλλα τε πολλά
 ἐστὶ καὶ παντοδαπὰ ὧν ἕκαστον λέγειν πολλὺς ἂν εἴη
 λόγος. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν οἱ πρῶτοι τοῦτο τὸ νόσημα
 ἀφιερῶσαντες τοιοῦτοι εἶναι ἄνθρωποι οἷοι καὶ νῦν
 εἰσι μάγοι τε καὶ καθάρται καὶ ἀγύρται καὶ ἀλαζόνες,
 ὅπόσοι δὴ προσποιοῦνται σφόδρα θεοσεβεῖς εἶναι καὶ
 πλέον τι εἰδέναι. οὗτοι τοίνυν παραμπεχόμενοι καὶ
 προβαλλόμενοι τὸ θεῖον τῆς ἀμηχανίας, τὸ μὴ ἴσχειν
 ὃ τι προσενέγκαντες ὠφελήσουσι, ὥς μὴ κατάδηλοι
 ὦσιν οὐδὲν ἐπιστάμενοι, ἱερὸν ἐνόμισαν τοῦτο τὸ πάθος
 εἶναι, καὶ λόγους ἐπιλέξαντες ἐπιτηδεῖους, τὴν ἴασιν
 κατεστήσαντο ἐς τὸ ἀσφαλὲς σφίσιν ἑαυτοῖς, καθαρ-
 μούς προσφέροντες καὶ ἐπωδὰς, λουτρῶν τε ἀπέχεσθαι
 κελεύοντες καὶ ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ ἀνεπιτηδεῖων
 ἀνθρώποις νοσοῦσιν ἐσθίειν, θαλασσίων μὲν τρίγλης
 καὶ μελανούρου, κεστρέως, ἐγχέλυος· οὗτοι γὰρ οἱ
 ἰχθύες εἰσὶν ἐπικαιρότατοι. κρεῶν δὲ αἰγείου καὶ
 ἐλαφείου καὶ χοιρείων καὶ κυνός· ταῦτα γὰρ κρεῶν
 ταρακτικώτατά ἐστι τῆς κοιλίας. ὀρνίθων δὲ ἀλεκ-
 τρύονος καὶ τρυγόνος, ὠτίδος, ἔτι δὲ ὅσα νομίζεται
 ἰσχυρότατα εἶναι. λαχάνων δὲ μίνθης, σκοροδίου καὶ
 κρομμύου· δριμὺ γὰρ ἀσθενοῦντι οὐδὲν ξυμφέρει.
 ἱμάτιον δὲ μέλαν μὴ ἔχειν, θανατῶδες γὰρ τὸ μέλαν.
 μηδὲ ἐν αἰγείῳ κατακεῖσθαι δέρματι μηδὲ φορεῖν μηδὲ
 πόδα ἐπὶ ποδὶ ἔχειν, μηδὲ χεῖρα ἐπὶ χειρί· ταῦτα
 γὰρ πάντα κωλύματα εἶναι. ταῦτα δὲ πάντα τοῦ
 θείου ἔνεκα προστιθέασιν, ὥς πλέον τι εἰδότες καὶ

ἄλλας προφάσεις προλέγοντες, ὅπως εἰ μὲν ὑγιὲς γένοιτο, αὐτῶν ἡ δόξα εἴη καὶ ἡ δεξιότης, εἰ δὲ ἀποθάνοι, ἐν ἀσφαλεῖ καθισταῖντο αὐτῶν αἱ ἀπολογίαι καὶ ἔχοιεν πρόφασιν ὥς οὐκ αἰτιοί εἰσιν αὐτοί, ἀλλ' οἱ θεοί. οὔτε γὰρ φαγεῖν οὔτε πιεῖν ἔδωσαν φάρμακον οὐδέν, οὔτε λουτροῖς καθήψησαν, ὥστε δοκεῖν αἴτιον εἶναι. ἐγὼ δὲ δοκῶ Λιβύων τῶν τὴν μεσόγειον οἰκοῦντων οὐδένα ὑγιαίνειν, ὅτι ἐν αἰγείοισι δέρμασι κατακεῖνται καὶ κρέασιν αἰγείοις χρῶνται, ἐπεὶ οὐκ ἔχουσιν οὔτε στρώμα οὔτε ἱμάτιον οὔτε ὑπόδημα ὃ τι μὴ αἰγείον ἐστίν. οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἄλλο προβάτιον οὐδὲν ἢ αἶγες καὶ βόες. εἰ δὲ ταῦτα προσφερόμενα καὶ ἐσθιόμενα τὴν νόσον αὖξει καὶ μὴ ἐσθιόμενα ἰᾶται, οὐκ ἔστιν ἄρα ὁ θεὸς αἴτιος οὐδενός, οὐδὲ οἱ καθαρμοὶ ὠφελούσιν, ἀλλὰ τὰ ἐδέσματα τὰ ἰώμενά τε καὶ βλάπτοντα, τοῦ δὲ θεοῦ ἀφανίζεται ἡ δύναμις.

οὕτω οὖν ἔμοι γε δοκοῦσιν οἵτινες τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐγχειροῦσιν ἰᾶσθαι ταῦτα τὰ νοσήματα, οὔτε ἱερὰ νομίζειν εἶναι οὔτε θεῖα. ὅπου γὰρ ὑπὸ καθαρμῶν τοιούτων μετὰστατα γίγνεται καὶ ὑπὸ θεραπείας τοιαύδε, τί κωλύει καὶ ὑφ' ἐτέρων τεχνημάτων ὁμοίων τούτοις ἀπογίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις καὶ προσπίπτειν; ὥστε μηκέτι τὸ θεῖον αἴτιον εἶναι, ἀλλὰ τι ἀνθρώπινον. ὅστις γὰρ οἷός τε περικαθαίρων καὶ μαγεύων ἀπάγειν τοιοῦτον πάθος, οὗτος καὶ ἐπάγη ἕτερα τεχνησάμενος πάντως· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ τὸ θεῖον ἀπόλλυται. τοιαῦτα λέγοντες καὶ μεμηχανημένοι προσποιούνται πλεον τι εἰδέναι καὶ ἀνθρώπους ἐξαπατοῦσι προστιθέμενοι τούτοις ἀγνείας τε καὶ καθαρότητας, ὅτε πολὺ αὐτοῖς τοῦ λόγου ἐς τὸ θεῖον ἀφήκει καὶ τὸ δαιμόνιον· καίτοι ἔμοιγε οὐ περὶ εὐσεβείας δοκοῦσι τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, ὥς οἴονται, ἀλλὰ περὶ δυσσεβείας μᾶλλον, καὶ ὥς οἱ θεοὶ οὐκ εἰσὶ, τό τε εὐσεβεῖς καὶ θεῖον

αὐτῶν ἀσεβὲς καὶ ἀνόσιόν ἐστιν, ὥς ἐγὼ δίδαξω. εἰ γὰρ σελήνην τε καθαιρεῖν καὶ ἥλιον ἀφανίζειν χειμῶνα τε καὶ εὐδίαν ποιεῖν καὶ ὄμβρους καὶ αὖχμους καὶ θάλασσαν ἄφορον καὶ γῆν καὶ τᾶλλα τὰ τοιουτότροπα πάντα ἐπιδέχονται ἐπίστασθαι, εἴτε καὶ ἐκ τελετῶν εἴτε καὶ ἐξ ἄλλης τινὸς γνώμης ἢ μελέτης φασὶν οἰοί τε εἶναι οἱ ταῦτα ἐπιτηδεύοντες, δυσσεβεῖν ἔμοιγε δοκοῦσι καὶ θεοὺς οὔτε εἶναι νομίζειν οὔτε ὄντας ἰσχύειν οὐδέν, οὔτε εἶργεσθαι ἂν οὐδενὸς τῶν ἐσχάτων. εἰ γὰρ ἄνθρωπος μαγεύων τε καὶ θύων σελήνην τε καθαιρήσει καὶ ἥλιον ἀφανιεῖ καὶ χειμῶνα καὶ εὐδίαν ποιήσει, οὐκ ἂν ἔγωγέ τι θεῖον νομίσαιμι τούτων εἶναι, ἀλλ' ἀνθρώπινον, εἰ δὴ τοῦ θεοῦ ἢ δύναμις ὑπὸ ἀνθρώπου γνώμης κρατεῖται καὶ δεδούλωται. ἴσως δὲ οὐχ οὕτως ἔχει ταῦτα, ἀλλ' ἄνθρωποι βίου δεόμενοι πολλὰ καὶ παντοῖα τεχνοῦνται καὶ ποικίλλουσιν ἔς τε τᾶλλα πάντα καὶ ἐς τὴν νόσον ταύτην, ἐκάστω εἶδει τοῦ πάθους θεῶ τὴν αἰτίαν προστιθέντες. οὐ γὰρ ἅπαξ, ἀλλὰ πλεονάκεις ταῦτὰ μέμνηνται. κἂν μὲν γὰρ αἶγα μιμῶνται, κἂν βρύχωνται, κἂν τὰ δεξιὰ σπῶνται, μητέρα θεῶν φασὶ αἰτίαν εἶναι. ἂν δὲ ὀξύτερον καὶ εὐτονώτερον φθέγγηται, ἵππῳ εἰκάζουσι, καὶ φασὶ Ποσειδῶνα αἴτιον εἶναι. ἂν δὲ ἀφρὸν ἐκ τοῦ στόματος ἀφίῃ καὶ τοῖσι ποσὶ λακτίξῃ, Ἄρης τὴν αἰτίαν ἔχει. ὅποσα δὲ δείματα νυκτὸς παρίσταται καὶ φόβοι καὶ παράνοια καὶ ἀναπηδήσεις ἐκ τῆς κλίνης καὶ φόβητρα καὶ φεύξεις ἔξω, Ἐκάτης φασὶν εἶναι ἐπιβουλὰς καὶ ἡρώων ἐφόδους, καθαρμοῖς τε χρῶνται καὶ ἐπωδαῖς καὶ ἀνοσιώτατόν γε καὶ ἀθεώτατον ποιοῦσιν, ὥς ἔμοιγε δοκεῖ, τὸ θεῖον. καθαίρουσι γὰρ τοὺς ἐχομένους τῇ νόσῳ ὥσπερ καὶ τοὺς αἵμασι καὶ τοῖς ἄλλοις μιάσμασιν ἐχομένους ἢ ἀλάστορας ἢ πεφαρμαγμένους ὑπὸ ἀνθρώπων, ἢ τι ἔργον ἀνόσιον ἐργασμένους, οὓς ἐχρῆν τάναντία τούτοις ποιεῖν, θύειν τε καὶ εὐχεσθαι καὶ

εἰς τὰ ἱερὰ φέροντας ἱκετεύειν τοὺς θεοὺς. νῦν δὲ τούτων μὲν ποιοῦσιν οὐδέν, καθαίρουσι δέ· καὶ τὰ μὲν τῶν καθαρῶν γῇ κρύπτουσι, τὰ δὲ ἐς θάλατταν ἐμβάλλουσι, τὰ δὲ ἐς τὰ ὄρη ἀποφέρουσιν ὅπη μῆδεις ἄψεται μῆδὲ ἐπιβήσεται. τὰ δ' ἐχρῆν ἐς τὰ ἱερὰ φέροντας τῷ θεῷ ἀποδοῦναι, εἰ δὴ θεὸς γέ ἐστιν αἴτιος. οὐ μέντοι ἔγωγε ἄξιῳ ὑπὸ θεοῦ ἀνθρώπου σῶμα μαιίνεσθαι, τὸ ὑποκηρότατον ὑπὸ τοῦ ἀγνοτάτου, ἀλλὰ καὶ τυγχάνη ὑπὸ ἐτέρου μεμιασμένον ἢ τι πεπονθός, ἐθέλοι ἂν ὑπὸ τοῦ θεοῦ καθαίρεσθαι καὶ ἀγνίζεσθαι μᾶλλον ἢ μαιίνεσθαι. τὰ γοῦν μέγιστα τῶν ἀμαρτημάτων καὶ ἀνοσιώτατα τὸ θεῖόν ἐστι τὸ καθαῖρον καὶ ἀγνίζον καὶ ἔρυμα γεγόμενον ἡμῖν, αὐτοί τε ὄρους τοῖς θεοῖς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν τεμενῶν ἀποδεικνύμενοι, ἵνα μῆδεις ὑπερβαίνοι ἢ μὴ ἀγνεύοι· εἰσιόντες τε περιρραϊνόμεθα οὐχ ὥς μαινόμενοι, ἀλλ' εἴ τι καὶ πρότερον ἔχομεν μύσος, τοῦτο ἀφαγιούμενοι. καὶ περὶ μὲν τῶν καθαρῶν οὕτω μοι δοκεῖ ἔχειν. τὸ δὲ νόσημα τοῦτο οὐδέν τί μοι δοκεῖ θειότερον εἶναι τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ φύσιν μὲν ἔχει ἥν καὶ τὰ ἄλλα νοσήματα, καὶ πρόφασιν ὅθεν ἕκαστα γίγνεται.

Hippocrates, Περὶ ἱερῆς νόσου.

PART IV

PROVERBS

1. ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί.
2. φαγέτω με λεὼν καὶ μὴ ἀλώπηξ.
3. ἢν τις ἔμαξε μᾶζαν ταύτην καὶ ἐσθιέτω.
4. ἔμπροσθεν κρημνός, ὀπισθεν λύκοι.
5. ὥς αἰεὶ τὸν ὅμοιον ἄγει θεὸς ἐς τὸν ὅμοιον.
6. παθήματα μαθήματα.
7. τὰ σῦκα σῦκα λέγειν.
8. ἄμαξα τὸν βοῦν ἔλκει.
9. κορώνη τὸν σκορπίον [ἤρπασεν].
10. γόνυ κνήμης ἔγγιον.
11. γλαῦκ' Ἀθήναζε [ἄγειν].
12. κοινὰ τὰ τῶν φίλων.

13. ξυρεῖ ἐν χρῶ.
14. πρὸς Κρήτα κρητίζειν.
15. κὰν μύρμηκι χολή.
16. ἐν καρὶ τὸν κίνδυνον [ἀναρρίπτειν].
17. κακοῦ κόρακος κακὸν ῥόν.
18. ἀγαθὴ καὶ μᾶζα μετ' ἄρτον.
19. ἐν τοῖς ἑαυτοῦ δικτύοις ἄλῶναι.
20. μὴ κίνει Καμάριναν.
21. ἡ τρὶς ἕξ ἡ τρεῖς κύβοι.
22. μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ.
23. τὸν καπνὸν φεύγων εἰς τὸ πῦρ ἐμπεσεῖν.
24. δις παῖδες οἱ γέροντες.
25. κακὰ μὲν θρίπες, κακὰ δ' ἱπες.
26. ἄμ' ἔπος, ἄμ' ἔργον.
27. δελφίνα νήχεσθαι διδάσκειν.
28. πολλοὶ στατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν.
29. ἀρχὴ ἥμισυ παντός.
30. παρὼν ἀποδημεῖς.

RIDDLES

1. νῆσος ὅλη, μύκημα βοός, φωνή τε δανειστοῦ.

(·σοροῦ.)

2. ἀνθρώπου μέλος εἰμ'. αἰεὶ τέμνει με σίδηρος.
γράμματος αἰρομένου δύεται ἥελιος.

(·ξοροῦ.)

3. εἰμὶ χαμαίζηλον ζῶων μέλος· ἦν δ' ἀφέλης μου
γράμμα μόνον, κεφαλῆς γίγνομαι ἄλλο μέλος·
ἦν δ' ἕτερον, ζῶον πάλιν ἔσσομαι· ἦν δὲ καὶ ἄλλο,
οὐχ ἔν μ' εὐρήσεις ἀλλὰ διηκόσια.

(·σοροῦ.)

4. δός μοι δύο μνᾶς, καὶ διπλοῦς σοι γίγνομαι·
κάγῳ λαβὼν σοῦ τὰς ἴσας, σοῦ τετραπλοῦς.

(·σοροῦ.)

Blackie's Illustrated Greek Series

General Editor—PROF. R. Y. TYRRELL, Litt.D.

THE special features of this series are interesting and scholarly introductions, well-printed texts, interesting literary notes, specimens of famous translations, and numerous illustrations, including full-page coloured plates, full-page photographs of bas-reliefs, statues, etc., beautifully printed on superfine art paper, black-and-white illustrations specially drawn for the series, and maps where these are required for the elucidation of the text.

Aeschylus—Eumenides.

Edited by L. D. BARNETT, M.A., Litt.D., formerly Scholar of Trinity College, Cambridge. 3s. 6d.

Euripides—Cyclops.

Edited by the Rev. J. HENSON, M.A., Haverfordwest School. 1s. 6d.

Euripides—Alcestis.

Edited by A. TATE, M.A., Grammar School, Truro. 2s.

Euripides—Medea.

Edited by HAROLD WILLIAMSON, M.A. 2s.

Homer—Iliad XVIII.

Edited by Professor PLATT. 1s. 6d.

Homer—Odyssey I.

Edited by the Rev. E. C. EVERARD OWEN, M.A., Assistant Master at Harrow. 2s.

Plato—Crito.

Edited by A. S. OWEN, M.A., of Cheltenham College. 2s. 6d.

Xenophon—Anabasis I.

Edited by C. E. BROWNRIGG, M.A. 2s.

Xenophon—Anabasis II. and IV.

Edited by the Rev. G. H. NALL, M.A., Assistant Master at Westminster School. 2s. each.

Xenophon—Anabasis III.

Edited by A. C. LIDDELL, M.A. 2s.

Theophrastus—Characters.

Edited by J. MAXWELL EDMONDS, M.A., and G. E. VAUGHAN AUSTEN, M.A. 4s. 6d.

The Medea of Euripides.

Edited by P. B. HALCOMBE, M.A., King's College, Cambridge. Illustrated. Crown 8vo, 1s. 6d.

Sketches of the Greek Dramatic Poets.

By Prof. C. A. KEENE, M.A. Crown 8vo, cloth, 3s. 6d.

The Moral Standpoint of Euripides.

By W. H. S. JONES, M.A. 2s. 6d. net.

Greek Morality. In Relation to Institutions. By W. H. S. JONES, M.A. 5s. net.

Blackie's Latin Texts

EDITED BY W. H. D. ROUSE, Litt.D.

Head-Master of the Perse School, Cambridge.

THIS new series has been designed especially for schools. The texts are intended for use in the first two or three years of the study of Latin. In order to save time and inculcate good habits, *all vowels long by nature are marked*; thus the pupil, learning the quantity as an essential part of the word and pronouncing aright from the first, will not make mistakes when later he comes to use an unmarked text. Each volume has a *short introduction* dealing with the author's life and works, his style, and the subject of the book. A new and important feature in the introduction is a brief note on the MSS. and the principles of textual criticism, which are illustrated by a few selected critical notes at the foot of the text. *No other notes are given.*

Eutropius.

Edited by W. H. S. JONES, M.A. 8d. net.

Horace—Odes. BOOKS I., II., III., and IV., separately.

Edited by W. H. D. ROUSE, Litt.D. 6d. each net.

Cicero—De Amicitia.

Edited by Professor J. S. REID, Litt.D. 6d. net.

Cicero—De Senectute.

Edited by Professor J. S. REID, Litt.D. 6d. net.

Selections from Tibullus and Others.

Edited by Professor J. P. POSTGATE, Litt.D. 6d. net.

Virgil—Eclogues.

Edited by S. E. WINBOLT, M.A. 6d. net.

Virgil—Aeneid. BOOKS I. to XII. separately.

Edited by S. E. WINBOLT, M.A. 6d. each net.

Virgil—Georgics. BOOKS I. to IV. separately.

Edited by S. E. WINBOLT. 6d. each net.

Caesar—Gallic War. BOOKS I. to VIII. separately.

Edited by W. H. D. ROUSE, Litt.D. 6d. each net.

Livy. BOOKS V., VI., separately.

Edited by E. SEYMER THOMPSON, M.A. 8d. each net.

Ilias Latina. Edited by W. H. S. JONES, M.A. 6d. net.

Nepos—Vitae. Edited by W. H. S. JONES, M.A. 8d. net. (*Shortly.*)

Vocabularies.

A General Vocabulary to Caesar. *In the Press.*

A General Vocabulary to Virgil. *In the Press.*

These volumes, to be issued shortly at a low price, have been specially prepared in response to the requests of teachers, for use along with Blackie's Latin Texts.

182005

Author Rouse, William Henry Denham

LaGr.Gr

R 863gr

Title A Greek reader.

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

